II

(Nezakonodajni akti)

UREDBE

DELEGIRANA UREDBA KOMISIJE (EU) 2021/1078

z dne 14. aprila 2021

o dopolnitvi Uredbe (EU) 2021/523 Evropskega parlamenta in Sveta z določitvijo naložbenih smernic za Sklad InvestEU

EVROPSKA KOMISIJA JE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije,

ob upoštevanju Uredbe (EU) 2021/523 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. marca 2021 o vzpostavitvi Programa InvestEU in spremembi Uredbe (EU) 2015/1017 ([1]) ter zlasti člena 8(9) Uredbe,

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Cilj Programa InvestEU je podpirati operacije financiranja in naložbene operacije, ki prispevajo k doseganju ciljev politike Unije iz členov 3 in 8 Uredbe (EU) 2021/523.

(2) V skladu s členom 8 Uredbe (EU) 2021/523 mora Sklad InvestEU delovati znotraj štirih sklopov politike, ki odražajo prednostne naloge politike Unije, in sicer sklop politike za trajnostno infrastrukturo, raziskave, inovacije in digitalizacijo, mala in srednja podjetja ter socialne naložbe ter znanja in spretnosti.

(3) V skladu s členom 14(1)(d) Uredbe (EU) 2021/523 morajo biti operacije financiranja in naložbene operacije znotraj vsakega od navedenih sklopov politike skladne z naložbenimi smernicami, ki jih določi Komisija, da bi bile upravičene do financiranja iz Sklada InvestEU. V ta namen mora naložbeni odbor v skladu s členom 24(1)(b) Uredbe (EU) 2021/523 preveriti, ali so predlogi za operacije financiranja in naložbene operacije, ki jih predložijo izvajalski partnerji, skladni z zahtevami iz navedenih naložbenih smernic.

(4) Naložbene smernice so sestavljene iz horizontalnega dela, ki se uporablja za vse operacije financiranja in naložbene operacije v okviru Sklada InvestEU, ter dela „sklopov politike“, ki vsebuje posebne določbe za operacije financiranja in naložbene operacije znotraj vsakega sklopa politike.

(5) Komisija je v skladu s členom 8(9) Uredbe (EU) 2021/523 pripravila naložbene smernice v tesnem dialogu s skupino Evropske investicijske banke in drugimi potencialnimi izvajalskimi partnerji.

(6) Da bi se omogočila takojšnja uporaba ukrepov iz te uredbe, bi morala uredba začeti veljati dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije* –

([1]) UL L 107, 26.3.2021, str. 30.

SPREJELA NASLEDNJO UREDBO:

Člen 1

Naložbene smernice za operacije financiranja in naložbene operacije v okviru Sklada InvestEU, vzpostavljenega z Uredbo (EU) 2021/523, kot so določene v Prilogi, so sprejete.

Člen 2

Ta uredba začne veljati dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Ta uredba je v celoti zavezujoča in se neposredno uporablja v vseh državah članicah.

V Bruslju, 14. aprila 2021

Za Komisijo
predsednica
Ursula VON DER LEYEN

PRILOGA

NALOŽBENE SMERNICE ZA SKLAD INVESTEU

VSEBINA

1. PODROČJE UPORABE 22
2. HORIZONTALNE DOLOČBE 22
2.1 Prispevek k ciljem politike Unije in dodana vrednost Unije 22
2.2 Tržne nepopolnosti ali naložbene okoliščine, ki niso optimalne, in dodatnost 23
2.3 Skupne zahteve za operacije financiranja in naložbene operacije 23
2.3.1 Izvajalski partnerji, finančni posredniki in končni prejemniki 23
2.3.2 Vrste finančnih produktov in zahteve za zagotavljanje skupnega interesa z izvajalskimi partnerji in finančnimi posredniki 25
2.3.3 Izključene dejavnosti 26
2.3.4 Pomisleki v zvezi z državno pomočjo 26
2.4 Ocena tveganja 26
2.5 Valuta financiranja 27
2.6 Načela dodeljevanja po sklopih politike 28
2.7 Geografska in sektorska razpršenost 28
2.8 Oddelki za države članice v sklopih politike 29
2.9 Operacije mešanega financiranja, ki prejemajo podporo iz Sklada InvestEU 29
2.10 Strateške naložbe 30
3. SPODBUJANJE TRAJNOSTNIH NALOŽB 31
3.1 Spremljanje podnebja in okolja ter poročanje 32
3.2 Preverjanje trajnostnosti 33
3.3 Program za pravični prehod v okviru InvestEU 33
4. UPORABA JAMSTVA EU 34
4.1 Splošni finančni produkti 35
4.1.1 Uporaba jamstva EU za operacije v zvezi z dolžniškim kapitalom 35
4.1.2 Uporaba jamstva EU za operacije v zvezi z lastniškim kapitalom 36
4.2 Tematski finančni produkti 36
4.2.1 Uporaba jamstva EU za operacije v zvezi z dolžniškim kapitalom 36
4.2.2 Uporaba jamstva EU za operacije v zvezi z lastniškim kapitalom 36
5. FINANCIRANJE, KI GA ZAGOTOVI IZVAJALSKI PARTNER 36
5.1 Splošni finančni produkti 37
5.1.1 Dolžniško financiranje, ki ga zagotovi izvajalski partner 37
5.1.2 Lastniško financiranje, ki ga zagotovi izvajalski partner 37
5.2 Tematski finančni produkti 38
5.2.1 Dolžniško financiranje, ki ga zagotovi izvajalski partner 38
5.2.2 Lastniško financiranje, ki ga zagotovi izvajalski partner 38

6. SKLOPI POLITIKE 39
6.1 Sklop za trajnostno infrastrukturo 39
6.1.1 Področja posredovanja 39
6.1.2 Značilnosti potencialnih finančnih produktov 47
6.2 Sklop za raziskave, inovacije in digitalizacijo 49
6.2.1 Področja posredovanja 49
6.2.2 Značilnosti potencialnih finančnih produktov 52
6.3 Sklop za MSP 55
6.3.1 Področja posredovanja 55
6.3.2 Značilnosti potencialnih finančnih produktov 56
6.4 Sklop za socialne naložbe ter znanja in spretnosti 58
6.4.1 Področja posredovanja 58
6.4.2 Značilnosti potencialnih finančnih produktov 62

1. PODROČJE UPORABE

Te naložbene smernice določajo zahteve za upravičenost za finančne produkte ter operacije financiranja in naložbene operacije v okviru sklopov politike Sklada InvestEU v skladu s členom 8(9) Uredbe (EU) 2021/523 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. marca 2021 o vzpostavitvi Programa InvestEU in spremembi Uredbe (EU) 2015/1017 ([1]) (v nadaljnjem besedilu: uredba o InvestEU):

a) finančni produkti iz člena 2(9) uredbe o InvestEU ter operacije financiranja in naložbene operacije iz člena 2(10) navedene uredbe morajo izpolnjevati zahteve iz uredbe o InvestEU in teh naložbenih smernic;

b) naložbeni odbor mora pri odločanju v skladu s členom 24 uredbe o InvestEU preveriti skladnost s temi naložbenimi smernicami.

Te naložbene smernice zadevajo tako oddelek za EU kot oddelek za države članice iz člena 9 uredbe o InvestEU, razen če je v teh smernicah določeno drugače. Opredelitve pojmov iz člena 2 uredbe o InvestEU se uporabljajo tudi za te naložbene smernice.

2. HORIZONTALNE DOLOČBE

2.1 **Prispevek k ciljem politike Unije in dodana vrednost Unije**

Operacije financiranja in naložbene operacije, ki se podpirajo v okviru Sklada InvestEU, se osredotočajo na naložbe, ki zagotavljajo dodano vrednost Unije. Narava dodane vrednosti Unije se lahko razlikuje za operacije financiranja in naložbene operacije v okviru posebnih finančnih produktov, kot so določeni v vsakem sklopu politike v oddelku 6 teh naložbenih smernic. Dodana vrednost Unije pri operacijah financiranja in naložbenih operacijah v okviru finančnih produktov je lahko tudi rezultat razpršenosti tveganj na ravni finančnih produktov med različnimi sektorji in geografskimi območji. Poleg tega lahko dodana vrednost Unije izhaja tudi iz prispevka k odpornosti Unije na področjih strateškega pomena, kot so podrobneje določena v oddelku 2.10.

Za doseganje ciljev politike Unije na področjih politike, ki jih podpira InvestEU, kot so določeni v členu 3 uredbe o InvestEU in njeni Prilogi II v zvezi s sektorji, ki jih uredba zajema, lahko operacije financiranja in naložbene operacije dopolnjujejo financiranje z nepovratnimi sredstvi in drugo podporo, zlasti z operacijami mešanega financiranja in kombiniranjem. Sklad InvestEU lahko zlasti dopolnjuje ustrezne cilje politike programa Obzorje Evropa ([2]), Instrumenta za povezovanje Evrope (IPE) ([3]), programa Digitalna Evropa ([4]), programa za enotni trg ([5]), vesoljskega programa EU ([6]), Evropskega sklada

([1]) UL L 107, 26.3.2021, str. 30.
([2]) Uredba (EU) št. 1291/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2013 o vzpostavitvi okvirnega programa za raziskave in inovacije (2014–2020) – Obzorje 2020 in razveljavitvi Sklepa št. 1982/2006/ES (UL L 347, 20.12.2013, str. 104).
([3]) Uredba (EU) št. 1316/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. december 2013 o vzpostavitvi Instrumenta za povezovanje Evrope, spremembi Uredbe (EU) št. 913/2010 in razveljavitvi uredb (ES) št. 680/2007 in (ES) št. 67/2010 (UL L 348, 20.12.2013, str. 129).
([4]) Uredba (EU) 2021/694 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2021 o vzpostavitvi programa Digitalna Evropa in razveljavitvi Sklepa (EU) 2015/2240 (UL L 166, 11.5.2021, str. 1).
([5]) Uredba (EU) 2021/690 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 28. aprila 2021 o vzpostavitvi programa za notranji trg, konkurenčnost podjetij, vključno z malimi in srednjimi podjetji, področje rastlin, živali, hrane in krme in evropsko statistiko (program Enotni trg) ter o razveljavitvi uredb (EU) št. 99/2013, (EU) št. 1287/2013, (EU) št. 254/2014 in (EU) št. 652/2014 (UL L 153, 3.5.2021, str. 1).
([6]) Uredba (EU) 2021/696 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 28. aprila 2021 o vzpostavitvi Vesoljskega programa Unije in ustanovitvi Agencije Evropske unije za vesoljski program ter razveljavitvi uredb (EU) št. 912/2010, (EU) št. 1285/2013 in (EU) št. 377/2014 in Sklepa št. 541/2014/EU (UL L 170, 12.5.2021, str. 69).

za regionalni razvoj (ESRR) ([7]), Kohezijskega sklada ([8]), Evropskega socialnega sklada+ (ESS+) ([9]), mehanizma za okrevanje in odpornost(RRF) ([10]), Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) ([11]), programa Ustvarjalna Evropa ([12]), Sklada za azil in migracije ([13]), Sklada za notranjo varnost ([14]), Evropskega sklada za pomorstvo in ribištvo (ESPR) ([15]), programa za okolje in podnebne ukrepe (LIFE) ([16]), inovacijskega sklada EU ETS ([17]), programa EU za zdravje ([18]), Sklada za pravični prehod ([19]) in Evropskega obrambnega sklada ([20]).

2.2 **Tržne nepopolnosti ali naložbene okoliščine, ki niso optimalne, in dodatnost**

V skladu s členom 209(2)(a) in (b) Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046 Evropskega parlamenta in Sveta (v nadaljnjem besedilu: finančna uredba ([21])) jamstvo EU odpravlja tržne nepopolnosti ali naložbene okoliščine, ki niso optimalne, in dosega dodatnost, kot je določeno v oddelku A Priloge V k uredbi o InvestEU ([22]).

2.3 **Skupne zahteve za operacije financiranja in naložbene operacije**

2.3.1 *Izvajalski partnerji, finančni posredniki in končni prejemniki*

V skladu s členom 2(13) uredbe o InvestEU so izvajalski partnerji upravičeni partnerji, na primer finančne institucije, s katerimi Komisija sklene sporazum o jamstvu.

([7]) Uredba o Evropskem skladu za regionalni razvoj in Kohezijskem skladu še ni objavljena. V pričakovanju druge obravnave v Evropskem parlamentu.

([8]) Uredba o Evropskem skladu za regionalni razvoj in Kohezijskem skladu še ni objavljena. V pričakovanju druge obravnave v Evropskem parlamentu.

([9]) Uredba o Evropskem socialnem skladu plus (ESS+) še ni objavljena. V pričakovanju druge obravnave v Evropskem parlamentu.

([10]) Uredba (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. februarja 2021 o vzpostavitvi Mehanizma za okrevanje in odpornost (UL L 57, 18.2.2021, str. 17).

([11]) Uredba (EU) št. 1305/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o podpori za razvoj podeželja iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) in razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1698/2005 (UL L 347, 20.12.2013, str. 487).

([12]) Uredba (EU) št. 1295/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2013 o uvedbi programa Ustvarjalna Evropa (2014–2020) in razveljavitvi sklepov št. 1718/2006/ES, št. 1855/2006/ES in št. 1041/2009/ES (UL L 347, 20.12.2013, str. 221).

([13]) Uredba o vzpostavitvi Sklada za azil in migracije še ni objavljena. V pričakovanju stališča Sveta v prvi obravnavi.

([14]) Uredba o vzpostavitvi Sklada za notranjo varnost še ni objavljena. V pričakovanju stališča Sveta v prvi obravnavi.

([15]) Uredba (EU) št. 508/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. maja 2014 o Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo in razveljavitvi uredb Sveta (ES) št. 2328/2003, (ES) št. 861/2006, (ES) št. 1198/2006 in (ES) št. 791/2007 in Uredbe (EU) št. 1255/2011 Evropskega parlamenta in Sveta (UL L 149, 20.5.2014, str. 1).

([16]) Uredba (EU) št. 1293/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2013 o vzpostavitvi programa za okolje in podnebne ukrepe (LIFE) in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 614/2007 (UL L 347, 20.12.2013, str. 185).

([17]) Direktiva (EU) 2018/410 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. marca 2018 o spremembi Direktive 2003/87/ES za krepitev stroškovno učinkovitega zmanjšanja emisij in nizkoogljičnih naložb ter Sklepa (EU) 2015/1814 (UL L 76, 19.3.2018, str. 3) ter Delegirana uredba Komisije (EU) 2019/856 z dne 26. februarja 2019 o dopolnitvi Direktive 2003/87/ES Evropskega parlamenta in Sveta v zvezi z delovanjem sklada za inovacije (UL L 140, 28.5.2019, str. 6).

([18]) Uredba (EU) 2021/522 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. marca 2021 o vzpostavitvi programa za ukrepe Unije na področju zdravja (Program EU za zdravje) za obdobje 2021–2027 in razveljavitvi Uredbe (EU) št. 282/2014 (UL L 107, 26.3.2021, str. 1).

([19]) Uredba o ustanovitvi Sklada za pravični prehod še ni objavljena. V pričakovanju podpisa akta.

([20]) Uredba (EU) 2021/697 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2021 o vzpostavitvi Evropskega obrambnega sklada ter razveljavitvi Uredbe (EU) 2018/1092 (UL L 170, 12.5.2021, str. 149).

([21]) Uredba (EU, Euratom) 2018/1046 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. julija 2018 o finančnih pravilih, ki se uporabljajo za splošni proračun Unije, spremembi uredb (EU) št. 1296/2013, (EU) št. 1301/2013, (EU) št. 1303/2013, (EU) št. 1304/2013, (EU) št. 1309/2013, (EU) št. 1316/2013, (EU) št. 223/2014, (EU) št. 283/2014 in Sklepa št. 541/2014/EU ter razveljavitvi Uredbe (EU, Euratom) št. 966/2012 (UL L 193, 30.7.2018, str. 1).

([22]) V skladu z zadnjim odstavkom oddelka A Priloge V k uredbi o InvestEU se operacije refinanciranja ne podpirajo z jamstvom EU, razen v posebnih izjemnih in dobro utemeljenih okoliščinah. Operacije financiranja in naložbene operacije, ki zajemajo obstoječe portfelje, za katere velja ta izjema, se lahko prvotno vzpostavijo le v okviru pilotnega programa z omejenim proračunom znotraj ustreznega sklopa politike ter izpolnjujejo vse pogoje, določene v Prilogi V k uredbi o InvestEU in nadalje opredeljene v sporazumu o jamstvu.

Izvajalski partnerji lahko zagotovijo financiranje neposredno ([23]) končnim prejemnikom ali posredno prek zasebnih ali javnih finančnih posrednikov.

Izvajalski partnerji lahko postanejo tudi svetovalni partnerji, ki neposredno ali posredno zagotavljajo tehnično pomoč in podporo za gradnjo zmogljivosti finančnim posrednikom in končnim prejemnikom v okviru svetovalnega vozlišča InvestEU. Finančni posredniki lahko prav tako zagotavljajo tehnično pomoč in podporo za gradnjo zmogljivosti končnim prejemnikom ali pa jo izkoristijo sami.

Neposredne operacije zadevajo neposredno financiranje, ki ga izvajalski partnerji namenjajo končnim prejemnikom ([24]).

Za posredne operacije lahko izvajalski partnerji sklenejo sporazume s finančnimi posredniki v skladu s členom 208(4) finančne uredbe. V primeru posrednega financiranja morajo v skladu s členom 208(4) finančne uredbe te finančne posrednike izbrati izvajalski partnerji po postopkih, enakovrednih tistim, ki jih uporablja Komisija. Taki postopki morajo spoštovati načela odprtih, preglednih, sorazmernih in nediskriminatornih postopkov ter morajo preprečevati navzkrižja interesov. Na primer, lahko so v obliki razpisa za prijavo interesa. V okviru posrednih operacij se lahko financiranje zagotavlja tudi prek naložbenih platform, kot so opredeljene v členu 2(18) uredbe o InvestEU.

V skladu s členom 209(2)(a) in členom 219(3) finančne uredbe operacije financiranja in naložbene operacije zagotavljajo podporo samo končnim prejemnikom, ki v času finančne podpore Unije štejejo za ekonomsko upravičene glede na mednarodno priznane standarde.

Upravičeni končni prejemniki morajo biti fizične ali pravne osebe, vključno z:

a) zasebnimi subjekti, kot so subjekti za posebne namene ali projektna podjetja, velike korporacije, podjetja s srednje veliko tržno kapitalizacijo, vključno z malimi podjetji s srednje veliko tržno kapitalizacijo ([25]), in MSP;

b) subjekti javnega sektorja (ne glede na to, ali so na ozemlju ali ne, izključene so operacije financiranja in naložbene operacije s subjekti ([26]), ki predstavljajo neposredno tveganje za države članice) in tem subjektom podobnimi subjekti;

c) mešanimi subjekti, kot so javno-zasebna partnerstva in zasebna podjetja z javnim namenom; ali

d) neprofitnimi organizacijami.

Ciljni končni prejemniki v okviru finančnega produkta bodo opredeljeni v sporazumu o jamstvu.

Izvajalski partnerji ne smejo biti v nobeni od situacij iz člena 136(1) ali (4)(a) ali (b) finančne uredbe. Kar zadeva finančne posrednike in končne prejemnike, mora biti uporaba člena 136 določena v sporazumih o jamstvu. Če operacije financiranja in naložbene operacije koristijo končnim prejemnikom, ki so velike korporacije, subjekti javnega sektorja in tem subjektom podobni subjekti, ki imajo koristi od lažjega dostopa do kapitalskih trgov ali do bančnega financiranja ali imajo nižjo stopnjo tveganja, mora izvajalski partner dokazati visoko dodano vrednost politike.

Naložbeni odbor na podlagi informacij, ki jih prejme od izvajalskega partnerja, preveri, ali operacija financiranja ali naložbena operacija, ki jo podpira sklad InvestEU in jo je predlagal izvajalski partner, ali kombinacija takih operacij, ki jih predlaga več izvajalskih partnerjev:

a) pri neposrednih operacijah ne presega 50 % ([27]) skupnih stroškov projekta;

([23]) Neposredno lastniško financiranje in financiranje v obliki nepravega lastniškega kapitala nista dovoljena v okviru oddelka za EU v sklopu za MSP.

([24]) Operacija financiranja ali naložbena operacija, ki je v obliki ali vključuje jamstvo izvajalskega partnerja tretjemu vlagatelju v zvezi s posebnimi projekti, ki jih oceni in izbere izvajalski partner, se obravnava kot neposredna operacija.

([25]) Podjetja s srednje veliko tržno kapitalizacijo so podjetja z do 3 000 zaposlenimi, ki niso MSP. Mala podjetja s srednje veliko tržno kapitalizacijo so opredeljena v členu 2(22) uredbe o InvestEU.

([26]) Tj. vladni organi ali organi, za katere v celoti jamči država članica.

([27]) V primeru projektov z visoko dodano vrednostjo politike in kadar je bistveno, da se prek struktur financiranja (kot so sindicirana posojila) privabijo dodatni zasebni vlagatelji, lahko ta znesek znaša do 70 % skupnih stroškov projekta, kot je podrobneje določeno v sporazumu o jamstvu.

b) pri posrednih operacijah v zvezi z lastniškim kapitalom ne presega 50 % velikosti sklada ([28]);

c) pri posrednih dolžniških operacijah v zvezi z dolžniškim kapitalom finančni posrednik zadrži vsaj 20 % izpostavljenosti.

Te zahteve se uporabljajo, razen če je v oddelku 5 teh naložbenih smernic določeno drugače.

Pri posrednih operacijah izvajalski partner pogodbeno zahteva, da finančni posrednik ne more vključiti iste transakcije s končnimi prejemniki ali drugimi posredniki v več kot en portfelj, ki ga podpira InvestEU.

Za posredne operacije v zvezi z lastniškim kapitalom izvajalski partner v zvezi z zahtevo iz točke (b) zgoraj od morebitnih finančnih posrednikov zahteva, da ga obvestijo o svoji nameri, da bodo poskušali pridobiti naložbo drugega izvajalskega partnerja in/ali finančnega posrednika, ki je upravičen do jamstva EU, ob upoštevanju zahtev glede zaupnosti, ki so zavezujoče za potencialne finančne posrednike.

Končni prejemniki morajo s pogodbo potrditi, da kombiniranje podpore iz Sklada InvestEU in drugih programov Unije ne presega skupnih stroškov projekta, kadar je to ustrezno, ter da se financiranje, ki ga podpira Sklad InvestEU, ne uporablja za predhodno financiranje nepovratnih sredstev iz programov Unije ali da se nepovratna sredstva iz programa Unije ne bodo uporabila za povračilo podpore InvestEU.

Izvajalski partnerji zagotovijo opaznost podpore InvestEU v skladu s členom 32 uredbe o InvestEU, kot je podrobneje opredeljeno v sporazumih o jamstvu, pri čemer upoštevajo naravo finančnega produkta in končnih prejemnikov.

2.3.2 *Vrste finančnih produktov in zahteve za zagotavljanje skupnega interesa z izvajalskimi partnerji in finančnimi posredniki*

2.3.2.1 Prednostno razvrščanje ciljev politike

Ključni kazalniki smotrnosti, ki dokazujejo uresničevanje prednostnih nalog politike, bodo določeni za prednostno razvrstitev ciljev politike v okviru vsakega finančnega produkta. Poleg tega se uporabi eno ali več od naslednjega:

a) ciljni zneski za financiranje, dodeljeno nekaterim prednostnim nalogam politike,

b) posebna namenska merila za ustrezne končne prejemnike,

c) različno kritje tveganj s strani jamstva EU tveganj za posebne prednostne naloge politike,

d) meje koncentracije na sektor/geografsko območje,

e) ustrezno utemeljen mehanizem, ki temelji na smotrnosti in odraža izvajanje posebnih prednostnih nalog politike,

f) opredelitev mejnikov in ciljev, povezanih z dodelitvijo dodatnih tranš jamstva EU novim ali obstoječim finančnim produktom izvajalskega partnerja, ali

g) kateri koli drug ustrezni način.

Prednostna razvrstitev in uporabljeni načini zanjo bodo določeni v sporazumu o jamstvu.

Poleg tega bo vzpostavljen tesen dialog med Komisijo in vsakim izvajalskim partnerjem, da se zagotovi usmerjanje politike in pregled nabora operacij, predvidenih v okviru Sklada InvestEU.

Da se zagotovita prožnost in odzivnost na morebitne spreminjajoče se potrebe trga in politike, kot se zahteva v okviru vsakega sklopa politike, lahko Komisija in ustrezni organi upravljanja sklada InvestEU prednostno razvrstijo upravičena področja za financiranje iz Priloge II k uredbi o InvestEU na načine, opisane v tem oddelku. Komisija lahko zlasti:

a) v sodelovanju z izvajalskimi partnerji redno pregleduje nabor projektov, ki jih ti predložijo. Nabor projektov je sestavljen iz zbirnih informacij (ali podrobnih informacij, ob upoštevanju zavez glede zaupnosti med izvajalskim partnerjem in končnim upravičencem, če so dogovorjene v sporazumu o jamstvu) v zvezi s predvidenim zneskom financiranja v okviru zadevnih področij politike na ravni podsektorja in geografskim kritjem operacij. Bolj razčlenjene informacije bodo potrebne za tematske produkte, opredeljene v oddelku 2.3.2.2, ter operacije financiranja in naložbene operacije, ki so upravičene do kombiniranja iz oddelka 2.9;

([28]) Izjeme se lahko uporabljajo v zvezi s 50 % omejitvijo, ki se nanaša na velikost sklada, če se uporabi oddelek za države članice. V oddelku 5.1.2 so določena nadaljnja pravila za naložbe v delniške sklade.

b) daje navodila za razlago meril za upravičenost in načinov za prednostno razvrščanje iz teh smernic;

c) pregleda uspešnost in področje uporabe zadevnih finančnih produktov, da optimizira uresničevanje prednostnih nalog politike iz teh smernic.

V okviru iz tega oddelka 2.3.2.1 se lahko v okviru splošnih finančnih produktov opredelijo okvirni cilji, ki se osredotočajo na specifične cilje politike

2.3.2.2 Finančni produkti

Finančni produkti so lahko v obliki splošnih finančnih produktov, tematskih finančnih produktov in skupnih splošnih ali tematskih finančnih produktov.

Splošni finančni produkti podpirajo eno ali več področij politike, zajetih v vsakem sklopu politike, kot so podrobneje opredeljeni v oddelku 6 teh naložbenih smernic.

V ustrezno utemeljenih primerih in glede na profil tveganja operacij financiranja in naložbenih operacij, usmerjenih v specifične cilje politike, se lahko v okviru sklopov politike oblikujejo **tematski finančni produkti**.

Tematski finančni produkt se osredotoči na jasno opredeljeno področje politike z višjo dodano vrednostjo Unije, na katerem tržnih nepopolnosti ali naložbenih okoliščin, ki niso optimalne, ni mogoče odpraviti s splošnimi finančnimi produkti, saj znatno odstopa od pogojev za te splošne finančne produkte, ki so na voljo. To je lahko zlasti posledica profila visokega tveganja operacij financiranja in naložbenih operacij, ki zahtevajo višje kritje jamstva EU zaradi asimetrične ali omejene delitve tveganja z izvajalskim partnerjem ali njene odsotnosti. V vsakem primeru je finančni prispevek izvajalskega partnerja v skladu s členom 13(4) in (5) uredbe o InvestEU na podlagi portfelja.

Tematski finančni produkt temelji na oceni tržnih nepopolnosti ali naložbenih okoliščin, ki niso optimalne, ki je sorazmerna z značilnostmi predlaganega tematskega finančnega produkta, če takšen produkt ni že bil zajet v obstoječih ocenah in študijah.

Izvajalski partner poleg pregleda nabora operacij Komisiji zagotovi tudi posebne informacije v zvezi z upravičenostjo za vsako operacijo financiranja ali naložbeno operacijo v okviru tematskega finančnega produkta, kot je določeno v sporazumu o jamstvu.

Skupni splošni ali tematski finančni produkt se lahko razvije za učinkovitejše obravnavanje ciljev politike, ki spadajo v več kot en sklop politike. Taki proizvodi združujejo vire iz dveh ali več sklopov.

2.3.3 *Izključene dejavnosti*

Sklad InvestEU ne podpira dejavnosti iz točke B Priloge V k uredbi o InvestEU.

2.3.4 *Pomisleki v zvezi z državno pomočjo*

Sredstva držav članic, vključena v operacije financiranja in naložbene operacije, podprte iz Sklada InvestEU v okviru oddelkov za EU in države članice, se lahko v nekaterih primerih štejejo za državno pomoč v smislu člena 107(1) Pogodbe o delovanju Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: PDEU). Vendar so izvzeta iz zahteve po priglasitvi ukrepov državne pomoči iz člena 108(3) PDEU, če izpolnjujejo zahteve, ki so določene v uredbi o splošnih skupinskih izjemah ([29]), zlasti v posebnem oddelku za program InvestEU ([30]), ali v drugi uredbi o skupinskih izjemah ([31]). Vsako državno pomoč, ki ne izpolnjuje zahtev iz ene od uredb o skupinskih izjemah, je treba priglasiti Komisiji v skladu s členom 108 PDEU.

2.4 **Ocena tveganja**

Za vse neposredne operacije v zvezi z dolžniškim kapitalom izvajalski partnerji izvedejo standardno oceno tveganja, ki vključuje izračun verjetnosti neplačila in pričakovane stopnje poplačljivosti ter razvrstitev v skladu z notranjim bonitetnim sistemom ali sistemom ocenjevanja izvajalskega partnerja, ter o tem ustrezno poročajo Komisiji.

([29]) Uredba (EU) št. 651/2014 z dne 17. junija 2014 o razglasitvi nekaterih vrst pomoči za združljive z notranjim trgom pri uporabi členov 107 in 108 Pogodbe (UL L 187, 26.6.2014, str. 1).

([30]) Še ni sprejeta.

([31]) Kadar gre za državno pomoč, člen 1(4)(c) uredbe o splošnih skupinskih izjemah določa, da se Uredba ne uporablja za podjetja v težavah.

Da bi se upoštevalo splošno tveganje operacije, se tak izračun izvede brez upoštevanja jamstva EU in finančnega prispevka izvajalskega partnerja. Vendar mora upoštevati dejstvo, da nekatere operacije v okviru tematskih produktov v skladu s pravili in postopki izvajalskega partnerja morda ne spadajo na področje uporabe njegovih običajnih kazalnikov tveganja. V takih primerih izvajalski partner v sodelovanju s Komisijo pripravi ustrezno oceno tveganja, da zagotovi zadostno poročanje o tveganju.

Informacije o pričakovanem profilu tveganja operacij v zvezi z dolžniškim kapitalom se predložijo tudi naložbenemu odboru v okviru vloge za podporo iz Sklada InvestEU. Operacija v zvezi z dolžniškim kapitalom je operacija z značilnostmi tveganja dolga, ki lahko vključuje instrumente v pravni obliki dolga. Primeri dolga vključujejo posojila, finančne zakupe, hipoteke, akreditive, jamstva, rezervne kreditne aranžmaje in vrednostne papirje, izdane na kapitalskih trgih, kot so obveznice; lahko je nadrejeni, vmesni ali podrejeni ter zavarovani ali nezavarovani dolg.

Pri operacijah v zvezi z lastniškim kapitalom se jamstvo EU lahko uporabi za podporo naložbam v posamezne subjekte ali projekte (naložbe v zvezi z lastniškim kapitalom) s strani izvajalskih partnerjev ali prek naložb v sklade (vključno s skladi skladov, soinvesticijskimi nosilci ali drugimi vrstami posrednikov) ali v druge vrste namenskih družb za financiranje, ki predstavljajo portfeljska tveganja v zvezi z lastniškim kapitalom (lastniški portfelj).

Operacija v zvezi z lastniškim kapitalom je operacija, ki ima značilnosti tveganja lastniškega kapitala. Vključuje lahko instrumente v pravni obliki lastniškega kapitala, kot so naložbe v navadne ali prednostne delnice, in navideznega lastniškega kapitala ali hibridne instrumente, kot so močno podrejena posojila z udeležbo pri dobičku, mezanin financiranje, tvegana posojila, zamenljivi vrednostni papirji, nakupni boni ali druge oblike pravic do udeležbe pri dobičku (equity kickers), kadar imetnike izpostavijo tveganjem v zvezi z lastniškim kapitalom. Pri neposrednih operacijah v zvezi z lastniškim kapitalom izvajalski partner izvede standardno oceno in o tem ustrezno poroča Komisiji. Pri operacijah, ki ne spadajo na področje uporabe običajnih parametrov tveganja za vrednotenje lastniškega kapitala, izvajalski partner v sodelovanju s Komisijo razvije ustrezno metodo ocenjevanja, da zagotovi ustrezno poročanje.

Izvajalski partner uporabi svojo standardno oceno tveganja, da ugotovi, ali je operacija razvrščena kot operacija v zvezi z lastniškim ali dolžniškim kapitalom, ne glede na njeno pravno obliko in nomenklaturo, ter o tem ustrezno poroča Komisiji.

Pri posrednih operacijah se lahko izvajalski partnerji v zvezi z oceno tveganja končnih prejemnikov ali vrednotenjem operacije, kot je ustrezno, oprejo na standardne postopke finančnih posrednikov. Sporazum o jamstvu bo določal, da se rezultati analize, ki jo opravijo izvajalski partnerji na podlagi prispevkov finančnih posrednikov na ravni portfelja, sporočijo Komisiji, da lahko oceni učinek takih operacij na tveganje, ki ga nosi jamstvo EU, in ustreznost potreb po rezervacijah.

Operacije financiranja in naložbene operacije se evidentirajo na podlagi enotnega bonitetnega sistema, vzpostavljenega v skladu s členom 11(1)(b)(ii) uredbe o InvestEU. Ustrezne informacije o oceni tveganja operacije financiranja ali naložbene operacije se dajo na voljo naložbenemu odboru v skladu s členom 24(4) uredbe o InvestEU in Komisiji za namene poročanja. Podrobne zahteve se določijo v sporazumih o jamstvu, pri čemer se upoštevajo interesi EU kot poroka in zagotovi ustrezno varstvo zaupnosti zasebnih in/ali poslovno občutljivih informacij.

2.5 **Valuta financiranja**

Jamstvo EU za izvajalske partnerje se zagotovi v eurih.

Financiranje za končne prejemnike v okviru operacij financiranja in naložbenih operacij se lahko zagotovi v kateri koli valuti, ki ima status zakonitega plačilnega sredstva v državi članici. Takšno financiranje lahko prispeva tudi k razvoju lokalnih kapitalskih trgov.

Financiranje se lahko zagotovi tudi v drugih valutah, s katerimi se lahko trguje. Vendar si izvajalski partnerji in finančni posredniki prizadevajo preprečiti izpostavljenost končnih prejemnikov valutnemu tveganju. Praviloma se financiranje končnim prejemnikom lahko zagotovi v valutah, ki niso zakonito plačilno sredstvo države, v kateri ima končni prejemnik sedež, samo če za to obstajajo trdni ekonomski razlogi. V takih primerih bi bilo treba financiranje po možnosti odobriti v eurih.

2.6 **Načela dodeljevanja po sklopih politike**

Finančni produkti se oblikujejo v okviru ustreznega sklopa politike v skladu z naslednjimi načeli:

a) finančni produkti za podporo operacijam financiranja in naložbenim operacijam, katerih glavni cilj je doseči pozitiven socialni učinek ali razvoj znanj in spretnosti, spadajo v sklop za socialne naložbe ter znanja in spretnosti;

b) finančni produkti za podporo portfeljem, ki jih sestavljajo izključno MSP in mala podjetja s srednje veliko tržno kapitalizacijo, in sicer na posredniški podlagi v obliki dolžniškega ali lastniškega kapitala, spadajo v sklop za MSP, razen tistih, ki spadajo na področje uporabe točke (a). Pri neposrednih operacijah se finančni produkti za podporo portfeljem, ki jih sestavljajo izključno MSP in mala podjetja s srednje veliko tržno kapitalizacijo s splošnih področij politike iz člena 8(1)(c) uredbe o InvestEU, dodelijo sklopu za MSP, finančni produkti, namenjeni drugim posebnim področjem politike, pa se dodelijo sklopu, ki pokriva zadevno področje;

c) finančni produkti za podporo dejavnostim na področjih raziskav, inovacij ali digitalizacije spadajo v sklop za raziskave, inovacije in digitalizacijo, razen tisti iz točk (a) in (b);

d) finančni produkti za podporo infrastrukturnim operacijam, povezanim mobilnim sredstvom, uvajanju inovativnih tehnologij, pri katerih je tveganje večinoma na strani povpraševanja, in razvoju trga, specifičnemu za posamezni sektor, spadajo v sklop za trajnostno infrastrukturo, če so izpolnjeni naslednji pogoji:

i) finančni produkti, povezani s socialno infrastrukturo ([32]), se dodelijo sklopu za socialne naložbe ter znanja in spretnosti;

ii) finančni produkti, povezani z infrastrukturo, za katere glavno tveganje predstavljajo tehnološki razvoj in inovacije, se dodelijo sklopu za raziskave, inovacije in digitalizacijo. Vendar lahko MSP in mala podjetja s srednje veliko tržno kapitalizacijo v okviru sklopa za trajnostno infrastrukturo izvajajo in razvijajo tudi finančne produkte, povezane s projekti, ki si prizadevajo za ustrezne cilje politike trajnostne infrastrukture, če portfelji ne spadajo pod točko (b).

Kapitalska podpora za MSP v skladu s členom 3(1)(g) uredbe o InvestEU se lahko zagotovi s finančnimi produkti, ki spadajo v kateri koli sklop politike.

Skupni finančni produkti se uvrščajo v dva ali več sklopov v skladu z ustreznim mehanizmom za dodeljevanje jamstev, kot je določeno v sporazumih o jamstvu. Tak mehanizem za dodeljevanje jamstev lahko temelji na sorazmerni porazdelitvi vsake predhodno opredeljene operacije financiranja ali naložbene operacije med ustrezne sklope politike ali drugem mehanizmu.

Vsaka posamezna operacija financiranja ali naložbena operacija, ki jo predlaga izvajalski partner, se dodeli zadevnemu finančnemu produktu, ki mu ustreza. V primeru operacije financiranja ali naložbene operacije, ki izpolnjuje merila za več kot en vzpostavljen finančni produkt, se taka operacija v skladu s členom 8(4) uredbe o InvestEU pripiše finančnemu produktu, v okvir katerega spada njen glavni cilj.

Izvajalski partner pri predložitvi specifične operacije financiranja ali naložbene operacije predlaga ustrezen finančni produkt v okviru sklopa politike, kateremu se pripiše operacija financiranja ali naložbena operacija.

2.7 **Geografska in sektorska razpršenost**

Obseg operacij financiranja in naložbenih operacij, ki jih krije jamstvo EU, v katerih koli treh državah članicah ob koncu naložbenega obdobja ne bi smel skupaj predstavljati več kot 45 % zneska financiranja, ki ga prispeva Sklad InvestEU, pri vseh izvajalskih partnerjih. To ne vključuje operacij financiranja in naložbenih operacij ali njihovih ustreznih delov, ki so zajeti v oddelkih držav članic.

([32]) Socialna infrastruktura v okviru sklopa za socialne naložbe ter znanja in spretnosti se nanaša na infrastrukturo, ki podpira zagotavljanje socialnih storitev in izbranih storitev splošnega pomena (izobraževanje in zdravje), kot je opredeljeno v sporočilu Komisije o socialnih storitvah splošnega pomena in storitvah splošnega pomena (COM(2007) 725 final in COM(2006) 177 final). Natančneje, socialna infrastruktura na področju socialnih storitev podpira zagotavljanje posamezniku prilagojenih podpornih storitev, ki ljudem pomagajo premagovati neugodne socialne razmere ter zagotavljajo njihovo vključevanje v družbo in izboljšanje njihove zaposljivosti. Ta vrsta infrastrukture se običajno zagotavlja na lokalni ravni in vključuje celovito izvajanje in zagotavljanje na ravni skupnosti.

Poleg tega si je treba po najboljših močeh prizadevati, da bo ob koncu naložbenega obdobja pokrit širok razpon upravičenih področij iz Priloge II k uredbi o InvestEU. To bo vključevalo zlasti nastajajoče ali slabo razvite trge in bo upoštevalo finančne produkte, ki jih zagotovi izvajalski partner. Katero koli od področij iz Priloge II k uredbi o InvestEU, upravičenih do operacij financiranja in naložbenih operacij, se lahko krije s finančnim produktom.

Za spodbujanje geografske razpršenosti se lahko vzpostavijo naložbene platforme, ki združujejo prizadevanja in strokovno znanje izvajalskih partnerjev z nacionalnimi spodbujevalnimi bankami in institucijami z omejenimi izkušnjami pri uporabi finančnih instrumentov.

V okviru oddelkov za države članice bosta geografsko področje uporabe in posebno namensko omejevanje vključena v ustrezne sporazume o prispevku.

2.8 **Oddelki za države članice v sklopih politike**

Oddelki za države članice se lahko vzpostavijo za kritje enega ali več veljavnih sklopov politike. Predstavljali bodo omejene dodelitve držav članic, ki prispevajo, da se zagotovi uresničevanje ciljev politike za sklade v okviru deljenega upravljanja, mehanizma za okrevanje in odpornost ali za namene, določene v sporazumu o prispevku, odvisno od izvora prispevanega zneska. Oddelki za države članice lahko med drugim zagotovijo kapitalsko podporo za MSP v skladu s členom 3(1)(g) uredbe o InvestEU.

Operacije financiranja in naložbene operacije v okviru oddelkov za države članice se izvajajo v skladu s pravili Sklada InvestEU ter so usklajene s temi naložbenimi smernicami in sporazumom o prispevku v skladu s členom 10 uredbe o InvestEU, vključno s cilji prispevajočih programov.

Vsak oddelek za države članice ([33]) lahko zagotovi podporo v naslednjih primerih v zvezi s finančnimi produkti, kot so opredeljeni v oddelku 2.3.2.2:

a) obstoječi finančni produkt, oblikovan za oddelek za EU, se lahko izvaja tudi v okviru oddelka za države članice. Prispevek se omeji na izvorne države članice ali regije;

b) prilagojeni finančni produkti se lahko razvijejo za obravnavo posebnih potreb in za posebne končne prejemnike izvorne države članice ali regije. Tak finančni produkt je lahko nova vrsta finančnega produkta ali pa se znatno razlikuje od obstoječega finančnega produkta, razvitega za oddelek za EU;

c) finančni produkt lahko podporo iz oddelkov za EU in države članice kombinira na dopolnjevalen način.

Dve ali več držav članic lahko s Komisijo sklene skupni sporazum o prispevku v skladu s členom 10(2) uredbe o InvestEU.

2.9 **Operacije mešanega financiranja, ki prejemajo podporo iz Sklada InvestEU**

Operacije mešanega financiranja ([34]), opredeljene v členu 2(5) in omenjene v členu 6(2) uredbe o InvestEU, vključujejo podporo iz Sklada InvestEU. Izvedbeni partner predloži predlog za operacijo financiranja ali naložbeno operacijo, ki je del take operacije mešanega financiranja, v odobritev naložbenemu odboru.

Operacija mešanega financiranja se izvaja v skladu s pravili InvestEU. Kombiniran element, ki ga zagotavlja sektorski program ([35]), je lahko v obliki nepovratnih sredstev ali finančnega instrumenta in je v skladu s pravili za upravičenost sektorskega programa. Kombiniran element v obliki finančnega instrumenta se lahko kombinira in deli tveganje z jamstvom InvestEU, kot je podrobneje določeno v sporazumu o jamstvu. Zadevni delovni program ([36]) bo zajemal sklep

([33]) Oddelek za države članice se lahko financira iz katerega koli od naslednjih skladov v okviru deljenega upravljanja: ESRR, Kohezijskega sklada, ESS+, EKSRP in ESPR; ali z denarnim prispevkom države članice, vključno s tistimi, ki jih podpira mehanizem za okrevanje in odpornost.

([34]) Operacija mešanega financiranja, kot je opredeljena v členu 2(5) uredbe o InvestEU, se ne obravnava kot operacija financiranja ali naložbena operacija, ki sta del take operacije mešanega financiranja.

([35]) Za namene teh naložbenih smernic sektorski programi pomenijo programe Unije, kot so opredeljeni v členu 2(5) uredbe o InvestEU. Za namene tega oddelka 2.9 so pomembni le sektorski programi, za katere je ustrezna omogočitvena klavzula vključena v pravno podlago.

([36]) V primeru kombiniranja z inovacijskim skladom ETS ustrezni sklep, sprejet v skladu z delegiranimi akti, sprejetimi na podlagi člena 10a(8) Direktive 2003/87/ES, kakor je bila spremenjena z Direktivo (EU) 2018/410 (UL L 76, 19.3.2018, str. 3).

o financiranju za kombinirani element sektorskega programa in bo vseboval njegovo obliko, cilje, proračunski znesek sektorskega programa, ki se dodeli operacijam mešanega financiranja, in seznam subjektov, vključenih v operacijo mešanega financiranja. Sklep o kombiniranem elementu sektorskega programa ne posega v sklep naložbenega odbora o jamstvu EU na podlagi uredbe o InvestEU.

Pri zasnovi in izvajanju operacije mešanega financiranja se posebna pozornost nameni učinkovitosti in sorazmernosti kombinirane podpore Unije. V sporazumu o jamstvu bodo opredeljeni finančni produkti, v okviru katerih se lahko predlagajo operacije mešanega financiranja, in posebne določbe, ki se uporabljajo za operacije mešanega financiranja. Te lahko vključujejo okvirne ali obvezne zgornje meje zadevnih tranš podpore Unije. Poleg tega se lahko zbirne informacije (ali, če je tako dogovorjeno v sporazumu o jamstvu, podrobne informacije) o operacijah mešanega financiranja pregledajo med razpravami o naboru projektov s Komisijo. Iz preglednice kazalnikov mora biti razvidno, ali ima operacija mešanega financiranja koristi od komponente nepovratnih sredstev ali finančnega instrumenta iz drugih programov Unije.

Izvajalski partner poleg pregleda nabora operacij Komisiji zagotovi tudi posebne informacije v zvezi z upravičenostjo za vsako operacijo financiranja ali naložbeno operacijo, ki prejema mešano financiranje v okviru finančnega produkta, kot je opredeljeno v sporazumu o jamstvu. Za homogene posredne operacije financiranja ali naložbene operacije se lahko v sporazumu o jamstvu opredelijo posebna merila za upravičenost za transakcije s končnimi prejemniki, ki lahko nadomestijo potrebo po takih posebnih informacijah.

2.10 **Strateške naložbe**

Operacije financiranja ali naložbene operacije v okviru InvestEU lahko prispevajo k dejavnostim, ki so strateškega pomena za Unijo, kot so določene v členu 8(3) uredbe o InvestEU. Takšne dejavnosti se bodo štele za strateške naložbe, če:

i) zadevajo projekte in končne prejemnike, povezane s tveganji za varnost ali javni red Unije in njenih držav članic, zlasti naložbe v vesoljski in obrambni sektor ter kibernetsko varnost:

— za obrambo: naložbe v obrambne tehnologije in izdelke, opredeljene v letnem delovnem programu za Evropski obrambni sklad;

— za vesolje: naložbe v naslednje izdelke:

— atomske ure (npr. za navigacijske sisteme Galileo);

— strateške nosilne rakete (tj. vesoljske nosilne rakete za vesoljske sisteme pod nadzorom Unije); ter

— vesoljske izdelke, opredeljene na seznamu, ki ga vsako leto določi Komisija in ga sporoči usmerjevalnemu odboru;

— za kibernetsko varnost: naložbe, osredotočene izključno na razvoj ter uvajanje orodij in rešitev za kibernetsko varnost, tudi kadar so del uvajanja ali nadgradnje digitalnih omrežij in podatkovne infrastrukture;

ali

ii) prispevajo k odpornosti Unije na področjih, ki so zanjo strateškega pomena, kot so določena v oddelkih 6.1.1.8, 6.2.1.1 in 6.4.1.1, s podpiranjem in krepitvijo strateških vrednostnih verig ter ohranjanjem in krepitvijo dejavnosti strateškega pomena za Unijo, vključno s pomembnimi projekti skupnega evropskega interesa, na področjih kritične infrastrukture, transformativnih tehnologij, prelomnih inovacij in virov za podjetja in potrošnike.

Pri neposrednih operacijah izvajalski partner zagotovi, da se pri strateških naložbah upoštevajo omejitve iz spodnjih odstavkov. Za posredne operacije izvajalski partner s pogodbo zahteva, da finančni posrednik zagotovi skladnost z istimi omejitvami.

Omejitve se uporabljajo za končne prejemnike iz točke (i) prvega odstavka, razen v primeru neposrednih operacij v vrednosti manj kot 10 000 000 EUR in transakcij v okviru posrednih operacij v vrednosti manj kot 10 000 000 EUR.

Za namene omejitev iz tega oddelka:

a) „nadzor“ pomeni možnost neposrednega ali posrednega odločilnega vplivanja na pravni subjekt prek enega ali več vmesnih pravnih subjektov;

b) „izvršna uprava“ pomeni organ pravnega subjekta, ki je imenovan v skladu z nacionalnim pravom in po potrebi poroča glavnemu izvršnemu direktorju ali kateri koli drugi osebi s primerljivimi pristojnostmi odločanja in ki je pooblaščen za sprejemanje strategije, ciljev in splošne usmeritve pravnega subjekta ter nadzoruje in spremlja odločitve vodstva;

c) „subjekt tretje države“ pomeni pravni subjekt, ki ima sedež v tretji državi ali, kadar ima sedež v Uniji, ki ima izvršno upravo v tretji državi. Kraj, kjer ima pravni subjekt sedež, se določi glede na kraj njegovega statutarnega sedeža.

Končnega prejemnika, ki spada pod točko (i), ne nadzira tretja država ali subjekti iz tretje države in ima svojo izvršno upravo v Uniji.

Če je končni prejemnik, ki spada pod točko (i), vključen v strateško naložbo na področju povezljivosti 5G, se ukrepi in načrti za zmanjšanje tveganja v skladu z naborom orodij za kibernetsko varnost 5G ([37]) uporabljajo tudi za njegove dobavitelje. Takšni dobavitelji vključujejo zlasti prodajalce in proizvajalce telekomunikacijske opreme ter druge tretje dobavitelje, kot so ponudniki infrastrukture v oblaku, ponudniki upravljanih storitev, sistemski integratorji, izvajalci varnostnih storitev in storitev vzdrževanja ter proizvajalci prenosne opreme.

Če je končni prejemnik, ki spada pod točko (i), vključen v strateško naložbo na področju obrambe, se ta omejitev uporablja tudi za njegove dobavitelje in podizvajalce.

Omejitve v zvezi z odsotnostjo nadzora tretje države ali subjekta tretje države, določene v zgornjih treh odstavkih, se ne uporabljajo za določeno operacijo financiranja in naložbeno operacijo, pri kateri lahko končni prejemnik, ki spada pod točko (i), dokaže, da je pravni subjekt, za katerega je država članica, v kateri ima sedež, odobrila jamstvo v skladu z načeli glede upravičenih subjektov, določenimi v zadevnih določbah uredbe o Evropskem obrambnem skladu ([38]), ali za katerega je Komisija odobrila opustitev v skladu z načeli glede upravičenih subjektov, določenimi v uredbi o vesolju ([39]). Izvajalski partner mora Komisijo obvestiti o vseh odstopanjih, odobrenih za omejitve iz tega oddelka 2.10.

Končni prejemniki iz točke (i) ne smejo pridobiti izključne licence ali prenesti pravic intelektualne lastnine na povezane kritične tehnologije in tehnologije, ki so bistvenega pomena za zaščito ključnih varnostnih interesov Unije in njenih držav članic ter ki so neposreden rezultat teh strateških naložb v tretjih državah ali za subjekte tretjih držav, razen če to odobri država članica, v kateri ima končni prejemnik sedež.

Ta omejitev preneha veljati 5 let po datumu izplačila zadnjega obroka financiranja.

3. SPODBUJANJE TRAJNOSTNIH NALOŽB

InvestEU bo kot pomemben del naložbenega načrta za trajnostno Evropo/naložbenega načrta za zeleni dogovor ([40]) pomagal pri uresničevanju evropskega zelenega dogovora in mehanizma za pravični prehod. Prispeval bo tudi h krepitvi socialne razsežnosti Unije.

Uredba o InvestEU vsebuje posebne pravne zahteve glede prispevka k podnebnim in okoljskim ciljem ter trajnostnosti operacij financiranja in naložbenih operacij, ki prejemajo podporo jamstva EU. V okviru InvestEU se trajnostnost nanaša na učinek na tri razsežnosti, navedene v uredbi o InvestEU: podnebje, okolje in socialne zadeve.

Poleg tega glede na člen 8(5) uredbe o InvestEU projekti, ki niso skladni s podnebnimi cilji, v skladu z načeli iz smernic o preverjanju trajnostnosti ne bodo upravičeni do podpore.

([37]) Skupina za sodelovanje na področju varnosti omrežij in informacij, Cybersecurity of 5G networks EU Toolbox of risk mitigating measures (Kibernetska varnost omrežij 5G, Nabor orodij EU z ukrepi za zmanjšanje tveganj), 1/2020, https://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=64468.

([38]) Uredba (EU) 2021/697 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2021 o vzpostavitvi Evropskega obrambnega sklada ter razveljavitvi Uredbe (EU) 2018/1092 (UL L 170, 12.5.2021, str. 149).

([39]) Uredba (EU) 2021/696 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 28. aprila 2021 o vzpostavitvi Vesoljskega programa Unije in ustanovitvi Agencije Evropske unije za vesoljski program ter razveljavitvi uredb (EU) št. 912/2010, (EU) št. 1285/2013 in (EU) št. 377/2014 in Sklepa št. 541/2014/EU (UL L 170, 12.5.2021, str. 69).

([40]) Sporočilo Komisije o naložbenem načrtu za trajnostno Evropo/naložbenem načrtu za evropski zeleni dogovor (COM(2020) 21 final).

Pri zasnovi finančnih produktov v okviru InvestEU se upošteva prispevek k ciljem trajnostnosti, vključno s širitvijo trga zelenih obveznic in trajnostnih obveznic; uvajanjem inovativnih in trajnostnih rešitev na področjih krožnega gospodarstva, biogospodarstva, modrega gospodarstva, hrane in podnebnih sprememb; varstvom okolja in naravnega kapitala (zrak, voda, narava, tla in biotska raznovrstnost); prehodom z energetsko intenzivnih industrij in njihovim razogljičenjem, vključno z naložbami v digitalne tehnologije in krožne sisteme; sektorji, ki potrebujejo podporo, da bodo usklajeni s podnebnimi cilji Evropske unije za leti 2030 in 2050; potrebo po obravnavi s tem povezanih negativnih učinkov, ki bi lahko negativno vplivali zlasti na ranljive državljane, vključno s tistimi, ki potrebujejo izpopolnjevanje ali prekvalifikacijo in prilagajanje novim oblikam dela, in regije, ki zaostajajo v smislu ustvarjanja trajnostnih industrij in storitev; ter spodbujanjem enakosti spolov in enakosti na drugi podlagi.

Izvajalske partnerje se spodbuja, naj podprejo gospodarske dejavnosti, ki so usklajene z merili Uredbe (EU) 2020/852 ([41]).

Namenske svetovalne storitve se lahko zagotavljajo nosilcem projektov, finančnim posrednikom ali izvajalskim partnerjem ([42]), zlasti za krepitev zmogljivosti za izpolnjevanje zahtev glede preverjanja trajnostnosti in pripravo nabora projektov, ki obravnavajo zgoraj navedene cilje.

3.1 **Spremljanje podnebja in okolja ter poročanje**

Kot je navedeno v uvodni izjavi 10 uredbe o InvestEU, naj bi operacije financiranja in naložbene operacije za doseganje podnebnih ciljev skupaj prispevale vsaj 30 % skupnih finančnih sredstev Programa InvestEU. Poleg tega je v členu 8(8) uredbe o InvestEU za oddelek EU določen poseben cilj, da se vsaj 60 % skupnih sredstev operacij financiranja in naložbenih operacij v okviru sklopa za trajnostno infrastrukturo prispeva za doseganje podnebnih in okoljskih ciljev. Pričakuje se tudi, da bodo operacije financiranja in naložbene operacije prispevale k splošnim ciljem Unije na področju biotske raznovrstnosti.

Podnebni in okoljski cilji veljajo tako za oddelek Sklada InvestEU za EU kot za države članice. Vendar se doseganje ciljev ([43]) izračuna in spremlja ločeno za oddelke za EU in države članice.

Izvajalski partnerji merijo prispevek operacij financiranja in naložbenih operacij, ki jih predložijo naložbenemu odboru, k doseganju podnebnih in okoljskih ciljev v skladu s smernicami Komisije za podnebno in okoljsko spremljanje iz člena 8(7) uredbe o InvestEU. Sledenje naložb v okviru Sklada InvestEU, ki prispevajo k doseganju podnebnih in okoljskih ciljev, bo temeljilo na doslednem sistemu za zbiranje, označevanje in združevanje ustreznih informacij, pridobljenih od vseh izvajalskih partnerjev, hkrati pa bo zagotavljalo združljivost s širšo metodologijo spremljanja podnebnih ukrepov, ki se uporablja za vse zadevne programe, ki se financirajo iz proračuna EU. Ta sistem bo moral na ustrezen način uporabljati merila za ugotavljanje, ali je gospodarska dejavnost okoljsko trajnostna v skladu z uredbo o vzpostavitvi okvira za spodbujanje trajnostnih naložb ([44]).

Za spremljanje, da se v času predložitve predloga Komisiji 30 % naložb v okviru sklopa za trajnostno infrastrukturo nameni za doseganje podnebnih ciljev ter 60 % za doseganje okoljskih in/ali podnebnih ciljev skupaj, izvajalski partnerji zagotovijo potrebne informacije, ki omogočajo sledenje prispevku za doseganje teh ciljev v skladu s smernicami Komisije. Iste informacije se predložijo tudi naložbenemu odboru v okviru vloge za podporo iz Sklada InvestEU.

Sporazumi o jamstvu bodo zahtevali, da izvajalski partnerji Komisiji vsako leto na skupni ravni poročajo o operacijah, ki prispevajo k podnebnim in okoljskim ciljem, ter po potrebi ločeno za vsak prispevajoč sklad v okviru deljenega upravljanja v oddelku za države članice. Takšno poročanje bo po potrebi vključevalo ustrezne kazalnike.

([41]) Uredba (EU) 2020/852 o vzpostavitvi okvira za spodbujanje trajnostnih naložb ter spremembi Uredbe (EU) 2019/2088 (UL L 198, 22.6.2020, str. 13) ter povezani delegirani akti.

([42]) Svetovalna podpora izvajalskim partnerjem bo dopolnjevala tehnično pomoč, ki jo zagotavlja instrument za tehnično podporo.

([43]) 30 % za podnebje ter 60 % za podnebje in okolje v okviru sklopa za trajnostno infrastrukturo.

([44]) Uredba (EU) 2020/852 o vzpostavitvi okvira za spodbujanje trajnostnih naložb ter spremembi Uredbe (EU) 2019/2088 (UL L 198, 22.6.2020, str. 13).

3.2 **Preverjanje trajnostnosti**

V skladu s členom 8(5) uredbe o InvestEU izvajalski partner pregleda operacije financiranja in naložbene operacije, da ugotovi, ali podpirajo projekte nad določeno velikostjo ([45]) in ali imajo v tem primeru kakršen koli pomemben okoljski, podnebni ali socialni učinek. Če te učinke imajo, se zanje opravi preverjanje trajnostnosti v skladu s smernicami, ki jih je pripravila Komisija v sodelovanju z morebitnimi izvajalskimi partnerji. Če izvajalski partner sklene, da preverjanje trajnostnosti ni potrebno, naložbenemu odboru to utemelji.

Izvajalski partner bo odgovoren za preverjanje trajnostnosti na podlagi informacij, ki jih zagotovijo nosilci projektov, in v skladu s smernicami Komisije. Kadar izvajalski partnerji zaprosijo za podporo iz InvestEU, predložijo povzetek preverjanja trajnostnosti, kot je ustrezno. Ob ustreznem upoštevanju pravil in praks v zvezi z zaupnimi informacijami in poslovno občutljivimi informacijami, vključno z intelektualno lastnino, se povzetek preverjanja trajnostnosti objavi, potem ko naložbeni odbor odobri uporabo jamstva EU za določeno operacijo.

Smernice Komisije bodo razvite v skladu s smernicami, pripravljenimi za druge programe Unije, in na podlagi obstoječe zakonodaje ([46]), obstoječih smernic, orodij in najboljših praks za zagotavljanje odpornosti proti podnebnim spremembam in oceno posledic za okolje ([47]) ter ob ustreznem upoštevanju meril za ugotavljanje, ali je gospodarska dejavnost okoljsko trajnostna, kot je opredeljeno v Uredbi (EU) 2020/852, vključno z načelom, da se ne škoduje bistveno. Preverjanje trajnostnosti prispeva tudi k preverjanju, ali bi si bilo treba z naložbenimi operacijami InvestEU prizadevati za odpravo neenakosti ali vsaj ne prispevati k ohranjanju ali povečanju obstoječih neenakosti.

3.3 **Program za pravični prehod v okviru InvestEU**

InvestEU bo kot del naložbenega načrta za trajnostno Evropo/naložbenega načrta za evropski zeleni dogovor prispeval k mehanizmu za pravični prehod z namenskim programom za pravični prehod v okviru InvestEU, ki se izvaja prek finančnih produktov InvestEU. Program za pravični prehod v okviru InvestEU bo podpiral naložbe, ki obravnavajo socialne, ekonomske in okoljske izzive, ki nastajajo pri prehodu proti doseganju podnebnega cilja Unije za leto 2030 in njene podnebne nevtralnosti do leta 2050. Da bi države članice lahko koristile program za pravični prehod v okviru InvestEU, v ustreznem območnem načrtu za pravični prehod določijo sektorje in dejavnosti, predvidene za podporo, v skladu z načeli glede območnih načrtov za pravični prehod, določenimi v zadevnih določbah uredbe o Skladu za pravični prehod (v nadaljnjem besedilu: uredba o SPP) ([48]).

Program za pravični prehod v okviru InvestEU podpira ekonomsko vzdržne naložbe subjektov zasebnega in javnega sektorja, ki so skladne s cilji pravičnega prehoda. Projekti ali končni prejemniki se nahajajo na območjih, ki jih zajema odobreni območni načrt za pravični prehod v skladu z uredbo o SPP. Poleg tega se lahko podprejo projekti ali končni prejemniki, ki se ne nahajajo na teh ozemljih, vendar prispevajo k uresničevanju njihovih razvojnih potreb, če je financiranje takih projektov ključno za prehod območij z območnim načrtom za pravični prehod. Zajeti so lahko na primer infrastrukturni projekti, ki izboljšujejo povezljivost regij, določenih za pravični prehod.

Program za pravični prehod v okviru InvestEU podpira naložbe v skladu s cilji (člen 3 uredbe o InvestEU) ter prednostnimi naložbami (člen 8(1) in Priloga II k uredbi o InvestEU), določenimi v uredbi o InvestEU in teh naložbenih smernicah.

([45]) Posebni pragovi, ki jih je treba uporabiti, bodo opredeljeni v smernicah o trajnostnosti, ki jih bo izdala Komisija v skladu s členom 8(6) uredbe o InvestEU.

([46]) Na primer: Direktiva 2011/92/EU o presoji vplivov nekaterih javnih in zasebnih projektov na okolje (UL L 26, 28.1.2012, str. 1), kakor je bila spremenjena z Direktivo 2014/52/EU (UL L 124, 25.4.2014, str. 1); Direktiva Sveta 92/43/EGS o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (UL L 206, 22.7.1992, str. 7); Direktiva 2000/60/ES o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju vodne politike (UL L 327, 22.12.2000, str. 1); Direktiva 2010/75/EU o industrijskih emisijah (celovito preprečevanje in nadzorovanje onesnaževanja) (UL L 334, 17.12.2010, str. 17).

([47]) „Climate change and major projects. Outline of the climate change related requirements and guidance for major projects in the 2014-2020 programming period: ensuring resilience to the adverse impact of climate change and reducing the emission of greenhouse gases“ (Podnebne spremembe in večji projekti, Oris zahtev v zvezi s podnebnimi spremembami in smernice za večje projekte v programskem obdobju 2014–2020: zagotavljanje odpornosti proti negativnim učinkom podnebnih sprememb in zmanjševanje emisij toplogrednih plinov), Evropska komisija (25.8.2016) https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/docs/major_projects_en.pdf; ter „Integrating Climate Change Information and Adaptation in Project Development: Emerging Experience from Practitioners“ (Vključevanje podatkov o podnebnih spremembah in prilagajanja nanje v razvoj projektov: izkušnje iz prakse); Delovna skupina finančnih institucij Evropske unije o prilagajanju na podnebne spremembe (EUFIWACC) (maj 2016) https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/docs/integrating_climate_change_en.pdf.

([48]) Uredba o ustanovitvi Sklada za pravični prehod še ni objavljena. V pričakovanju podpisa akta.

Program za pravični prehod v okviru InvestEU se lahko izvaja prek katerega koli finančnega produkta InvestEU v okviru štirih sklopov politike. Zaradi posebnosti območij, določenih za pravični prehod (npr. gospodarske razlike, struktura trga dela, absorpcijska sposobnost itd.), in učinka na gospodarske obete zaradi pandemije COVID-19 je mogoče pričakovati večje povpraševanje po financiranju v okviru nekaterih finančnih produktov ter omejeno povpraševanje ali sploh nič povpraševanja v okviru drugih. Ob upoštevanju teh dejavnikov se lahko izvajalskim partnerjem in finančnim posrednikom ponudijo namenske spodbude. Kadar je to upravičeno, so lahko v obliki ugodnejših ureditev delitve tveganja za naložbene portfelje med EU in izvajalskim partnerjem, nižjega plačila jamstva EU ali delnega kritja upravnih stroškov v okviru operacij financiranja in naložbenih operacij, ki prispevajo k programu za pravični prehod v okviru InvestEU, kot je opredeljen v členu 13(2) uredbe o InvestEU, ali v drugi obliki, dogovorjeni v sporazumu o jamstvu v okviru enega ali več finančnih produktov. Po potrebi se lahko zadevnim nosilcem projektov ali finančnim posrednikom ponudi namenska svetovalna podpora, da se podpre razvoj izvedljivega nabora projektov.

Vsako zmanjšanje plačila jamstva EU v celoti koristi končnim prejemnikom.

Prispevek izvajalskih partnerjev k doseganju naložbenih ciljev za program za pravični prehod v okviru InvestEU se lahko razlikuje glede na naravo zadevnega finančnega produkta.

Izvajalski partnerji spremljajo operacije financiranja in naložbene operacije ali njihove ustrezne sestavne dele, ki podpirajo projekte ali končne prejemnike v okviru programa za pravični prehod v okviru InvestEU, in o njih poročajo. Po sprejetju ustreznega območnega načrta za pravični prehod se take operacije ali njihovi ustrezni sestavni deli štejejo za naložbe, mobilizirane v okviru programa za pravični prehod v okviru InvestEU, tudi če so bili odobreni pred sprejetjem načrta, če izvajalski partner preveri, da so skladni s cilji zadevnega območnega načrta za pravični prehod.

Financiranje v okviru programa za pravični prehod v okviru InvestEU se ne kombinira z instrumentom za posojila v javnem sektorju ([49]) (3. steber), razen za svetovalno podporo.

4. UPORABA JAMSTVA EU

Jamstvo EU se lahko uporabi za kritje različnih tranš tveganja operacij financiranja ali naložbenih operacij v okviru različnih finančnih produktov ali portfeljev operacij financiranja in naložbenih operacij v okviru finančnih produktov. Podrobnosti o uporabi jamstva EU se določijo v sporazumu o jamstvu.

Jamstvo EU je lahko enakovredno tveganosti pozicije izvajalskega partnerja ali krije podrejeno tranšo (npr. tranšo prve izgube – FLP (First Loss Piece)) ali vmesno tranšo. Pri sporazumih o jamstvu, ki zajemajo več kot en sklop politike, se lahko izgube, ki nastanejo v okviru finančnih produktov, enakomerno porazdelijo znotraj enega ali več sklopov politike, pri čemer se upošteva struktura delitve tveganj, kot je opredeljena v sporazumih o jamstvu.

Delež izvajalskega partnerja v FLP se upošteva pri finančnem prispevku izvajalskega partnerja, kot je opredeljen v členu 2(7) uredbe o InvestEU. Delitev tveganja v drugih oblikah, kot je delež izvajalskega partnerja v vmesni tranši, se lahko upošteva pri finančnem prispevku izvajalskega partnerja, in sicer pod pogoji in v skladu z metodologijo izračuna, opredeljenimi v sporazumih o jamstvu.

Življenjska doba finančnega produkta in pogoji za njegovo prenehanje se opredelijo v sporazumu o jamstvu. Po potrebi se lahko v okviru finančnega produkta na ravni operacije financiranja ali naložbene operacije predvidi možnost umika iz naložbe ali prodaje izpostavljenosti pred koncem življenjske dobe osnovnih naložb, če se lahko zagotovi uresničitev ciljev politike ob upoštevanju finančnih interesov Unije in izvajalskega partnerja.

Brez poseganja v načela iz tega oddelka 4, ki se smiselno uporabljajo, se lahko višina podrejene ali vmesne tranše določi tudi z mehanizmom stopnje prenosa, ki bo določen v sporazumu o jamstvu. To vključuje uporabo posamezne stopnje prenosa za vsako operacijo financiranja ali naložbeno operacijo, da se za takšno operacijo določita raven prispevka izvajalskega partnerja za takšno podrejeno ali vmesno tranšo ter jamstvo EU.

([49]) Uredba o instrumentu za posojila v javnem sektorju v okviru mehanizma za pravični prehod še ni objavljena. V pričakovanju stališča Evropskega parlamenta v prvi obravnavi.

Naslednja načela se uporabljajo za uporabo jamstev EU, razen če je v teh naložbenih smernicah v ustreznem oddelku sklopa politike določeno drugače. Za oddelek za države članice se lahko višina tranše FLP ali vmesne tranše razlikuje od spodnjih načel, določenih v oddelku 4, kot je določeno v ustreznem sporazumu o prispevku, ki sta ga podpisali Komisija in država članica.

4.1 **Splošni finančni produkti**

4.1.1 *Uporaba jamstva EU za operacije v zvezi z dolžniškim kapitalom*

V skladu z določbami oddelkov 4.1.1.1 do 4.1.1.3 za portfelje, ki podpirajo operacije v zvezi z dolžniškim kapitalom v okviru finančnih produktov, izvajalski partner načeloma prevzame vsaj 5-odstotni delež v FLP, kadar jamstvo EU krije FLP.

4.1.1.1 Kritje posameznih operacij

Ta oddelek 4.1.1.1 se uporablja samo za neposredne operacije.

Jamstvo EU se lahko uporabi za delno kritje posamezne operacije po načelu enakovrednosti (*pari passu*). V tem primeru jamstvo EU za posamezno operacijo ne sme preseči 50 % financiranja, ki ga zagotovi izvajalski partner. Izvajalski partner je zaradi uskladitve interesov dolžan ohraniti najmanj 20-odstotni delež po načelu enakovrednosti (*pari passu*) pri posamezni operaciji.

Jamstvo EU je lahko tudi v drugi obliki, vključno s podrejenim položajem glede na posamezno operacijo. V tem primeru je jamstvo EU za posamezno operacijo omejeno na 25 % skupnega zneska financiranja, ki ga zagotovi izvajalski partner ([50]). Izvajalski partner mora prevzeti vsaj 5-odstotni delež v podrejenem položaju.

4.1.1.2 Kritje portfeljev operacij, razen tistih iz oddelka 4.1.1.3

Jamstvo EU lahko krije tudi tranšo FLP ali vmesno tranšo v zvezi z zadevnim portfeljem operacij financiranja in naložbenih operacij, ki jih financira izvajalski partner. Kadar jamstvo EU krije FLP, mora izvajalski partner prevzeti vsaj 5-odstotni delež v FLP.

Višina FLP bo temeljila na pričakovanem profilu tveganja operacij v okviru portfelja, ki ga krije jamstvo. Omeji se na največ 30 % skupnega zneska financiranja, ki ga zagotovi izvajalski partner v okviru finančnega produkta. V okviru sklopa za socialne naložbe ter znanja in spretnosti se lahko višina FLP poveča glede na ustrezen delež skupnega zneska financiranja.

4.1.1.3 Kritje portfeljev omejenih in neomejenih jamstev

Pri posrednem dolžniškem financiranju, tako v obliki omejenih jamstev kot v obliki neomejenih jamstev, lahko jamstvo EU znaša do 100 % FLP, določene na ravni pričakovanih izgub, kadar plačilo finančnih posrednikov ne zadostuje za ustrezno plačilo tveganja financiranja, ki ga zagotovi izvajalski partner. Za takšno posredno dolžniško financiranje v obliki omejenih jamstev se lahko višina FLP, ki jo krije jamstvo EU, določi v višini do 100 % financiranja, ki ga zagotovi izvajalski partner.

V ustrezno utemeljenih primerih lahko jamstvo EU za neomejena jamstva, ki jih ponudi izvajalski partner, krije izgube nad pričakovanimi izgubami. V takih primerih se za delež nepričakovanih izgub, ki ga krije jamstvo EU, določi cena, kot je določeno v sporazumu o jamstvu.

V izrednih primerih z visoko politično vrednostjo se lahko za omejena jamstva, ki jih ponudi izvajalski partner, višina FLP, ki jo krije jamstvo EU, določi na ravni, ki je višja od pričakovanih izgub. V takih primerih se za delež nepričakovanih izgub, ki ga krije jamstvo EU, določi cena, kot je določeno v sporazumu o jamstvu.

([50]) V primeru operacije financiranja ali naložbene operacije v obliki jamstva s strani izvajalskega partnerja tretjim vlagateljem se omejitev 25 % uporablja za financiranje, ki ga zagotovi tretji vlagatelj.

4.1.2 *Uporaba jamstva EU za operacije v zvezi z lastniškim kapitalom*

Kar zadeva portfelje, ki podpirajo operacije v zvezi z lastniškim kapitalom, morajo izvajalski partnerji načeloma vlagati na podlagi načela enakovrednosti (*pari passu*) v vsako operacijo financiranja ali naložbeno operacijo na lastno tveganje v višini deleža, ki zagotavlja zadostno uskladitev interesov, kot je predhodno opredeljeno za vsak finančni produkt. Del financiranja, ki ga krije jamstvo EU, skupaj predstavlja do 70 % skupnega financiranja v obliki lastniškega kapitala, ki ga zagotovi izvajalski partner (kar se lahko upošteva na ravni skupine) na podlagi načela enakovrednosti (*pari passu*) v okviru različnih finančnih produktov, financiranje na lastno tveganje pa predstavlja vsaj 5 % skupnega financiranja v obliki lastniškega kapitala, ki ga izvajalski partner zagotovi na podlagi načela enakovrednosti (*pari passu*) v okviru katere koli operacije financiranja ali naložbene operacije.

V ustrezno utemeljenih primerih ni potrebno, da ureditve delitve tveganja med izvajalskimi partnerji in Komisijo temeljijo na načelu enakovrednosti (*pari passu*). Na primer, podrejena uporaba jamstva EU se lahko dovoli za javne dobrine s sistemskim nedelovanjem trga ali za neustrezno ocenitev zunanjih dejavnikov, kot so nove vrste operacij ali novo nastali trg.

Samo v izjemnih primerih, vključno s tistimi, pri katerih obstaja visoka koncentracija tveganja, lahko jamstvo EU krije do 100 % FLP (ki ne bo višja od 50 % celotnega financiranja, ki ga zagotovi izvajalski partner v okviru takega portfelja). V vseh primerih je udeležba pri dobičku med izvajalskim partnerjem in Komisijo sorazmerna z njuno izpostavljenostjo tveganju.

4.2 **Tematski finančni produkti**

4.2.1 *Uporaba jamstva EU za operacije v zvezi z dolžniškim kapitalom*

Jamstvo EU lahko krije tranšo FLP v zvezi z zadevnim portfeljem operacij v zvezi z dolžniškim kapitalom, ki jih financira izvajalski partner. Glede na značilnosti takih finančnih produktov je lahko višina FLP višja od 50 % ciljnega financiranja, ki ga zagotovijo izvajalski partnerji. Izvajalski partner prevzame vsaj 5-odstotni delež v FLP, da zagotovi uskladitev interesov. V ustrezno utemeljenih primerih se uskladitev interesov lahko zagotovi z drugimi finančnimi sredstvi, določenimi v ustreznem sporazumu o jamstvu.

V ustrezno utemeljenih primerih se lahko prispevek izvajalskih partnerjev h kritju izgub, ki ga zagotavlja FLP, zagotovi postopoma, ko portfelj zapade in se tveganje zmanjša. Ta prispevek se lahko zagotovi s prihodki iz portfeljev, ki jih krije jamstvo, ali drugih portfeljev ali prek drugih ustreznih in inovativnih mehanizmov.

4.2.2 *Uporaba jamstva EU za operacije v zvezi z lastniškim kapitalom*

Jamstvo EU lahko krije tranšo FLP v zvezi z zadevnim portfeljem operacij v zvezi z lastniškim kapitalom, ki jih financira izvajalski partner. Višina FLP lahko presega 50 % glede na zadevni portfelj operacij, ki jih financira izvajalski partner. Izvajalski partner prevzame vsaj 5-odstotni delež v FLP, da zagotovi uskladitev interesov. V ustrezno utemeljenih primerih se uskladitev interesov lahko zagotovi z drugimi finančnimi sredstvi, določenimi v ustreznem sporazumu o jamstvu.

V ustrezno utemeljenih primerih se lahko prispevek izvajalskih partnerjev h kritju izgub, ki ga zagotavlja FLP, zagotovi postopoma, ko portfelj zapade in se tveganje zmanjša. Ta prispevek se lahko zagotovi s prihodki iz portfeljev, ki jih krije jamstvo, ali drugih portfeljev ali prek drugih ustreznih in inovativnih mehanizmov.

5. FINANCIRANJE, KI GA ZAGOTOVI IZVAJALSKI PARTNER

Naslednja načela se uporabljajo za financiranje, ki ga zagotavlja izvajalski partner, razen če je v teh naložbenih smernicah v ustreznem oddelku sklopa politike določeno drugače.

5.1 **Splošni finančni produkti**

5.1.1 *Dolžniško financiranje, ki ga zagotovi izvajalski partner*

5.1.1.1 Splošno dolžniško financiranje

Izvajalski partner lahko zagotovi financiranje neposredno končnim prejemnikom, tj. v obliki neposrednih posojil ali drugih oblik neposrednega dolžniškega financiranja, ali prek finančnih posrednikov.

5.1.1.2 Omejena in neomejena jamstva

Za operacije financiranja in naložbene operacije v okviru oddelka za EU veljajo naslednji pogoji:

a) jamstvo EU se lahko ponudi izvajalskim partnerjem, da lahko zagotovijo omejeno ali neomejeno jamstvo za portfelj novo vzpostavljenih poslov financiranja, ki jih začne finančni posrednik. Posli s končnimi prejemniki, ki so predmet kolektivnih postopkov zaradi insolventnosti ali izpolnjujejo merila iz nacionalne zakonodaje za začetek kolektivnih postopkov zaradi insolventnosti na zahtevo njihovih upnikov, niso upravičeni do vključitve v te portfelje;

b) v primeru omejenega portfeljskega jamstva se obrestna kapica določi na ravni pričakovanih izgub novega portfelja in posamično za vsak sporazum o jamstvu za portfelj, podpisan s finančnim posrednikom ([51]). Pričakovane izgube se določijo in dokumentirajo na podlagi preteklih podatkov in ocen, usmerjenih v prihodnost. Če ustreznih podatkov ni, se obrestna kapica določi na vnaprej dogovorjeni ravni in opredeli v sporazumu o jamstvu med Komisijo in izvajalskim partnerjem. Najvišja dovoljena obrestna kapica je 25 %. Za sklop za socialne naložbe ter znanja in spretnosti je najvišji dovoljeni znesek jamstva lahko višji;

c) v ustrezno utemeljenih primerih se lahko kritje jamstva do ravni pričakovanih izgub zagotovi brezplačno (za omejena in neomejena jamstva), medtem ko mora izvajalski partner določiti ceno prevzemanja tveganja nad pričakovanimi izgubami, kot se lahko opredeli v sporazumu o jamstvu med Komisijo in izvajalskim partnerjem. V obeh primerih zmanjšanje plačila jamstva EU v celoti koristi končnim prejemnikom;

d) stopnja jamstva za posamezne posle financiranja, vključene v novi portfelj, se običajno določi na 50 %, vendar se ta odstotek lahko poveča za transakcije s posebno vrednostjo politike;

e) finančni posrednik je dolžan obdržati najmanj 20 % izpostavljenosti v zvezi z vsakim poslom financiranja, kar je enakovredno jamstvu, ki ga zagotovi izvajalski partner. V ustrezno utemeljenih primerih se lahko v sporazumu o jamstvu med Komisijo in izvajalskim partnerjem določi nižji odstotek, če je to skladno ali združljivo s pravili o državni pomoči. V okviru sklopa za socialne naložbe ter znanja in spretnosti se lahko minimalna izpostavljenost v ustrezno utemeljenih primerih zmanjša na 5 %;

f) v zvezi s povračilom izgub se jamstvo, ki ga zagotovi izvajalski partner, obravnava enakovredno kot finančni posrednik. V primeru omejenih jamstev, če znesek izgub presega najvišji znesek jamstva, se lahko ustrezni znesek povrnjenih izgub najprej dodeli nadrejenim izpostavljenostim; namesto tega se lahko uporabi predhodno ocenjena stopnja poplačljivosti;

g) najmanjša zapadlost poslov financiranja, ki se lahko vključijo v portfelje, je 12 mesecev, razen v okviru sklopa za socialne naložbe ter znanja in spretnosti, kjer je lahko krajša.

5.1.2 *Lastniško financiranje, ki ga zagotovi izvajalski partner*

Izvajalski partnerji lahko lastniško financiranje in financiranje v obliki nepravega lastniškega kapitala zagotovijo končnim prejemnikom neposredno ([52]) ali prek finančnih posrednikov (kot so namenski skladi in nosilci investicij, vključno s soinvesticijskimi nosilci). Posredniški skladi ali naložbeni nosilci se običajno osredotočajo na manjšinske udeležbe v končnih prejemnikih.

([51]) V ustrezno utemeljenih primerih se v oddelku za države članice v okviru sklopa za MSP najvišji znesek jamstva lahko izjemoma določi na ravni, ki je višja od pričakovane ravni izgub.

([52]) Neposredno lastniško financiranje in financiranje v obliki nepravega lastniškega kapitala nista dovoljena v okviru oddelka za EU v sklopu za MSP.

Vsi naslednji pogoji se uporabljajo za naložbe, izvedene v okviru oddelka EU za finančne posrednike, kot je podrobneje določeno v sporazumih o jamstvu z izvajalskimi partnerji, ter se v izogib dvomom uporabljajo za financiranje, ki ga zagotovi izvajalski partner v okviru InvestEU (operacija financiranja ali naložbena operacija), vključno z deli, ki jih krije jamstvo EU in finančni prispevek izvajalskega partnerja:

a) finančni posrednik, ki prejme naložbo v okviru InvestEU (operacija financiranja ali naložbena operacija), se v okviru svoje naložbene strategije zaveže, da bo v končne prejemnike, upravičene v skladu z uredbo o InvestEU, vložil znesek, ki je enak vsaj višjemu od naslednjih zneskov:

   i) 50 % skupnih vloženih zneskov posrednika ter

   ii) dvakratnik zneska, izčrpanega v okviru naložb, ki jih je podprla EU, za namene naložb, omejen na 80 % skupnih vloženih zneskov posrednika;

b) naložbe izvajalskih partnerjev v sklade običajno ne predstavljajo več kot 25 % velikosti sklada. V primerih visoke dodane vrednosti politike se lahko dovolijo naložbe, ki predstavljajo do 50 % velikosti sklada, razen v okviru sklopa za socialne naložbe ter znanja in spretnosti ali v izjemnih primerih skladov za prenos tehnologije v okviru drugih sklopov politike, kadar lahko znašajo do 75 % velikosti sklada. V primeru sklada skladov se ta omejitev uporablja na ravni skladov, ki katere se vlaga;

c) naložbe treh ali več izvajalskih partnerjev v sklade za zelene in digitalne naložbe na evropski ravni lahko skupaj znašajo do 75 % velikosti sklada;

d) za soinvesticijske nosilce in sheme bo v sporazumih o jamstvu z izvajalskimi partnerji določen poseben sklop pravil;

e) naložbe izvajalskih partnerjev v okviru InvestEU se izvajajo po načelu enakovrednosti (*pari passu*) z drugimi javnimi in zasebnimi vlagatelji ter skladno s tržnimi pravili. Skladnost s tržnimi pravili zahteva, da najmanj 30 % vseh naložb v sklad ali v osnovne projekte sklada izvedejo zasebni vlagatelji, ki so v primerljivem položaju kot preostali vlagatelji, in sicer na podlagi načela enakovrednosti (*pari passu*) ([53]). Zahteve iz tega odstavka se ne smejo uporabljati za naložbe na področjih posebnega političnega pomena za EU, kot je podrobneje določeno v ustreznem sporazumu o jamstvu z izvajalskim partnerjem;

f) naložbe izvajalskih partnerjev v sklade v okviru InvestEU se običajno izvedejo ob prvem zaprtju sklada; naložbe ob poznejših zaprtjih so možne zgolj, kadar so ustrezno utemeljene;

g) operacije financiranja in naložbene operacije so dolgoročne in trajajo običajno od 5 do 20 let;

h) naložbe v končne prejemnike, ki so upravičene v skladu z zadevnim finančnim produktom, imajo obliko primarnih naložb ([54]). Sekundarne naložbe se lahko štejejo za upravičene samo, kadar so ustrezno utemeljene, kot je določeno v sporazumu o jamstvu.

5.2 **Tematski finančni produkti**

5.2.1 *Dolžniško financiranje, ki ga zagotovi izvajalski partner*

Izvajalski partner lahko zagotovi financiranje končnim prejemnikom v obliki neposrednih posojil ali v drugih oblikah neposrednega dolžniškega financiranja ali prek finančnih posrednikov, da se usmeri na ustrezno področje politike z višjo dodano vrednostjo Unije.

5.2.2 *Lastniško financiranje, ki ga zagotovi izvajalski partner*

Izvajalski partnerji lahko lastniško financiranje in financiranje v obliki navideznega lastniškega kapitala zagotovijo končnim prejemnikom neposredno ([55]) ali prek namenskih skladov in naložbenih nosilcev. Naložbe v sklade ali druge naložbene nosilce in platforme, podprte z jamstvom EU, so lahko v ustrezno utemeljenih primerih tudi podrejene v primerjavi z drugimi vlagatelji.

([53]) Za sklop za MSP se na ravni sklada zahteva najmanj 30-odstotno financiranje s strani zasebnih vlagateljev. V primeru soinvesticijskih nosilcev je možna tudi zasebna udeležba na ravni naložbe v vsakega končnega prejemnika.

([54]) Primarna naložba pomeni neposredno ali posredno naložbo (vključno v obliki dolga) v končnega prejemnika, katere posledica je neposreden ali posreden tok financiranja v končnega prejemnika.

([55]) Neposredno lastniško financiranje in financiranje v obliki nepravega lastniškega kapitala nista dovoljena v okviru oddelka za EU v sklopu za MSP.

6. SKLOPI POLITIKE

6.1 **Sklop za trajnostno infrastrukturo**

6.1.1 *Področja posredovanja*

Sklop za trajnostno infrastrukturo je namenjen podpori operacij financiranja in naložbenih operacij v zvezi s trajnostno infrastrukturo na področjih iz člena 8(1)(a) uredbe o InvestEU. Brez poseganja v določbe o izključenih dejavnostih (oddelek 2.3.3 teh naložbenih smernic) in načela dodeljevanja sredstev Sklada InvestEU, določena v oddelku 2.6, so vsa ustrezna področja, povezana s trajnostno infrastrukturo, iz Priloge II k uredbi o InvestEU upravičena do podpore v okviru sklopa politike za trajnostno infrastrukturo. Ta podpora se nanaša predvsem na točke 1, 2, 3, 4, 9, 10, 11, 13(d), 14 in 15 Priloge II k uredbi o InvestEU, od katerih so nekatere neizčrpno in okvirno opisane v oddelkih 6.1.1.1 do 6.1.1.8. Upravičena področja se lahko prednostno razvrstijo v skladu z oddelkom 2.3.2.1.

Ob upoštevanju splošnega cilja, da vsaj 60 % naložbe prispeva k podnebnim in okoljskim ciljem Unije, je namen financiranja, ki ga zagotovijo izvajalski partnerji, zagotoviti zadostno stopnjo diverzifikacije med sektorji glede na finančne produkte, ki jih izvaja izvajalski partner.

Sklop politike za trajnostno infrastrukturo lahko usmerja tudi podporo iz sektorskih programov (glej oddelek 2.9 o kombiniranju). Poleg tega se lahko podpora za naložbe v okviru sklopa politike za trajnostno infrastrukturo kombinira s podporo iz skladov v okviru deljenega upravljanja ali iz mehanizma za okrevanje in odpornost.

Podpora iz sklopa politike za trajnostno infrastrukturo naj bi dodala vrednost z zagotavljanjem dostopa do financiranja v naslednjih primerih:

a) uresničevanje ciljev politike, povezanih s trajnostnim razvojem, ki so opredeljeni na evropski ravni. To se na primer nanaša na sočasno spodbujanje gospodarskih, okoljskih in socialnih ciljev, kot je spoštovanje okoljskih, socialnih in upravljavskih načel ([56]);

b) podpora razvoju infrastrukture kot razreda sredstev s spodbujanjem dosledne uporabe visokih standardov trajnostnosti (vključno z dostopnostjo ([57])), preglednosti in primerljivosti na področjih priprave projektov, tehnik in produktov financiranja, spremljanja in podatkov;

c) spodbujanje projektov, ki imajo makroregionalni in/ali čezmejni učinek, katerih stroški in koristi so porazdeljeni med več držav članic ali pri katerih stroški nastanejo na nacionalni ali lokalni ravni, medtem ko se koristi kažejo čezmejno ali na ravni Unije;

d) podpora projektom, ki internalizirajo okoljske in socialno-ekonomske stroške ter koristi, ki izhajajo iz prednostnih nalog politike EU. To bi se na primer nanašalo na prispevke k prehodu na druge oblike prevoza in uporabi trajnostnih goriv v prometu, prispevek k učinkoviti rabi materialov in energije, obnovljivi energiji, izboljšanju kakovosti zraka ali vode, varstvu okolja, spodbujanju dolgoročnega varstva in obnove biotske raznovrstnosti, zeleni infrastrukturi in sonaravnim rešitvam, podpori biogospodarstvu, zmanjšanju emisij toplogrednih plinov, upravljanju kulturne dediščine, turizmu, energijski učinkovitosti stavb itd. To bi vključevalo tudi podporo za prenovo in naknadno opremljanje rešitev za prometna mobilna sredstva;

e) spodbujanje vseevropske omrežne infrastrukture, opreme in inovativnih tehnologij, ki na primer služijo kot javno dobro za energetski in prometni sistem itd. Takšni projekti so lahko tudi ključni dejavniki, ki omogočajo višje ravni naložb v obnovljive vire energije, energijsko učinkovitost in prilagajanje odjema, zdravstveno varstvo (npr. rešitve za e-zdravje in oskrbo), javno upravo (kot so e-javne storitve) ter mobilnost, ki uporablja alternativna goriva in je sodelovalna, povezana in avtomatizirana;

([56]) Glej na primer sporočilo Komisije o financiranju trajnostne rasti (COM(2018) 97 final) in prispevek strokovne skupine na visoki ravni za financiranje trajnostne rasti s končnim poročilom, objavljenim 31. januarja 2018, na spletnem naslovu https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/180131-sustainable-finance-final-report_en.pdf.

([57]) V skladu z zahtevami glede dostopnosti iz evropskega akta o dostopnosti (Direktiva (EU) 2019/882 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o zahtevah glede dostopnosti za proizvode in storitve) (UL L 151, 7.6.2019, str. 70).

f) spodbujanje trajnostne digitalne povezljivosti ter podatkovnih platform in infrastruktur po vsej Uniji ter projektov, ki podpirajo širok nabor izdelkov in storitev, povezanih s komunikacijskimi in informacijskimi tehnologijami, in po potrebi podpirajo mednarodno povezljivost EU, pri katerih trajnostnost vključuje osredotočenost na krožnost infrastrukture in opreme;

g) spodbujanje razvoja in delovanja trajnostne vesoljske infrastrukture (v zemeljski orbiti in na Zemlji), ki omogoča vesoljske storitve in vesoljske aplikacije;

h) spodbujanje projektov, pri katerih so koristi odvisne od drugih naložb v vrednostno ali dobavno verigo ali omrežje in/ali vključujejo visoko tveganje „prvega na trgu“;

i) spodbujanje interoperabilnosti čezmejne infrastrukture in storitev, vključno z digitalnimi platformami in storitvami;

j) spodbujanje uvajanja raziskovalne infrastrukture, vključno z e-infrastrukturo, po vsej Uniji in sinergije z njo. To mora biti osredotočeno na tržni razvoj zmogljivosti, virov in storitev, ki jih skupnosti uporabljajo za spodbujanje inovacij;

k) obravnavanje učinkovitega delovanja notranjega trga s spodbujanjem tržnih naložb v okviru različnih regulativnih ureditev ([58]);

l) doseganje kritične mase ter skupinski in skupni projekti, da bi pritegnili zasebne vlagatelje.

Podpora področjem politike, opisanim v oddelkih 6.1.1.1 do 6.1.1.8, se lahko dopolni s spremljevalnimi ukrepi, katerih cilj je pomagati javnim organom in nosilcem projektov pri razvoju zmogljivosti za opredelitev naložbenih strategij, kombiniranju financiranja, načrtovanju in združevanju projektov.

6.1.1.1 Razvoj energetskega sektorja

Podpora za proizvodnjo, dobavo ali uporabo čiste in **trajnostne energije iz obnovljivih virov** se osredotoča na projekte z visokim zaznanim tveganjem in kapitalsko intenzivnostjo, ki omogočajo nadaljnje vključevanje obnovljivih virov energije v vse sektorje (proizvodnja električne energije, ogrevanje in hlajenje, transport) ter druge brezemisijske in nizkoemisijske vire energije in rešitve. Okvirno lahko vključuje projekte na področju obnovljivih virov energije, ki so čezmejne ali priobalne narave (glej tudi oddelek 6.1.1.7), projekte za razogljičenje stavb, uporabo obnovljivih virov energije v industrijskih procesih, proizvodnjo in dobavo (v komercialnem obsegu) nizkoogljičnega plina (kot je nizkoogljični čisti vodik ali biometan, v skladu s strategijo za vodik ([59])), naprednih biogoriv in biomase ter druge projekte za trajnostna alternativna goriva in skladiščenje na kraju samem. Podpreti bi bilo treba tudi lokalno vodene projekte na področju obnovljivih virov energije, kot so projekti, ki jih vodijo energetske skupnosti in so pogosto povezani z izboljšanjem energijske učinkovitosti. Podpora energetskemu sektorju lahko po potrebi prispeva k ciljem Direktive (EU) 2018/2001 o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov ([60]) in Uredbe (EU) 2018/1999 o upravljanju energetske unije in podnebnih ukrepov (v nadaljnjem besedilu: uredba o upravljanju ([61])) ter spodbuja energijsko učinkovitost pri naložbenih odločitvah, tudi prek mehanizma Unije za financiranje energije iz obnovljivih virov ([62]).

([58]) Države članice imajo zelo različne regulativne okvire, ki podpirajo trajnostno energetsko infrastrukturo ter prinašajo številna tveganja v zvezi s politikami in oblikovanjem trga ter regulativna tveganja, ki vplivajo na stroške naložbenega kapitala.

([59]) Sporočilo Komisije o strategiji za vodik za podnebno nevtralno Evropo (COM(2020) 301 final).

([60]) Direktiva (EU) 2018/2001 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov (UL L 328, 21.12.2018, str. 82).

([61]) Uredba (EU) 2018/1999 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o upravljanju energetske unije in podnebnih ukrepov, spremembi uredb (ES) št. 663/2009 in (ES) št. 715/2009 Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv 94/22/ES, 98/70/ES, 2009/31/ES, 2009/73/ES, 2010/31/EU, 2012/27/EU in 2013/30/EU Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv Sveta 2009/119/ES in (EU) 2015/652 ter razveljavitvi Uredbe (EU) št. 525/2013 Evropskega parlamenta in Sveta (UL L 328, 21.12.2018, str. 1).

([62]) Mehanizem Unije za financiranje energije iz obnovljivih virov je vzpostavljen s členom 33 uredbe o upravljanju.

Podpora v okviru **energijske učinkovitosti in prihrankov energije** bo vključevala projekte, skladne z zavezami Unije iz Agende 2030 in Pariškega sporazuma, ter prispevala k uresničevanju ciljev iz Direktive 2012/27/EU ([63]) (zmanjšanje povpraševanja po energiji z ukrepi za varčevanje z energijo in upravljanjem povpraševanja, uporaba načel krožnega gospodarstva, podpiranje daljinskega ogrevanja in proizvodnje energije v projektih soproizvodnje, ki zmanjšujejo porabo energije ter preprečujejo emisije toplogrednih plinov in drugih onesnaževal). Podpora bo vključevala projekte v skladu s strategijo za val prenove stavb ([64]), zlasti njena tri prednostna področja: reševanje vprašanj energijske revščine in energijsko najmanj učinkovitih stavb; prenova javnih stavb, kot so upravni, izobraževalni in zdravstveni objekti, ter razogljičenje ogrevanja in hlajenja. Podpreti bi bilo treba projekte, s katerimi se posodabljajo sistemi ogrevanja in hlajenja stavb, saj so bistvenega pomena za razogljičenje stavbnega fonda EU. Izkoriščanje lokalnega potenciala za pridobivanje energije iz obnovljivih virov je ključno tudi za zmanjšanje odvisnosti EU od uvoženih fosilnih goriv. Vključuje **energijsko učinkovite prenove obstoječih stavb**, katerih cilj ali rezultat je izboljšanje njihove energijske učinkovitosti, kot je določena z enim ali več merili iz člena 10(6) Direktive 2010/31/EU o energetski učinkovitosti stavb ([65]), npr. izboljšanje, ki ga prinese takšna prenova in se ugotavlja s primerjavo energijskih izkaznic, izdanih pred prenovo in po njej, ter gradnjo **energijsko zelo učinkovitih novih stavb samo, če bodo preseženi nacionalni standardi za stavbe s skoraj ničelno porabo energije** (zakonski rok, do katerega morajo imeti vse nove stavbe v EU skoraj ničelno porabo energije je 31. december 2020), vključno s posodobitvijo stavb z na pametne sisteme pripravljenimi tehnologijami in njihovo vključitvijo v povezane energetske, shranjevalne, digitalne in transportne sisteme, vključno prek uporabe infrastrukture za e-mobilnost v skladu z Direktivo 2010/31/EU ([66]). Podpora bo vključevala tudi projekte, ki obravnavajo energijsko učinkovitost stavb tekom življenjskega cikla, in projekte, pri katerih se uporablja evropski okvir kazalnikov za trajnostne stavbe Level(s) ([67]). Usmerjena bo tudi v zmanjšanje energetske intenzivnosti podjetij z izboljšanjem učinkovitosti procesov ali proizvodnjo izdelkov z manjšim ogljičnim odtisom, pa tudi z razvojem inovativnih brezemisijskih in nizkoemisijskih sistemov za toplotno oskrbo ter soproizvodnjo električne energije in toplote.

Razvoj in **posodobitev trajnostne energetske infrastrukture** ter njena nadgradnja v pametno infrastrukturo so usmerjeni v prenos in distribucijo. To bo vključevalo tudi podporo projektom skupnega interesa, kot so določeni v uredbi o smernicah za vseevropsko energetsko infrastrukturo ([68]), digitalizaciji in posodobitvi energetskih omrežij za spodbujanje pospešenega uvajanja obnovljivih virov energije ter projektom v zvezi s prožnostjo na strani povpraševanja in shranjevanjem električne energije.

Podpora iz sklada InvestEU spodbuja tudi uvajanje tehnologij z nizkimi emisijami: projekte, ki vključujejo tehnologije za **zajemanje, transport, shranjevanje in/ali uporabo ogljika** ter infrastrukturo za proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov, ogrevanje in hlajenje, proizvodnjo nizkoogljičnih plinov (kot je vodik) ali industrijske procese, kot tudi elektrarne in proizvodne obrate na biomaso za uresničevanje energetskega prehoda ali obrate za odvzem ogljika.

6.1.1.2 Razvoj trajnostne prometne infrastrukture, opreme in inovativnih tehnologij

Podpora za razvoj trajnostne prometne infrastrukture, opreme in inovativnih tehnologij bo usmerjena v razvoj trajnostne in varne prometne infrastrukture, nadgradenj, rešitev in opreme za mobilnost ter inovativnih tehnologij v skladu s prednostnimi nalogami Unije na področju prometa, strategijo za trajnostno in pametno mobilnost ([69]) ter zavezami iz Pariškega sporazuma. To bo vključevalo projekte, ki podpirajo razvoj infrastrukture za **vseevropsko prometno omrežje** (TEN-T), sanacijo in nadgradnjo obstoječe infrastrukture in komponent na ravni povezljivosti v vseh vrstah prevoza, vključno z mestnimi vozlišči, pomorskimi pristanišči in pristanišči na celinskih vodah, letališči, multimodalnimi terminali ter njihovo povezavo z glavnimi omrežji in telematskimi aplikacijami, določenimi v uredbi TEN-T ([70]).

([63]) Direktiva 2012/27/EU o energetski učinkovitosti, spremembi direktiv 2009/125/ES in 2010/30/EU ter razveljavitvi direktiv 2004/8/ES in 2006/32/ES (UL L 315, 14.11.2012, str. 1).

([64]) Sporočilo Komisije o valu prenove za Evropo – ekologizacija stavb, ustvarjanje delovnih mest, izboljšanje življenj (COM(2020) 662 final).

([65]) Direktiva 2010/31/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. maja 2010 o energetski učinkovitosti stavb (UL L 153, 18.6.2010, str. 13).

([66]) UL L 153, 18.6.2010, str. 13.

([67]) https://ec.europa.eu/environment/topics/circular-economy/levels_en

([68]) Uredba (EU) št. 347/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2013 o smernicah za vseevropsko energetsko infrastrukturo in razveljavitvi Odločbe št. 1364/2006/ES in spremembi uredb (ES) št. 713/2009, (ES) št. 714/2009 in (ES) št. 715/2009 (UL L 115, 25.4.2013, str. 39).

([69]) Sporočilo Komisije o strategiji za trajnostno in pametno mobilnost – usmerjanje evropskega prometa na pravo pot za prihodnost (COM(2020) 789 final).

([70]) Uredba (EU) št. 1315/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2013 o smernicah Unije za razvoj vseevropskega prometnega omrežja in razveljavitvi Sklepa št. 661/2010/EU (UL L 348, 20.12.2013, str. 1).

Podpora bo prednostno usmerjena v projekte jedrnega omrežja TEN-T, kot so opredeljeni v delovnih načrtih za koridor jedrnega omrežja, ki obravnavajo manjkajoče povezave, ozka grla ali čezmejne povezave. Kadar je to ustrezno, bo vključevala: sanacijo in nadgradnjo obstoječe železniške, cestne, vodne in letalske infrastrukture, varnostne nadgradnje, pri čemer se bodo uporabljali ustrezni postopki upravljanja varnosti, ter nadgradnje okoljske učinkovitosti, vključno z uvedbo digitalnih sistemov za upravljanje prometa, kot so ITS ([71]), RIS ([72]), ERTMS ([73]), SESAR, vključno z opremo na krovu, ter digitalno prometno infrastrukturo za interoperabilno izmenjavo podatkov in poročanje po različnih načinih in sektorjih. Vključevala bo tudi razvoj in uvajanje novih prometnih tehnologij in storitev, npr. v zvezi s povezanimi in avtonomnimi načini prevoza, integriranimi rešitvami za izdajo vozovnic ter načini prevoza po celinskih in morskih plovnih poteh, ki manj onesnažujejo okolje (vključno s preprečevanjem razlitij nafte z ladij). Vključevala bo tudi podporo za prilagoditev omrežja TEN-T potrebam vojaške mobilnosti, če takšna infrastruktura ustreza tako civilnim kot vojaškim namenom (dvojna uporaba).

Podpora bo usmerjena tudi v **infrastrukturne projekte TEN-T, ki zagotavljajo uporabo vsaj dveh različnih načinov prevoza**, zlasti multimodalne tovorne terminale in logistične platforme ter vozlišča potniškega prometa. Podpora bo namenjena tudi multimodalnim povezavam in končnim delom povezave, kar bo omogočilo preusmeritev tovornega ali potniškega prometa na bolj trajnostne načine prevoza, kot so železniški prevoz, javni/kolektivni prevoz, prevoz po celinskih plovnih poteh ali prevoz po morju na kratkih razdaljah.

Podpora se lahko nameni **projektom za pametno in trajnostno mobilnost v mestih**, zlasti multimodalnim vozliščem za potniški promet, aktivnim načinom prevoza, celinskim plovnim potem in inovativnim rešitvam na področju mobilnosti, digitalni prometni infrastrukturi za nemoteno in učinkovito povezavo načinov prevoza, infrastrukturi za aktivno in brezemisijsko mobilnost. Projekti, namenjeni spodbujanju prehoda na trajnostne načine prevoza, se morajo osredotočati na izboljšanje varnosti uporabnikov in nediskriminatorno dostopnost, vključno v zvezi s potniki z zmanjšano mobilnostjo. Projekti bodo namenjeni tudi izboljšanju varnosti v cestnem prometu v skladu s ciljem Unije za odpravo smrtnih žrtev in hudih poškodb na evropskih cestah do leta 2050, pri čemer bo posebna pozornost namenjena ranljivim udeležencem v cestnem prometu, kot so kolesarji in pešci.

Pri **prenovi in naknadnem opremljanju prevoznih mobilnih sredstev** je treba dati prednost nediskriminatornim projektom za nakup tirnih vozil in plovil za uporabo v železniškem prometu, prometu po celinskih plovnih poteh in pomorskem prometu. V podporo za železniški promet in plovbo po celinskih plovnih poteh bodo vključene tudi naložbe v sedanji železniški vozni park in plovila, npr. v digitalno opremo RIS, zmanjšanje hrupa, opremljanje z ERTMS in digitalnimi samodejnimi spenjačami. Vključeni bodo tudi projekti na področju letalstva, prevoza blaga, prometa po morskih in celinskih plovnih poteh, in projekti v sektorjih, ki upoštevajo načela krožnega gospodarstva in katerih cilj je prehod na trajnostna alternativna goriva, zmanjšanje vsakršnega onesnaževanja in pomoč industriji pri izpolnjevanju prihodnjih zavez v zvezi z emisijami toplogrednih plinov, vključno z rezervno podporo za brezemisijske ladje ter zamenjavo starih zrakoplovov in plovil z zrakoplovi in plovili nove generacije, ki imajo znatno manj emisij glede na emisije v celotnem življenjskem ciklu. Poleg tega so upravičena plovila ter brezemisijska in nizkoemisijska cestna vozila (glej spodnji odstavek o infrastrukturi za alternativna goriva v nadaljevanju).

Podpora **železniški infrastrukturi in drugim železniškim projektom, infrastrukturi za celinske plovne poti, projektom za množični prevoz ter pomorskim pristaniščem in pomorskim avtocestam** se lahko nameni za naložbe, ki preprečujejo ali zmanjšujejo emisije toplogrednih plinov in strupenih onesnaževal ali ravni hrupa. Te naložbe so lahko usmerjene tudi v pristaniške sprejemne zmogljivosti in druga sredstva, ki omogočajo ukrepe za varstvo okolja, ter naložbe v kombinirano trajnostno infrastrukturo, vključno z uvajanjem male infrastrukture za alternativna goriva in drugih rešitev za zmanjšanje skupnega ogljičnega odtisa pristanišč. Podpirajo se lahko naložbe v okolju prijaznejšo letališko infrastrukturo in povezane storitve (kot so zemeljska oskrba, promet na tleh, zrakoplovi na tleh), ki preprečujejo ali zmanjšujejo emisije ali ravni hrupa.

Podpora se lahko dodeli za uvajanje **infrastrukture za polnilne in oskrbovalne postaje** za električno energijo, vodik ter utekočinjeni ali stisnjeni zemeljski plin z visokim deležem biometana (> 50 %) za vse načine prevoza, uvajanje voznih parkov vozil za cestni prevoz z nizkimi emisijami in brez njih ter platform za pametno povezljivost in interoperabilne storitve. Pri obnavljanju voznih parkov cestnih vozil bi morali izpolnjevati tudi veljavne visoke varnostne standarde. Če se ta vozila opremljajo naknadno, mora biti naknadno dodana oprema v skladu s standardom, ki določa nične emisije izpušnih plinov. Podpora se lahko dodeli za uvajanje brezemisijskih in nizkoemisijskih plovil in voznih parkov, ki uporabljajo trajnostna alternativna goriva (vključno z utekočinjenim zemeljskim plinom), in zrakoplovov, ki uporabljajo trajnostne vire energije. Naknadno opremljanje plovil bo pomorskemu in celinskemu ladijskemu prometu omogočilo uporabo trajnostnih alternativnih goriv ali električne energije. Pri povezanih naložbah bodo imeli prednost (i) uvedba javno dostopne infrastrukture za polnilne in oskrbovalne postaje, ob upoštevanju načel krožnega gospodarstva; (ii) uvedba infrastrukture za polnilne in oskrbovalne postaje, ki je na voljo voznemu parku javnih organov ali izvajalcev, ki izpolnjujejo

([71]) Inteligentni prometni sistemi.
([72]) Rečne informacijske storitve.
([73]) Evropski sistem za upravljanje železniškega prometa.

obveznosti javne službe na podlagi javnega naročila storitev; ter (iii) uvajanje v vozne parke javnih služb in zasebne vozne parke lahkih in težkih brezemisijskih in nizkoemisijskih vozil, brezemisijskih in nizkoemisijskih plovil in voznega parka, ki uporabljajo trajnostna alternativna goriva, ali nizkoemisijskih zrakoplovov, ki uporabljajo trajnostne vire energije. Cestna infrastruktura mora biti dostopna javnosti brez kakršnih koli omejitev in bo omogočala *ad hoc* plačila, ki so enostavna za uporabo (npr. plačilo z bančno kartico), tako da se lahko uporabnikom vozil zaračuna, ne da bi bilo treba skleniti pogodbo o opravljanju storitev z zadevnim izvajalcem. Poleg tega se razpoložljivi statični in dinamični podatki dajo na voljo prek skupnih ali nacionalnih točk dostopa. Te zahteve glede javne dostopnosti se ne uporabljajo v primeru infrastrukture za polnilne in oskrbovalne postaje v zasebnih depojih, ki se uporabljajo za vozni park za lastne potrebe. Podpora se lahko dodeli za razvojno in proizvodno infrastrukturo ter infrastrukturo za oskrbo za trajnostna alternativna goriva za letalstvo, kopenski in vodni promet, ki sledi politikam EU za razogljičenje prometa (kot sta ReFuelEU Letalstvo, FuelEU Pomorstvo).

Podpora se lahko dodeli **drugim projektom za pametno in trajnostno mobilnost** na mestnih in podeželskih območjih, ki so usmerjeni v varnost v cestnem prometu; dostopnost; zmanjšanje emisij in hrupa ter razvoj in uvajanje novih prometnih tehnologij in storitev, med drugim v zvezi s povezanimi in avtonomnimi načini prevoza in integriranimi rešitvami za izdajo vozovnic.

Podpora Sklada InvestEU se lahko dodeli ukrepom za nadgradnjo, doseganje ali ohranjanje skladnosti s standardi, vključno z okoljskimi in varnostnimi standardi, ter projektom **za vzdrževanje ali nadgradnjo obstoječe prometne infrastrukture**, sanacijo obstoječe prometne infrastrukture ali varna parkirišča in objekte.

6.1.1.3 Okolje in viri

Sklad InvestEU naj bi mobiliziral naložbe, povezane z naravnim kapitalom in krožnim gospodarstvom ([74]). V zvezi s tem poleg ekologizacije naložb na področjih tradicionalne infrastrukture, naštetih v tem oddelku 6.1.1.3, naložbe vključujejo na primer projekte mobilnosti, ki obravnavajo onesnaževanje zraka in hrup, naravo, porabo energije in nesreče.

Podpora za **vodo, vključno z oskrbo s pitno vodo in sanitarnimi storitvami, varstvom pred poplavami**, omrežno učinkovitostjo, zmanjševanjem uhajanja, infrastrukturo za zbiranje in čiščenje odpadne vode, **obalno infrastrukturo in drugo z vodo povezano zeleno infrastrukturo**, ki bo vključevala naložbene projekte in spremljajoče storitve v podporo izvajanju okoljskih politik EU v zvezi s kopenskimi in morskimi vodnimi viri ter povezanimi ekosistemskimi storitvami, določenimi v na primer direktivah 2008/56/ES ([75]), 2000/60/ES ([76]) in 2007/60/ES ([77]), direktivah Sveta 98/83/ES ([78]), 91/271/EGS ([79]) in 91/676/EGS ([80]), Uredbi (EU) 2019/1009 ([81]) in Uredbi (ES) št. 1107/2009 ([82]). Poseben pomen je treba dati (i) zagotavljanju dostopa do oskrbe z vodo in sanitarnih storitev za vse državljane Unije z dokončanjem in vzdrževanjem infrastrukture za pitno vodo in čiščenje odpadne vode, ki je v skladu z merili za energijsko učinkovitost in preprečevanje uhajanja vode, ter (ii) zagotavljanju skladnosti z okvirno direktivo o vodah (2000/60/ES) in direktivo o poplavah (2007/60/ES), vključno z ukrepi, predvidenimi v načrtih upravljanja povodij in načrtih za obvladovanje tveganja poplav, zlasti naložbam, ki zagotavljajo dobro ekološko stanje rek, obnovo ali nadgradnjo obstoječih hidroelektrarn za povečanje njihove učinkovitosti in zmanjšanje okoljskih učinkov ter zmanjšanje razpršenega onesnaževanja iz kmetijstva, akvakulture in industrijskih virov, rešitve za gospodarnost z vodo in ponovno uporabo vode v vseh sektorjih ter sonaravne rešitve za zmanjšanje tveganja poplav.

([74]) Sporočilo Komisije Čas za Evropo: obnova in priprava za naslednjo generacijo (COM(2020) 456 final).
([75]) Direktiva 2008/56/ES o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju politike morskega okolja (Okvirna direktiva o morski strategiji) (UL L 164, 25.6.2008, str. 19).
([76]) Direktiva 2000/60/ES o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju vodne politike (okvirna direktiva o vodah) (UL L 327, 22.12.2000, str. 1).
([77]) Direktiva 2007/60/ES o oceni in obvladovanju poplavne ogroženosti (direktiva o poplavah) (UL L 288, 6.11.2007, str. 27).
([78]) Direktiva Sveta 98/83/ES z dne 3. novembra 1998 o kakovosti vode, namenjene za prehrano ljudi (direktiva o pitni vodi) (UL L 330, 5.12.1998, str. 32).
([79]) Direktiva Sveta 91/271/EGS z dne 21. maja 1991 o čiščenju komunalne odpadne vode (direktiva o čiščenju komunalne odpadne vode) (UL L 135, 30.5.1991, str. 40).
([80]) Direktiva Sveta 91/676/EGS z dne 12. decembra 1991 o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov (direktiva o nitratih) (UL L 375, 31.12.1991, str. 1).
([81]) Uredba (EU) 2019/1009 o določitvi pravil o omogočanju dostopnosti sredstev za gnojenje EU na trgu, spremembi uredb (ES) št. 1069/2009 in (ES) št. 1107/2009 ter razveljavitvi Uredbe (ES) št. 2003/2003 (uredba o gnojilih) (UL L 170, 25.6.2019, str. 1).
([82]) Uredba (ES) št. 1107/2009 o dajanju fitofarmacevtskih sredstev v promet in razveljavitvi direktiv Sveta 79/117/EGS in 91/414/EGS (uredba o fitofarmacevtskih sredstvih) (UL L 309, 24.11.2009, str. 1).

Podpora za **infrastrukturo za ravnanje z odpadki**, tj. infrastrukturo, ki je potrebna, da prehod na bolj krožno gospodarstvo v državah članicah dobi znatno pomembnejšo vlogo pri izvajanju politike EU za ravnanje z odpadki, pri čemer je najpomembnejše preprečevanje odpadkov. Brez poseganja v izključitvena merila iz Priloge V k uredbi o InvestEU bi morali naložbeni projekti zajemati izvajanje načrtov ravnanja z odpadki in programov za preprečevanje odpadkov (na podlagi spremenjene okvirne direktive o odpadkih 2008/98/ES ([83])), vzpostavitev mrež za ponovno uporabo in popravila ter podporo tem mrežam, vzpostavitev delujočih programov ločevanja in zbiranja odpadkov ter obrate za recikliranje (vključno za komunalne biološke odpadke in tekstilne izdelke za njihovo ločeno zbiranje).

Naložbe na področju **izboljšanja in obnove ekosistemov ter s tem povezanih storitev**, ki morajo biti osredotočene na projekte, ki spodbujajo ohranjanje, obnovo, upravljanje in izboljšanje naravnega kapitala v korist biotske raznovrstnosti in prilagajanja, vključno s projekti zelene in modre infrastrukture. Vključevale bodo rešitve, ki temeljijo na ekosistemih, za izzive, povezane na primer z zrakom in podnebnimi sistemi, morjem, tlemi, prstjo, gozdarstvom, kmetijstvom, vodo in odpadki ter prometom in energijo. Podpora bo vključevala tudi ukrepe za doseganje ciljev strategije za biotsko raznovrstnost ([84]) in strategije „od vil do vilic“ ([85]) z izboljšanjem vrednostnih verig proizvodnje hrane (kadar ne bodo spadali v sklop za MSP). Zlasti se bodo spodbujali čezmejni projekti in projekti, ki spodbujajo **trajnostno kulturno dediščino**. Podpora lahko vključuje tudi **sanacijo industrijskih območij** (vključno s kontaminiranimi) in obnovo za trajnostno rabo.

Podpora **trajnostnemu razvoju mest, podeželja, obalnih območij in območij na morju ter širšemu biogospodarstvu**, kar bi moralo vključevati infrastrukturne projekte, ki niso zajeti z drugimi področji in so osredotočeni na določeno geografsko območje, vključno z naložbami v naravo in sonaravne rešitve, katerih namen je preprečevanje ali nadzor emisij toplogrednih plinov, strupenih onesnaževal, hrupa in drugih vplivov ali odvisnosti od naravnega kapitala, obenem pa spodbujanje prehoda na krožno gospodarstvo. Vključevala bo infrastrukturne projekte, namenjene spodbujanju vključujočih in dostopnih pametnih mest ter njihovih omrežij, regij in sektorjev. To bo zajemalo tudi projekte za spodbujanje biogospodarstva z naložbami v industrije s pretežno rabo biomase, morske in kopenske rešitve, ki nadomeščajo energijsko intenzivne ali fosilne materiale, akvakulturo ter modro in zeleno biotehnologijo. Podpora je lahko namenjena tudi za morja in oceane prek področja modrega gospodarstva in njegovih načel financiranja, zlasti prek področja obnovljivih morskih virov energije in krožnega gospodarstva.

Podpora v okviru **ukrepov na področju podnebnih sprememb, blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja podnebnim spremembam, vključno z zmanjševanjem tveganja naravnih nesreč**, ki bo vključevala infrastrukturne projekte, namenjene prilagajanju podnebnim spremembam ter povečanju odpornosti na sedanje in prihodnje podnebje. To med drugim vključuje zaščito nizko ležečih in obalnih območij ter druge ukrepe, povezane z dvigom morske gladine, preprečevanje poplav, boljšo in trajnostno oskrbo z vodo in preprečevanje suš ter prilagajanje infrastrukture ekstremnim temperaturam. Vključene so lahko tudi inovativne tehnologije, ki prispevajo k ciljem Unije glede okoljske odpornosti na podnebne spremembe ali družbene trajnostnosti oziroma obojim ter izpolnjujejo standarde Unije glede okoljske ali družbene trajnostnosti.

Podpora **projektom in podjetjem, ki izvajajo sisteme krožnega gospodarstva, vključno s trajnostno rabo surovin**, v skladu s cilji akcijskega načrta za krožno gospodarstvo ([86]). Ta bo med drugim vključevala podporo projektom, ki vidike učinkovite rabe virov vključujejo v proizvodnjo in življenjski cikel proizvodov, ter vsem strategijam, katerih cilj je zagotoviti čim večjo vrednost in življenjsko dobo proizvodov, sredstev in materialnih virov, pa tudi infrastrukturi in storitvam, ki spodbujajo industrijsko simbiozo in souporabo sredstev med industrijskimi obrati v različnih sektorjih ter v mestnih in podeželskih skupnostih. To bo vključevalo tudi uporabo krožnih poslovnih modelov, ki vodijo v dematerializacijo, ostoritvenje ter intenzivnejšo in učinkovitejšo uporabo proizvodov in virov, internalizacijo ali odpravo negativnih zunanjih dejavnikov. Naložbeni projekti bi morali vključevati tudi ukrepe, ki zajemajo celotno vrednostno verigo sekundarnih surovin, vključno s sistemi zaprtega kroga ter odstranitvijo starih strupenih in problematičnih kemikalij in snovi iz postopkov od predelave surovin do recikliranja. Posebna pozornost bo namenjena sektorjem, ki uporabljajo največ virov in ki imajo velik potencial za krožnost. To so sektorji elektronike ter informacijske in komunikacijske tehnologije (IKT), baterij in vozil, embalaže, plastike, tekstila, gradbeništva in stavb ter hrane, vode in hranil.

([83]) Direktiva 2008/98/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. novembra 2008 o odpadkih (UL L 312, 22.11.2008, str. 3), kakor je bila spremenjena z Direktivo (EU) 2018/851 (UL L 150, 14.6.2018, str. 109).

([84]) Sporočilo Komisije o strategiji EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030: Vračanje narave v naša življenja (COM(2020) 380 final).

([85]) Sporočilo Komisije o strategiji „od vil do vilic“ za pravičen, zdrav in okolju prijazen prehranski sistem (COM(2020) 381 final).

([86]) Sporočilo Komisije o novem akcijskem načrtu za krožno gospodarstvo: Za čistejšo in konkurenčnejšo Evropo (COM(2020) 98 final).

Podpora operacijam, ki podpirajo **razogljičenje** energijsko intenzivnih panog in znatno zmanjšanje njihovih emisij, vključno s sistemi zaprtega kroga in uvedbo inovativnih tehnologij z nizkimi emisijami ogljika, med drugim shranjevanje energije ter zajemanje, transport, shranjevanje in/ali uporabo ogljika, ter operacijam, ki spodbujajo razogljičenje proizvodne in distribucijske verige energije s postopnim opuščanjem uporabe premoga in nafte ter postopnim nadomeščanjem zemeljskega plina z nizkoogljičnimi plini. Prav tako se bodo spodbujali sistemi zaprtega kroga pri energijsko intenzivni predelavi materialov, kot so jeklo, aluminij, plastika in cement, da se odstranijo nečistoče, ki povzročajo izgubo vrednosti recikliranih materialov.

6.1.1.4 Razvoj trajnostne in varne infrastrukture za digitalno povezljivost

Podpora razvoju trajnostne in varne **infrastrukture za digitalno povezljivost** se mora osredotočati na projekte, ki podpirajo širok nabor proizvodov in storitev, povezanih s komunikacijsko in informacijsko tehnologijo. To lahko na primer vključuje projekte, ki podpirajo univerzalno uvedbo infrastrukture (tj. tudi na podeželskih/obrobnih območjih), uvedbo zelo visokozmogljivih digitalnih omrežij, vključno z uvedbo sistemov žičnih in brezžičnih povezav (tudi optičnih in 5G), ter naložbe, potrebne za doseganje strateških ciljev Unije na področju digitalne povezljivosti, kot so opredeljeni v sporočilu o povezljivosti za konkurenčen enotni digitalni trg ([87]).

Usmerjena bo tudi v projekte, katerih cilj je povečanje zmogljivosti in odpornosti omrežij v Uniji (npr. kvantno varovana komunikacijska omrežja, medregionalna in mednarodna povezljivost, vključno s kopenskimi in podvodnimi kabli, satelitskimi sistemi, podatkovnimi centri ter omrežji za civilno zaščito in pomoč ob nesrečah) ter ki podpirajo digitalno preobrazbo ključnih javnih služb.

Osredotočena bo tudi na uvedbo trajnostnih in visokozmogljivih medsebojno povezanih infrastruktur v oblaku v EU (kot je uvedba infrastrukture, ki jo opredeljuje programska oprema, za optimizacijo uravnoteženja delovne obremenitve med oblaki in zelenih povezljivostnih omrežij za medsebojno povezovanje infrastruktur v oblaku) ter spodbujanje vrhunskih energijsko učinkovitih evropskih podatkovnih centrov z naknadnim opremljanjem podatkovnih centrov tako za velika kot tudi za mala podjetja (na primer novi hladilni sistemi in rešitve za upravljanje porabe energije).

Primerni naložbeni cilji bodo tudi infrastrukture za digitalno povezljivost, na primer tiste, ki so namenjene optimizaciji prometne in energetske infrastrukture ter porabe energije v stavbah, zmanjšanju odpadkov in onesnaževanja ter optimizaciji uporabe naravnih virov z digitalnimi rešitvami.

Pri tem bi morala biti podpora usmerjena v projekte, katerih cilj je zmanjšanje ali preprečevanje emisij toplogrednih plinov in uvedba infrastrukture, ki je zasnovana tako, da je trpežna ter da jo je mogoče popraviti, nadgraditi in reciklirati, v skladu z evropskim zelenim dogovorom.

6.1.1.5 Razvoj trajnostne vesoljske infrastrukture

Podpora trajnostnemu razvoju in posodobitvi nove in obstoječe infrastrukture v orbiti in na Zemlji. S tem se bo omogočila ekologizacija vesoljske industrije za nosilne rakete in vesoljska plovila (npr. satelite) ter povezane zemeljske segmente. To vključuje obrate za proizvodnjo, sestavljanje, preizkušanje, upravljanje, vzdrževanje in izstrelitev za razvoj okolju prijaznejših vesoljskih plovil, izstrelitvenih sistemov in povezanih zmogljivosti. Zajeta je tudi čistejša uporaba vesolja z odstranjevanjem vesoljskih plovil iz orbite in njihovo razgradnjo.

Podpora komponentam vesoljskega programa Unije in povezanim storitvam ter podpora ciljem vesoljske strategije za Evropo ([88]), da se čim bolj povečajo koristi za družbo in gospodarstvo Unije. To bo omogočilo razvoj namenskih storitev in načinov uporabe, ki ustrezajo obstoječim in novim potrebam uporabnikov, tudi na prednostnih področjih podnebnih sprememb, trajnostnega razvoja, povezljivosti in varnosti.

6.1.1.6 Razvoj trajnostne turistične infrastrukture

Podpora razvoju trajnostne turistične infrastrukture in storitev mora prispevati h krepitvi dolgoročne konkurenčnosti sektorja s podpiranjem projektov, namenjenih prehodu na trajnostni, inovativni in digitalni turizem.

([87]) Sporočilo Komisije o povezljivosti za konkurenčen enotni digitalni trg – evropski gigabitni družbi naproti (COM(2016) 587 final).
([88]) Sporočilo Komisije o vesoljski strategiji za Evropo (COM(2016) 705 final).

6.1.1.7 Razvoj na morju za razogljičenje

Podpora na teh področjih mora prispevati k proizvodnji električne energije na morju za kritje povpraševanja po energiji v prihodnosti. Prav tako mora ublažiti povečano povpraševanje po kopenskih virih EU za različne namene z izboljšanjem produktivnosti vodnih in morskih virov, na primer s proizvodnjo in uporabo alg ter drugih novih virov beljakovin, ki bi lahko zmanjšali pritisk na kmetijska zemljišča.

Podpora se mora osredotočati na:

a) vetrna polja na morju;

b) razvoj za preoblikovanje pristanišč iz prometnih vozlišč v vozlišča za oskrbovanje industrije na morju;

c) kabelske napeljave za priobalno omrežje s posebnim poudarkom na povezavah za izmenični tok od turbin do vozlišč, ki nato uporabljajo povezovalne daljnovode do obale za enosmerni tok;

d) naprave za energijo valovanja in plimovanja;

e) akvakulturo na odprtem morju.

6.1.1.8 Strateške naložbe v kritično infrastrukturo

Strateške naložbe v okviru sklopa za trajnostno infrastrukturo so lahko usmerjene v projekte, ki prispevajo k stabilnosti, operativni varnosti in odpornosti delov kritične infrastrukture (bodisi fizične bodisi virtualne) ali dobavnih verig kritične infrastrukture ali neposredno h kritičnim elementom infrastrukture, zlasti z vidika zelenega in digitalnega prehoda Unije.

Podprte operacije so lahko usmerjene tudi v podjetja, vključno z MSP, ki proizvajajo blago in opravljajo storitve, ki so ključnega pomena za delovanje in vzdrževanje katerih koli prednostnih nalog v zvezi s kritično infrastrukturo, kot so navedene v tem oddelku 6.1.1.8.

Naložbene operacije v zvezi s **kritično infrastrukturo** so lahko usmerjene v operacije, povezane z evropsko kritično infrastrukturo iz Direktive 2008/114/ES ([89]), kakor so jo opredelile države članice v skladu s členom 3. Podpora je lahko usmerjena v dobavne verige čiste energije, in sicer v proizvodno zmogljivost opreme za tehnologije obnovljivih virov energije (kot so sončna fotovoltaika, vetrna energija, vodna energija, obnovljivi vodik itd.).

Podprte operacije so lahko usmerjene tudi v **dobavne verige za evropski letalski, železniški in cestni promet, promet po celinskih plovnih poteh in pomorski prevoz**, vključno s podpiranjem naložb v povezovanje načinov prevoza in proizvodne zmogljivosti.

Na področju **digitalne infrastrukture** so strateške naložbe tiste, ki so tesno povezane s cilji odpornega in varnega zagotavljanja digitalnih komunikacijskih storitev, vključno s kritičnimi elementi zelo visokozmogljive povezljivosti in omrežij 5G, kvantnih komunikacij, interneta stvari, medijev, spletnih storitvenih platform, varnega računalništva v oblaku, obdelave in shranjevanja podatkov, ter z osnovnimi vrednostnimi verigami, ki podpirajo te infrastrukture in storitve. Glede na različne arhitekture in nenehno razvijajoče se tehnološke rešitve, vključno s tistimi, ki so pomembne za kibernetsko varnost ([90]), je treba pregledati spreminjajoče se potrebe digitalnega prehoda ter ustrezne razsežnosti varnosti, tehnološke avtonomnosti in odpornosti takega prehoda, povezane s prenosom, uporabo in shranjevanjem podatkov. Glavni cilj podpore projektom, povezanim z **digitalno volilno infrastrukturo in občutljivimi objekti**, je večja varnost, odpornost in zaščita pred zlonamernim in razdiralnim delovanjem, vključno zlasti z dezinformacijami, krajo podatkov in kibernetskimi napadi.

Naložbe v **komunikacijsko in medijsko infrastrukturo** se prav tako štejejo za strateške v obsegu, v katerem prispevajo k produkciji neodvisnih evropskih vsebin v skladu s ciljem varovanja demokratičnih vrednot EU in suverenosti držav članic v digitalni dobi ter k produkciji, varstvu intelektualne lastnine in monetizaciji evropskih vsebin na svetovni ravni.

([89]) Direktiva Sveta 2008/114/ES z dne 8. decembra 2008 o ugotavljanju in določanju evropske kritične infrastrukture ter o oceni potrebe po izboljšanju njene zaščite (UL L 345, 23.12.2008, str. 75).

([90]) Kibernetska tveganja je treba oceniti na podlagi ustrezne zakonodaje in smernic EU ter nacionalne zakonodaje in smernic, vključno z naborom orodij za kibernetsko varnost 5G.

Projekti, povezani s **kritično infrastrukturo za vesolje**, morajo podpirati posodobitev obstoječih komponent vesoljskega programa Unije ter razvoj nove vesoljske infrastrukture in storitev Unije. Usmerjeni bodo zlasti v: (i) avtonomen, zanesljiv in stroškovno učinkovit dostop do vesolja in uporabo vesolja, ki ju omogočajo evropske nosilne rakete, vključno z inovativnimi koncepti, kot so ponovna uporaba, napredna proizvodnja in novi sistemi vesoljskega prevoza; (ii) nadzor v vesolju in zaščito sredstev; (iii) satelitske komunikacije in povezljivost ter (iv) druge nastajajoče potrebe.

Podprte operacije so lahko usmerjene tudi v odpornost in konkurenčnost vesoljskih sistemov in tehnologij ter lahko obravnavajo ranljivost vrednostnih verig.

Podpora **infrastrukturi obrambne industrije** lahko vključuje nadgradnjo obstoječe ali namestitev nove infrastrukture, ki je s tehnološkega in industrijskega vidika potrebna za podpiranje življenjskega cikla obrambnih tehnologij in proizvodov ali objektov za usposabljanje. Ta infrastruktura se ne nanaša le na tradicionalna področja delovanja kot so zrak, kopno in morje, temveč tudi na nastajajoča področja, kot so informacijsko, vesoljsko in kibernetsko področje. Uporablja se lahko tudi za raziskave in razvoj, predstavitve ter preskušanje in certificiranje obrambnih sistemov ali tehnologij, vključno s tistimi, razvitimi v okviru Evropskega obrambnega sklada, ter za sisteme in tehnologije z dvojno rabo. Podpreti bi bilo treba večnacionalne projekte, odprte za uporabnike iz drugih držav članic. Podpora je lahko namenjena tudi projektom, usmerjenim v izvajanje vseevropskih digitalnih in kibernetskih zmogljivosti ter infrastrukture, povezanih na primer z razvojnimi okolji za virtualni inženiring, digitalnimi testnimi okolji in laboratoriji, novim okoljem za sodelovalni boj, superračunalništvom, umetno inteligenco in povezanimi naprednimi digitalnimi znanji in spretnostmi za obrambo (npr. digitalna ladjedelnica, digitalni model ali dvojček vojaških sistemov).

Na področju **kritičnih surovin** lahko podprte naložbe vključujejo projekte in upravičence, ki prispevajo k večji avtonomnosti in odpornosti Unije v industrijskih ekosistemih za elektromobilnost, baterije, obnovljive vire energije, zdravila, digitalne aplikacije in obrambo. Prednostna naložbena področja v zvezi s kritičnimi surovinami lahko vključujejo razvoj magnetov, pridobivanje kovin redkih zemelj iz uporabljenih magnetov, rafiniranje kovin redkih zemelj, primarne rude in reciklirane rudarske odpadke (boksit, železova ruda, odpadni premog). V prihodnosti se bodo morda pojavile tudi druge potrebe v zvezi s kritičnimi surovinami.

Za zagotovitev **varne in trajnostne preskrbe s hrano** se lahko podprejo ustrezne naložbe, na primer v prevoz, logistiko, decentralizirano infrastrukturo prehranskih verig in vzpostavitev grozdov na področju preskrbe s hrano.

6.1.2 *Značilnosti potencialnih finančnih produktov*

S podporo v okviru sklopa za trajnostno infrastrukturo bodo na voljo nadrejeno in podrejeno financiranje v obliki dolga ali jamstev, vse druge oblike financiranja ali izboljšanja kreditne kakovosti, financiranje v obliki navideznega lastniškega kapitala in lastniško financiranje. Cilj podpore je olajšati dostop do upravičenega projektnega in podjetniškega financiranja. Finančni produkti morajo biti na voljo horizontalno za najrazličnejša področja, zajeta s tem sklopom politike, ali pa so lahko namenjeni posebnim prednostnim nalogam politike, vključno v okviru tematskih finančnih produktov.

Finančne produkte je treba razviti v skladu s prednostno razvrstitvijo v okviru politike in tržnimi potrebami.

6.1.2.1 Finančni posredniki, ki bodo vključeni

a) *Za dolžniško financiranje:*

Upravičeni so lahko finančni posredniki vseh vrst, vključno z nacionalnimi spodbujevalnimi bankami ali institucijami in drugimi posredniki v javni lasti, komercialnimi bankami, jamstvenimi družbami, diverzificiranimi dolžniškimi skladi, ki zagotavljajo nadrejeno in podrejeno financiranje, ter lizinškimi družbami, ki lahko zagotovijo financiranje na področjih, zajetih v sklopu za trajnostno infrastrukturo, ob popolnem upoštevanju veljavne nacionalne zakonodaje in zakonodaje Unije ter ustreznih zahtev finančne uredbe.

b) *Za lastniško financiranje:*

Upravičeni so lahko javni ali zasebni finančni posredniki ali subjekti, ki bodo ustanovljeni, skladi skladov, skladi zasebnega kapitala, skladi tveganega kapitala, soinvesticijski nosilci in skladi tveganega dolga, ki lahko zagotovijo lastniško financiranje na področjih, zajetih v sklopu za trajnostno infrastrukturo, ob popolnem upoštevanju veljavne nacionalne zakonodaje in zakonodaje EU ter ustreznih zahtev finančne uredbe.

Upravljavci, svetovalci ali druge podobne osebe, povezane s takimi posredniki (vključno z upravljavci ali svetovalci začetniki), morajo dokazati sposobnost in znanje za izvedbo takih naložb na področjih, na katerih nameravajo izvesti naložbe v okviru sklopa za trajnostno infrastrukturo, zmožnost za zbiranje sredstev in pritegnitev zasebnega kapitala ter sposobnost ustvarjanja donosov, kar bi privabilo več zasebnih naložb v ta razred finančnih instrumentov.

6.1.2.2 Ciljni končni prejemniki

Sklop za trajnostno infrastrukturo je osredotočen na podporo naložbam v infrastrukturo in z njo povezano opremo, katerih pobudniki so med drugim:

a) samostojni nosilci projektov;

b) zasebna, javna in poljavna podjetja;

c) subjekti za posebne namene.

6.1.2.3 Splošni finančni produkti

Splošni finančni produkti morajo biti namenjeni izboljšanju dostopa do financiranja za samostojne projekte ali združene manjše projekte s financiranjem, ki ga neposredno ali posredno (na primer prek investicijskih nosilcev) zagotavljajo izvajalski partnerji.

Splošni finančni produkti lahko podpirajo raznolike končne prejemnike z različnimi profili tveganja, na primer:

a) projekte reguliranih subjektov na korporativni osnovi ali brez regresne pravice, vključno z javno-zasebnimi partnerstvi (na primer javnimi službami za energijo, promet, odpadke, vodo in odpadno vodo ter velikimi upravljavci infrastrukture), ali projekte javnih ali poljavnih podjetij, ki običajno predstavljajo majhno tveganje;

b) projekte nereguliranih subjektov na korporativni osnovi ali brez regresne pravice, vključno z javno-zasebnimi partnerstvi (na primer proizvodnja energije, shranjevanje energije, energijska učinkovitost za energijsko intenzivne panoge, koncesionarji za avtoceste, upravljavci letališč/pristaniških terminalov in železnic, okolju prijazen ladijski promet, širokopasovna in vesoljska infrastruktura), ki običajno predstavljajo srednje do visoko tveganje;

c) uvedbo projektov, ki podpirajo javne dobrine, vključno s projekti MSP na področjih elektromobilnosti, energijske učinkovitosti, naravnega kapitala ali sonaravnih rešitev, ki jih izvajajo lokalni organi ali človekoljubni vlagatelji, in projektov v zvezi z vesoljem, ki običajno predstavljajo visoko tveganje;

d) portfelji trgovalnih poslov na področjih, kot so energijska učinkovitost in energija iz obnovljivih virov za gospodinjstva ali MSP ter ekologizacija mobilnih sredstev.

Za dolžniško financiranje, ki ga zagotovi izvajalski partner:

Jamstvo EU se lahko zagotovi za operacije financiranja in naložbene operacije tudi v obliki:

a) nadrejenih posojil, obveznic, zakupnih pogodb in kreditnih linij, vključno z nadrejenim dolgom za projekte z omejenim regresom;

b) podrejenih posojil, tudi v obliki mezanin financiranja;

c) jamstev (stvarnih ali nestvarnih) tretjim vlagateljem in drugih ureditev delitve tveganja s finančnimi posredniki;

d) izboljšanja kreditne kakovosti (projektnih obveznic, bančnih posojil ali kombinacije obojih) za nove naložbe, tudi v obliki podrejenih produktov.

Podrejeno financiranje se lahko uporabi tudi za pritegnitev zasebnega financiranja in diverzifikacijo od bančnega financiranja do financiranja kapitalskih trgov.

Jamstvo EU se lahko uporabi za razvoj finančnih produktov, ki podpirajo uporabo zelenih obveznic.

6.1.2.4 Tematski finančni produkti

Podpora iz tematskih finančnih produktov bo med drugim usmerjena:

a) na področju prometa v projekte z visokim tveganjem v zvezi s trajnostno mobilnostjo ter pametnim in varnejšim prometom;

b) na področju obnovljivih virov energije v posebne dejavnosti z visokim tveganjem, kot so:

i) prilagojena inovativna jamstva v okviru oddelka za države članice, katerih cilj je zmanjšati stroške kapitala za naložbe v obnovljive vire energije v državi članici;

ii) jamstveni produkti z visokim tveganjem za spodbujanje trga pogodb o nakupu električne energije iz obnovljivih virov s podjetji, kar bo pomagalo zagotoviti višje ravni dolgoročnega zasebnega financiranja naložb v energijo iz obnovljivih virov;

c) na področju energijske učinkovitosti v posebne dejavnosti z visokim tveganjem, kot so:

i) stanovanjske stavbe: jamstveni instrument, ki ga je mogoče kombinirati z nepovratnimi sredstvi, za sprostitev zasebnega financiranja in spodbudo gospodinjstvom, da se obravnava znatna vrzel v financiranju prenove in obnove stanovanjskih stavb, zlasti temeljite prenove;

ii) pogodbeno zagotavljanje prihranka energije in podjetja za energetske storitve: jamstveni instrument in obnovljivi sklad za podjetja za energetske storitve, da bi se odpravile ovire in sprostilo financiranje za razvoj pogodb o zagotavljanju prihranka energije za projekte v zvezi z energijsko učinkovitostjo;

iii) ne glede na končnega prejemnika izboljšanje kreditne kakovosti v zvezi z zelenimi obveznicami, da bi institucionalne vlagatelje pritegnili k novemu financiranju energijske učinkovitosti, kar bi hkrati spodbudilo širitev trenutno omejenega trga zelenih obveznic;

d) na področju pametnejše in posodobljene elektroenergetske infrastrukture v projekte, ki spodbujajo:

i) nove poslovne modele za uvedbo virov prožnosti, kot sta prilagajanje odjema in shranjevanje energije;

ii) decentralizirane in majhne vire energije, ki so jih razvili novi ponudniki in energetske skupnosti na novih trgih;

e) v projekte, ki spodbujajo uvajanje nizkoogljičnih tehnologij na trg: projekti, ki vključujejo zajemanje, transport, shranjevanje in/ali uporabo ogljika, ki so povezani s proizvodnjo električne energije, gretjem ali hlajenjem, nizkoogljičnimi plini (kot je vodik) ali industrijskimi procesi, shranjevanjem energije ter elektrarnami in proizvodnimi obrati na biomaso, ki omogočajo energetski prehod in nadomestitev ogljično intenzivnih proizvodov;

f) v trajnostne zelene naložbene projekte ali programe z visokim tveganjem, ki spodbujajo celovit pristop, temelječ na naravnem kapitalu, in se nanašajo na varstvo in obnovo okolja, upravljanje prehoda na krožno, z viri gospodarno in nizkoemisijsko biogospodarstvo ter izboljšanje odstranjevanja ogljika;

g) v digitalnem sektorju v projekte z visokim finančnim tveganjem, zlasti uvajanje povezljivosti na območjih belih in sivih lis (tj. projekte, ki s tržnega vidika niso takoj donosni), ali projekte, ki pomenijo znaten tehnološki napredek (na primer uvedba tehnologij najnovejše generacije, vključno z uvedbo trajnostnih omrežij in podatkovnih infrastruktur, namesto postopnih nadgradenj);

h) v portfelje z visokim tveganjem na področjih energijske učinkovitosti, obnovljivih virov energije in ekologizacije mobilnih sredstev;

i) v vesoljskem sektorju v projekte z visokim tveganjem ali kapitalsko intenzivne projekte, povezane z vesoljsko infrastrukturo in povezanimi storitvami, ter nove koncepte za vesoljsko infrastrukturo in rešitve v vesolju in na zemlji.

6.2 **Sklop za raziskave, inovacije in digitalizacijo**

6.2.1 *Področja posredovanja*

Podpora v okviru sklopa za raziskave, inovacije in digitalizacijo bo olajšala in pospešila dostop do financiranja za projekte, nosilce projektov, podjetja in druge inovativne subjekte na področju raziskav in inovacij ter spodbudila digitalno preobrazbo podjetij, trgov in držav članic v skladu s členoma 3(2)(b) in 8(1)(b) uredbe o InvestEU. V skladu s ciljem programa InvestEU glede spodbujanja konkurenčnosti Unije bo sklop za raziskave, inovacije in digitalizacijo zagotovil znanstveni, tehnološki, gospodarski in socialni učinek s krepitvijo znanstvene in tehnološke baze Unije, pri čemer je končni cilj uresničevanje strateških prednostnih nalog Unije in podpiranje širitve inovativnih podjetij ter uvajanje tehnologij na trg. Naložbe v okviru sklopa za raziskave, inovacije in digitalizacijo bodo zagotovile sredstva, da bo Evropa lahko razvila odpornost v ključnih industrijskih sektorjih.

Upravičena področja za operacije financiranja in naložbene operacije v okviru sklopa za raziskave, inovacije in digitalizacijo so našteta v Prilogi II k uredbi o InvestEU, zlasti pod točkama 5 in 6. Vsa druga ustrezna področja za operacije financiranja in naložbene operacije iz Priloge II k uredbi o InvestEU, kot so tista iz točk 13 in 14, ki spadajo med dejavnosti raziskav, inovacij in digitalizacije, so prav tako upravičena do financiranja v okviru sklopa za raziskave, inovacije in digitalizacijo. Ta področja lahko med drugimi vključujejo dejavnosti raziskav, razvoja proizvodov, predstavitev, inovacij in digitalizacije v sektorjih energije, energijsko intenzivnih panog, okolja, modrega gospodarstva, prevoza, zdravja, bioloških znanosti, biotehnologije, agroživilstva, obrambe in vesolja, v pomorskem ter kulturnem in ustvarjalnem sektorju. Upravičena področja se lahko prednostno razvrstijo v skladu z oddelkom 2.3.2.1 teh naložbenih smernic.

Naložbeno področje uporabe tega sklopa zajema dejavnosti raziskav, inovacij, predstavitev in digitalizacije, vključno z naložbami, povezanimi z uvajanjem na trg novih proizvodov in tehnologij, ki so prestali fazo raziskav in razvoja, ter organizacijske in procesne inovacije, vključno z novimi in inovativnimi poslovnimi modeli. Prav tako vključuje operacije financiranja in naložbene operacije na področju temeljnih in uporabnih raziskav dejanskega sistema, preizkušenega v operativnem okolju ([91]).

Raziskave in razvoj so opredeljeni kot sistematično delo za povečanje znanja in iskanje novih možnosti uporabe razpoložljivega znanja. Dejavnost mora biti nova in ustvarjalna z negotovim izidom, izvajati pa se mora po sistematičnih, prenosljivih in ponovljivih metodah ([92]).

Inovacije pomenijo proizvodne, procesne in organizacijske inovacije, ki zajemajo razvoj, predstavitev, izvedbo, komercializacijo in sprejetje novega ali znatno izboljšanega proizvoda, postopka (vključno s poslovnim modelom) ali storitve, ki ima vrednost za potrošnike in/ali družbo.

Digitalizacija se nanaša na raziskave in inovacije, predstavitev, preskušanje, uvajanje in sprejetje digitalnih tehnologij in storitev ter na naložbe, ki prispevajo k digitalni preobrazbi podjetij, panog in področij javnega interesa v Uniji.

Poleg tega bo namen podpore v okviru sklopa za raziskave, inovacije in digitalizacijo znatno prispevati k evropskemu zelenemu dogovoru, zato bo ciljno usmerjena v projekte s podnebnimi in okoljskimi koristmi. Ta sklop je lahko med drugim usmerjen v projekte, namenjene preprečevanju ali zmanjševanju onesnaževanja in emisij toplogrednih plinov, ki jih povzročajo energijsko intenzivne panoge in digitalno gospodarstvo, ter učinkoviti rabi materialov v teh panogah in digitalnem gospodarstvu. Osredotočen bo na projekte, ki uporabljajo digitalne tehnologije, storitve in rešitve, da bi preprečili ali zmanjšali emisije toplogrednih plinov, onesnaževanje in nastajanje odpadkov v drugih gospodarskih sektorjih, med drugim tudi v industriji, prometu, energetiki in kmetijstvu. Podpora bo zagotovljena tudi za naložbe, ki znatno prispevajo h krožnemu gospodarstvu, zlasti v ključnih sektorjih, ki uporabljajo največ virov in ki imajo velik potencial za krožnost.

Naložbe v vesoljski ekosistem lahko podprejo cilje vesoljske strategije za Evropo, da bi se čim bolj povečale koristi za družbo in gospodarstvo Unije, in sicer z usmerjanjem v projekte, ki: (i) pospešujejo uvajanje digitalnih aplikacij in storitev, ki temeljijo na vesoljskih podatkih; (ii) vesoljske podatke in storitve integrirajo v inovativne proizvode v drugih tržnih segmentih, na primer v avtonomna vozila ali povezljivostna omrežja, ter (iii) razširjajo komercialno uvajanje in proizvodnjo vesoljske tehnologije, vključno z dostopom do vesolja ([93]).

Sklop za raziskave, inovacije in digitalizacijo lahko prispeva tudi k razvoju obrambne industrije, zlasti s podporo podjetjem, ki sodelujejo v inovacijskih projektih v obrambnem sektorju in pri tesno povezanih tehnologijah z dvojno rabo, ter s podporo dobavni verigi obrambnega sektorja.

Ta sklop bo podpiral tudi prednostne naloge politike Unije, določene v drugih programih, kot so Obzorje Evropa, program Digitalna Evropa, program Ustvarjalna Evropa, evropski vesoljski program, Evropski obrambni sklad, Evropski sklad za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo, Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja itd.

Sklop lahko tudi usmerja sredstva iz sektorskih programov, kot je sklad za inovacije, ustanovljen v okviru sistema trgovanja z emisijami, ter drugih programov in skladov Unije ter nacionalnih programov in skladov. Take naložbe se lahko kombinirajo s financiranjem, zagotovljenim s programi EU, programi v okviru kohezijske politike (deljeno upravljanje) ali nacionalnimi programi.

([91]) Ravni tehnološke pripravljenosti.

([92]) OECD, Frascatski priročnik 2015 – Smernice za zbiranje in sporočanje podatkov o raziskavah in razvoju, str. 44–45: https://read.oecd-ilibrary.org/science-and-technology/frascati-manual-2015_9789264239012-en.

([93]) V skladu z zadnjo posodobitvijo seznama ukrepov v zvezi s kritičnimi vesoljskimi tehnologijami za strateško neodvisnost Evrope, ki ga je pripravila skupna projektna skupina Komisije, Evropske vesoljske agencije in Evropske obrambne agencije.

Podpora iz tega sklopa naj bi dodala vrednost politike z zagotavljanjem dostopa do financiranja za dejavnosti raziskav, inovacij in digitalizacije v naslednjih primerih:

a) spodbujanje naložb v raziskave in inovacije, da bi se okrepila znanstvena in tehnološka baza Unije in pospešila industrijska preobrazba, vključno z naložbami v ključne tehnologije, ter uresničevali cilji in naloge programa Obzorje Evropa;

b) podpiranje digitalne preobrazbe malih in srednjih podjetij ter podjetij s srednje veliko tržno kapitalizacijo;

c) podpiranje projektov digitalizacije in inovacijskih projektov, ki povečujejo interoperabilnost in odpravljajo razlike v ravni digitalizacije in inovativnosti med državami članicami, podjetji in sektorji;

d) spodbujanje razvoja in uvajanje strateških digitalnih zmogljivosti in tehnologij, vključno s kibernetsko varnimi digitalnimi rešitvami, katerih rezultat so inovativni in nepreverjeni poslovni modeli, ki obravnavajo družbene izzive (kot so digitalne rešitve za trajnostnost) ter prispevajo k odpornosti, krožnosti in avtonomnosti;

e) podpiranje naložb v proizvode, tehnologije, rešitve ali poslovne modele, ki prinašajo okoljske in podnebne koristi v primerjavi z alternativnimi rešitvami ter prispevajo k blažitvi podnebnih sprememb in zmanjšanju vpliva na okolje;

f) podpiranje tveganih naložb, vključno s čezmejnimi, povezanih s tehnologijo, trgom, predstavitvijo, izvajanjem in poslovanjem, ki pomenijo višje tveganje zaradi negotovosti glede uspešnosti njihovega izida ali končne finančne koristi za zadevni subjekt;

g) spodbujanje zgodnjih predstavitev operacij, v zvezi s katerimi zasebni vlagatelji niso naklonjeni tveganju ali ki se soočajo z nepredvidljivimi donosi ali nestanovitnostjo trga;

h) spodbujanje operacij, s katerimi se poskušajo pritegniti zasebne naložbe v raziskave, inovacije in digitalizacijo za doseganje ciljev politike EU;

i) spodbujanje prenosa na trg in razširjanja rezultatov raziskav in inovacij ter tehnologij na trgu ter podpiranje njihovega uvajanja v industriji, da se podprejo subjekti, ki omogočajo razvoj trga, in sodelovanje med podjetji;

j) podpiranje naložb raziskovalnih inštitutov, univerz in raziskovalnih organizacij v raziskave in inovacije, ki prispevajo k ciljem programov Obzorje Evropa in Erasmus+ ter krepijo povezave med ponudniki storitev na področju raziskav in razvoja (akademske ustanove, raziskovalni centri itd.) in podjetji;

k) podpiranje hitro rastočih inovativnih podjetij, ki iščejo finančna sredstva za komercializacijo inovacij, katerih tehnična in ekonomska izvedljivost sta že bili ugotovljeni;

l) zagotavljanje ekonomije obsega in dopolnjevanje naložb na nacionalni, medregionalni in regionalni ravni v raziskave, inovacije in digitalizacijo, vključno s prevzemom novih proizvodov, tehnologij ali poslovnih modelov na ravni regij držav članic;

m) podpiranje tematskih naložbenih platform in drugih inovativnih finančnih produktov (ob ustreznem upoštevanju ekonomije obsega) ali

n) spodbujanje alternativnega financiranja in inovativnih rešitev financiranja, kot so množično financiranje, poslovni angeli in človekoljubne tvegane naložbe, s čimer se bo spodbujal prenos dobrih praks med finančnimi posredniki, da bi se oblikovala široka ponudba produktov za dejavnosti raziskav, inovacij in digitalizacije.

Ukrepi iz točk (a) do (n) dvanajstega odstavka tega oddelka 6.2.1 se lahko dopolnijo z:

a) zbiranjem podatkov na ravni EU o nepopolnostih trga raziskav, inovacij in digitalizacije ali naložbenih razmerah, ki niso optimalne, sledenjem tehnološkim in industrijskim spremembam, prepoznavanjem prihodnjih nastajajočih strateških vrednostnih verig in zagotavljanjem, da so te informacije javno dostopne, ter

b) zagotavljanjem tehnične pomoči projektom na področju raziskav, inovacij in digitalizacije ter izboljšanje njihove bankabilnosti v različnih sektorjih.

6.2.1.1 Strateške naložbe v okviru sklopa za raziskave, inovacije in digitalizacijo

Strateške naložbe v okviru sklopa za raziskave, inovacije in digitalizacijo lahko podpirajo **uvajanje predstavljenih tehnologij, razvitih v EU, v industriji, pospešujejo trge teh tehnologij ter spodbujajo vlogo industrije EU kot vodilne v svetu** v skladu s cilji nove industrijske strategije za Evropo ([94]) in temeljnih sektorskih strategij, vključno z digitalno strategijo („oblikovanje digitalne prihodnosti Evrope“ ([95])), belo knjigo o umetni inteligenci ([96]), evropsko strategijo za podatke ([97]) (vključno s skupnimi evropskimi podatkovnimi prostori, na primer za zdravje in finance) in evropsko strategijo za cepiva ([98]). Usmerjene morajo biti v industrijsko razširjanje in proizvodnjo teh omogočitvenih, transformativnih, zelenih in digitalnih tehnologij ter inovacij v sektorjih, ki jih zajema sklop za raziskave, inovacije in digitalizacijo, po izteku faze razvoja, inovacij in predstavitve.

Podprejo se lahko naložbe v **obrate za recikliranje in proizvodnjo sestavnih delov in naprav informacijske in komunikacijske tehnologije (IKT) v Uniji**, ki prispevajo k inovacijam, trajnostnosti, odpornosti in avtonomnosti evropske industrije IKT ter njenih podsektorjev in vrednostnih verig. Taki projekti se lahko nanašajo na katero koli od naslednjih področij proizvodnje IKT: elektronske komponente (polprevodniki in mikroprocesorji), računalniki in periferne naprave, komunikacijska oprema, potrošniška elektronika, magnetni in optični mediji, elektronska in telekomunikacijska oprema ter deli, programska oprema, programiranje, obdelava podatkov, gostovanje in povezane dejavnosti ter drugo.

Na področju **zdravstvenega varstva** morajo biti podprte operacije usmerjene v nove učinkovite in dostopne zdravstvene proizvode, vključno z raziskavami, inovacijami in digitalizacijo ter proizvodnjo na področju zdravil, cepiv, medicinskih in diagnostičnih pripomočkov, zdravil za napredno zdravljenje, novih antimikrobikov in inovativnih razvojnih procesov, ki ne vključujejo testiranja na živalih, ter v konkurenčnost farmacevtske industrije Unije kot celote, vključno s proizvodnjo kemikalij in zdravilnih učinkovin.

Na področju **obrambe** so lahko projekti v zvezi s tehnologijo in/ali produktivnimi naložbami (na primer posodobitev, digitalizacija in razširitev obstoječih ali vzpostavitev novih proizvodnih zmogljivosti) povezani s strateškimi področji, na katerih bodo naložbe prispevale k tehnološki in industrijski avtonomnosti obrambne industrije Unije, s tem pa k strateški avtonomnosti in odpornosti Unije. Podpora je lahko namenjena tudi razvoju kritičnih in prelomnih obrambnih tehnologij v inovativnih podjetjih. Naložbe lahko pripomorejo tudi k temu, da se ključni projekti, katerih faza raziskav in razvoja je bila že podprta, na primer v okviru Evropskega razvojnega sklada in njegovih programov predhodnikov, uspešno prenesejo v faze, ki sledijo fazi razvoja in raziskav, ali da se podprejo dobavne verige, vključene v take projekte.

Projekti lahko vključujejo tudi varovanje in razvoj kritičnih zmogljivosti v obrambnih dobavnih verigah Unije, povezanih s strateškimi področji, in zmanjšanje odvisnosti od tretjih držav.

6.2.2 *Značilnosti potencialnih finančnih produktov*

6.2.2.1 Finančni posredniki, ki bodo vključeni

a) *Za dolžniško financiranje:*

Upravičeni so lahko finančni posredniki vseh vrst, vključno z nacionalnimi spodbujevalnimi bankami ali institucijami in drugimi posredniki v javni lasti, komercialnimi bankami, jamstvenimi družbami, diverzificiranimi dolžniškimi skladi, ki zagotavljajo nadrejeno in podrejeno financiranje, ter lizinškimi družbami, ki lahko zagotovijo financiranje na področjih, zajetih v sklopu za razvoj, inovacije in digitalizacijo, ob popolnem upoštevanju veljavne nacionalne zakonodaje in zakonodaje Unije ter ustreznih zahtev finančne uredbe.

b) *Za lastniško financiranje:*

Upravičeni so lahko javni ali zasebni finančni posredniki ali subjekti, ki bodo ustanovljeni, skladi skladov, skladi zasebnega kapitala, skladi tveganega kapitala, soinvesticijski nosilci, skladi tveganega dolga, skladi poslovnih angelov in skladi za prenos tehnologije, ki lahko zagotovijo lastniško financiranje na področjih, zajetih v sklopu za raziskave, inovacije in digitalizacijo, ob popolnem upoštevanju veljavne nacionalne zakonodaje in zakonodaje Unije ter ustreznih zahtev finančne uredbe.

([94]) Sporočilo Komisije o novi industrijski strategiji za Evropo (COM(2020) 102 final).
([95]) Sporočilo Komisije „Oblikovanje digitalne prihodnosti Evrope“ (COM(2020) 64 final).
([96]) Bela knjiga o umetni inteligenci – evropski pristop k odličnosti in zaupanju (COM(2020) 65 final).
([97]) Sporočilo Komisije o evropski strategiji za podatke (COM(2020) 66 final).
([98]) Sporočilo Komisije o strategiji EU za cepiva proti COVID-19 (COM(2020) 245 final).

Upravljavci, svetovalci ali druge podobne osebe, povezane s takimi posredniki (vključno z upravljavci ali svetovalci začetniki), morajo dokazati sposobnost in znanje za izvedbo takih naložb na področjih, na katerih nameravajo izvesti naložbe v okviru sklopa za raziskave, inovacije in digitalizacijo, zmožnost za zbiranje sredstev in pritegnitev zasebnega kapitala ter sposobnost ustvarjanja donosa, kar bi privabilo več zasebnih naložb v ta razred finančnih instrumentov.

6.2.2.2 Ciljni končni prejemniki

Sklop za raziskave, inovacije in digitalizacijo je osredotočen na podporo dejavnostim raziskav, inovacij in digitalizacije, katerih pobudniki so:

a) samostojni nosilci projektov;

b) zasebna, javna in poljavna podjetja, vključno z MSP in podjetji s srednje veliko tržno kapitalizacijo;

c) subjekti za posebne namene;

d) univerze, uradi za prenos tehnologije in visokošolski centri;

e) raziskovalni centri;

f) raziskovalne in tehnološke infrastrukture;

g) agencije za inovacije in digitalizacijo, pospeševalniki, inkubatorji, vozlišča, grozdi;

h) drugi nosilci projektov v zvezi z raziskavami, inovacijami in digitalizacijo (npr. fizične osebe, fundacije za financiranje raziskav).

Segmentacija trga in opredelitev ciljnih skupin se bosta izvedla na sektorski ravni (v povezavi s področji, na katerih se bodo uresničevale prednostne naloge politike) in na podlagi življenjskega cikla projekta ali podjetja (na osnovi ocene trga).

Operacije v okviru Sklada InvestEU, podprte s prispevkom iz inovacijskega sklada sistema trgovanja z emisijami, morajo upoštevati pravila za upravičenost in izbor iz člena 10a(8) Direktive 2003/87/ES ([99]) in delegiranih aktov, sprejetih na podlagi navedene določbe.

6.2.2.3 Splošni finančni produkti

S podporo v okviru sklopa za raziskave, inovacije in digitalizacijo bo na voljo nadrejeno in podrejeno financiranje v obliki dolga ali jamstev, vse druge oblike financiranja, vključno s tveganim dolgom in finančnim zakupom ali izboljšanjem kreditne kakovosti, financiranje v obliki navideznega lastniškega kapitala in lastniško financiranje, da se olajša dostop do financiranja za projekte na področju raziskav, inovacij in digitalizacije ter za podjetja. Finančni produkti so lahko na voljo horizontalno za najrazličnejša področja, zajeta s tem sklopom politike, ali pa so lahko namenjeni posebnim prednostnim nalogam politike v okviru tematskih finančnih produktov.

Podpora iz splošnih finančnih produktov je lahko med drugim usmerjena v:

a) raziskovalno in tehnološko infrastrukturo, katere pobudniki so javne ali zasebne raziskovalne organizacije (kot so raziskovalni inštituti in univerze), vključno z objekti, neposredno povezanimi z raziskavami in inovacijami ter digitalnimi dejavnostmi, kot so laboratoriji ali centri za visokozmogljivostno računalništvo;

b) velike projekte na področju raziskav, inovacij in digitalizacije, ki izboljšujejo dostop do financiranja tveganja za velike projekte na področju raziskav, inovacij in digitalizacije, katerih pobudniki so velika podjetja, javno-zasebna partnerstva in subjekti za posebne namene, ali samostojne projekte;

c) inovativna MSP, mala podjetja s srednje veliko tržno kapitalizacijo in podjetja s srednje veliko tržno kapitalizacijo, da se podprejo dejavnosti raziskav, inovacij in digitalizacije, ki prispevajo k rasti;

d) hitro rastoča podjetja ali podjetja za raziskave, inovacije in digitalizacijo, raziskovalno in tehnološko infrastrukturo, naložbe v raziskave in inovacije s strani javnih ali zasebnih raziskovalnih organizacij (kot so raziskovalni inštituti in univerze) iz držav članic, ki so opredeljene kot „zmerne inovatorke“ in „skromne inovatorke“ v evropskem sistemu inovacijskih kazalnikov.

a) *Za dolžniško financiranje, ki ga zagotovi izvajalski partner:*

Jamstvo EU se lahko zagotovi za operacije financiranja in naložbene operacije tudi v obliki:

a) neposrednega dolga (vključno s podrejenimi posojili), nezavarovanega kreditiranja, posojil brez zavarovanja s premoženjem, mezanin financiranja, nadrejenih posojil in kreditnih linij;

([99]) Direktiva 2003/87/ES, kakor je bila spremenjena z Direktivo (EU) 2018/410 (UL L 76, 19.3.2018, str. 3).

b) (posrednih osebnih) jamstev, jamstev za nadaljnje kreditiranje, stvarnih jamstev in drugih ureditev delitve tveganja za jamstvene sheme finančnih posrednikov ali izvajalskih partnerjev;

c) neposrednih jamstev in drugih ureditev delitve tveganja za finančne posrednike ali izvajalske partnerje;

d) izboljšanja kreditne kakovosti (projektnih obveznic, bančnih posojil ali kombinacije obojih) za nove naložbe;

e) neposrednih naložb v finančnega posrednika ali skupaj z njim, ne glede na to, ali gre za investicijski sklad, (so-) investicijsko shemo ali subjekt za posebne namene, ki neposredno ali posredno vlaga v nadrejeni ali podrejeni dolg ali hibridni dolžniško-lastniški kapital.

Namen jamstva EU bo zmanjšati posebne težave, s katerimi se srečujejo poslovno vzdržni subjekti pri dostopu do financiranja, predvsem zaradi zaznanega višjega tveganja ali pomanjkanja zadostnega zavarovanja s premoženjem ali omejene zmožnosti komercialnih ponudnikov financiranja, da bi ocenili osnovni projekt ali poslovni model.

b) *Za lastniško financiranje, ki ga zagotovi izvajalski partner:*

Naložbe v lastniški in navidezni lastniški kapital se izvedejo zlasti v obliki:

a) neposrednega lastniškega kapitala v končnih prejemnikih;

b) soinvesticij in soinvesticijskih shem (vključno z naložbenimi platformami);

c) lastniškega kapitala in jamstev finančnim posrednikom, ki vlagajo neposredno v subjekte v kateri koli fazi njihovega razvoja, ali jamstev vlagateljem v takšne finančne posrednike;

d) naložbenih ureditev in/ali ureditev delitve tveganja v strukturah dolžniških skladov;

e) naložb v strukture skladov skladov.

6.2.2.4 Tematski finančni produkti

Podpora iz tematskih finančnih produktov je lahko usmerjena v:

a) tematske finančne instrumente, ki zagotavljajo dolžniško in/ali lastniško financiranje za področja, kot so:

   i) inovativni projekti zgodnje predstavitve in projekti digitalizacije na tematskih področjih z visokim tveganjem, kot so nizkoogljična industrija, promet, energetika in vesolje;

   ii) klinični razvoj, validacija in vstop na trg na področju nalezljivih, redkih in kompleksnih, nevrodegenerativnih ter drugih bolezni;

   iii) trajnostno modro gospodarstvo in trajnostna raba morskih virov, na primer akvakultura in modra biotehnologija;

   iv) prehranski sistemi, sistemi na biološki osnovi in širše biogospodarstvo;

   v) krožno gospodarstvo, sonaravne rešitve in naravni kapital;

   vi) podnebne tehnologije, storitve in prilagajanje.

   Tematska področja bodo izbrana na podlagi prednostnih nalog politike in ocene iz oddelka 2.3.2.2 teh naložbenih smernic;

b) druge ureditve delitve tveganja, kot so naložbene platforme za spodbujanje financiranja posebnih področij, ki so strateškega pomena za politiko raziskav, inovacij in digitalizacije, s strani tretjih oseb, ki dopolnjujejo naložbe obstoječih nacionalnih, lokalnih in javnih sistemov financiranja ter so v sinergiji z njimi. Navedene platforme izpolnjujejo naslednje pogoje:

   i) zagotavljajo dostop do financiranja prek dolžniških in/ali lastniških produktov za projekte na posebnih tematskih področjih, upravljajo pa jih finančni posredniki ali upravljavci skladov, izbrani s postopki, opisanimi v oddelku 2.3.1;

   ii) zagotavljajo podporo splošni digitalizaciji industrije Unije in tehnologijam, opredeljenim v točki 6 Priloge II k uredbi o InvestEU, ter drugim upravičenim področjem;

iii) podpirajo tehnologije, proizvode ali poslovne modele, ki se soočajo z večjim tveganjem zaradi svoje tehnološke inovativnosti, motenj na trgu ali zato, ker si prizadevajo za vstop na nove trge;

iv) usmerjene so v vzpostavitev obratov za zgodnjo predstavitev in industrijsko proizvodnjo, katerih cilj je izvajanje prelomnih in zelo inovativnih procesov, ki ustvarjajo nove trge, ali proizvodnja novih izdelkov z zelo inovativno vsebino, ki ustvarja nove trge, na določenem področju.

6.3 **Sklop za MSP**

6.3.1 *Področja posredovanja*

Podpora v okviru sklopa za MSP mora olajšati dostop do financiranja in njegovo razpoložljivost predvsem za MSP, pa tudi za mala podjetja s srednje veliko tržno kapitalizacijo, ter okrepiti njihovo konkurenčnost na svetovni ravni v vseh fazah njihovega razvoja, zlasti za tista, ki se štejejo za zelo tvegana in nimajo zadostnega zavarovanja s premoženjem, predvsem v zgodnjih fazah njihovega razvoja.

Cilj podpore v okviru tega sklopa mora biti prav tako zagotavljanje bolj raznolikih virov financiranja, vključno s podrejenim dolgom, lastniškim financiranjem in financiranjem v obliki nepravega lastniškega kapitala, da se povečata zmožnost MSP in malih podjetij s srednje veliko tržno kapitalizacijo za financiranje njihovega ustanavljanja, rasti, razvoja in prenosa ter njihova odpornost proti upadom gospodarske rasti, poleg tega naj bi podpora prispevala k odpornosti gospodarstva in finančnega sistema proti upadu gospodarske rasti ali šokom. Podpora je lahko na voljo za naložbe in obratni kapital ter za financiranje za kritje tveganja od faze zagona dejavnosti do faze širitve, da se zagotovi vodilna tehnološka vloga v inovativnih in trajnostnih sektorjih, zlasti z osredotočanjem na MSP, katerih dejavnosti so usmerjene v neopredmetena sredstva zaradi raziskovalnih in inovacijskih dejavnosti ter dejavnosti digitalizacije ali zaradi sektorskih posebnosti, na primer v kulturnem in ustvarjalnem sektorju ([100]). Po potrebi se lahko zagotovi financiranje za prevzem podjetja ali udeležbo zaposlenih v podjetju. Upravičena področja se lahko prednostno razvrstijo, kot je opisano v oddelku 2.3.2.1 teh naložbenih smernic. Produkti v okviru sklopa za MSP bodo razviti v skladu s prednostnimi nalogami in področji, opredeljenimi v Strategiji za MSP za trajnostno in digitalno Evropo ([101]).

Podpora v okviru sklopa za MSP bo dopolnjevala pobude Unije, sprejete v okviru unije kapitalskih trgov.

Podpora v okviru tega sklopa naj bi dodala vrednost s podpiranjem dolžniškega financiranja zlasti MSP (pa tudi malih podjetij s srednje veliko tržno kapitalizacijo) v naslednjih primerih:

a) če se tržne nepopolnosti ali naložbene okoliščine, ki niso optimalne, ne obravnavajo ustrezno (v smislu obsega, kritja, nagnjenosti k prevzemanju tveganja ali časovnega okvira) s finančnimi instrumenti, vzpostavljenimi na regionalni ali nacionalni ravni; to lahko vključuje vzpostavitev shem, ki zagotavljajo večjo uspešnost, učinkovitost ali ekonomijo obsega, saj države članice zaradi pomislekov o stroškovni učinkovitosti morda niso naklonjene temu, da bi same oblikovale podporne sheme;

b) v primeru podjetij, ki delujejo v jasno opredeljenih gospodarskih sektorjih, v katerih je premalo ponudnikov (na primer v nekaterih primerih v kulturnem in ustvarjalnem sektorju, vključno z medijskim sektorjem), s čimer se prispeva k uresničevanju prednostnih nalog politike EU;

c) če je treba pospešiti prilagajanje podjetij na jasno opredeljene strukturne spremembe, s čimer se prispeva k uresničevanju prednostnih nalog politike EU;

d) v primeru rešitev financiranja, ki prispevajo k doseganju ciljev unije kapitalskih trgov, vključno s tistimi, ki se zagotavljajo čezmejno;

e) v primeru prenosa dobrih praks med finančnimi posredniki po vsej Uniji (kar lahko vključuje tudi zagotavljanje tehnične pomoči), da se spodbudi oblikovanje široke ponudbe produktov za transakcije financiranja MSP z višjim tveganjem, ki ustrezajo njihovim posebnim potrebam po financiranju.

Poleg tega naj bi podpora v okviru sklopa za MSP prinesla dodano vrednost politike s podpiranjem skladov, ki zagotavljajo prilagojene rešitve za dolžniško financiranje, lastniško financiranje in financiranje v obliki navideznega lastniškega kapitala za MSP in mala podjetja s srednje veliko tržno kapitalizacijo v naslednjih primerih:

a) finančni posredniki zbirajo sredstva, izvajajo naložbe ali zagotavljajo financiranje na čezmejni ravni, kar podpira razpršitev tveganja ter privablja zasebni kapital;

([100]) Kot je opisano v točki 8 Priloge II k uredbi o InvestEU.

([101]) Sporočilo Komisije o strategiji za MSP za trajnostno in digitalno Evropo (COM(2020) 103 final) (oddelek 4: Izboljšanje dostopa do financiranja).

b) naložbe podpirajo ustanavljanje večjih skladov, ki lahko dosegajo zadostne donose, da privabijo zasebne vlagatelje;

c) tržne nepopolnosti ali naložbene okoliščine, ki niso optimalne, se ne obravnavajo ustrezno (v smislu obsega, kritja razvojne faze ali časovnega okvira) s finančnimi instrumenti, vzpostavljenimi na regionalni ali nacionalni ravni. To lahko vključuje vzpostavitev shem, ki zagotavljajo večjo uspešnost, učinkovitost ali ekonomijo obsega, saj države članice same morda niso naklonjene oblikovanju podpornih shem zaradi pomislekov o stroškovni učinkovitosti;

d) posredovanje ima predstavitvene in/ali spodbujevalne učinke ter prispeva k ciljem politike Unije, vključno s cilji unije kapitalskih trgov;

e) s posredovanjem se poveča razpoložljivost tržnih in prilagojenih rešitev financiranja za MSP in mala podjetja s srednje veliko tržno kapitalizacijo;

f) prenos dobrih praks po vsej Uniji z namenom spodbujanja novih upraviteljev skladov ali ekip za upravljanje skladov, da bi se razširil in poglobil trg tveganega kapitala v EU. To lahko vključuje podporo alternativnemu financiranju in inovativnim rešitvam financiranja, kot so množično financiranje, poslovni angeli in človekoljubne tvegane naložbe.

6.3.2 *Značilnosti potencialnih finančnih produktov*

6.3.2.1 Finančni posredniki, ki bodo vključeni

a) *Za dolžniško financiranje:*

Upravičeni so lahko finančni posredniki vseh vrst, vključno z nacionalnimi spodbujevalnimi bankami ali institucijami in drugimi posredniki v javni lasti, komercialnimi bankami, jamstvenimi družbami, diverzificiranimi dolžniškimi skladi, ki zagotavljajo nadrejeno in podrejeno financiranje, ter lizinškimi družbami, ki si ciljno usmerjeno prizadevajo za ustvarjanje novih portfeljev transakcij financiranja MSP in/ali malih podjetij s srednje veliko tržno kapitalizacijo z višjim tveganjem, vključno s prilagojenimi transakcijami dolžniškega financiranja, osredotočenimi na gospodarske sektorje, v katerih je premalo ponudnikov, ob popolnem upoštevanju veljavne nacionalne zakonodaje in zakonodaje Unije ter ustreznih zahtev finančne uredbe.

b) *Za lastniško financiranje:*

Upravičeni so lahko obstoječi finančni posredniki ali subjekti, ki bodo ustanovljeni, vključno s skladi zasebnega kapitala in mezanin skladi, soinvesticijskimi nosilci, skladi tveganega dolga, skladi tveganega kapitala, skladi poslovnih angelov, skladi skladov in crossover skladi, ki lahko zagotovijo lastniško financiranje in financiranje v obliki navideznega lastniškega kapitala na področjih, zajetih v sklopu za MSP, ob popolnem upoštevanju veljavne nacionalne zakonodaje in zakonodaje Unije ter ustreznih zahtev finančne uredbe.

Upravljavci, svetovalci ali druge podobne osebe, povezane s takimi posredniki (vključno z upravljavci ali svetovalci začetniki), morajo dokazati zmožnost in znanje za izvedbo takih naložb, sposobnost za zbiranje sredstev in pritegnitev zasebnega kapitala ter predvideno sposobnost ustvarjanja donosov (vključno s premišljeno naložbeno strategijo), kar bi privabilo več zasebnih naložb v ta razred finančnih instrumentov.

6.3.2.2 Ciljni končni prejemniki

a) *Za dolžniško financiranje:*

Podpora za dolžniško financiranje se bo zagotovila prek posrednikov ali neposredno s strani izvajalskega partnerja za financiranje pretežno MSP in malih podjetij s srednje veliko tržno kapitalizacijo, kot so opredeljena v uredbi o InvestEU, ki ne bi prejela financiranja na trgu ali ne bi prejela podpore v enakem obsegu, med drugim zaradi zaznanega višjega tveganja ali pomanjkanja (zadostnega) zavarovanja s premoženjem oziroma ker so dejavna na jasno opredeljenem gospodarskem področju, na katerem je premalo ponudnikov, ali ki se ukvarjajo z dejavnostmi prednostnih nalog politike Unije.

Kadar je to upravičeno, se lahko podjetjem v določenem sektorju ali podjetjem, ki delujejo na področju posebne usmeritve politike, vključno s pravičnim prehodom, zagotovi bolj namenska podpora. V takih primerih se bodo v zadevnih finančnih produktih opredelila jasna in nedvoumna merila za upravičenost za inovativna MSP in mala podjetja s srednje veliko tržno kapitalizacijo. Poleg tega bodo zahteve glede operativnega poročanja omogočile opredelitev podpore, ki se zagotavlja za takšen sektor ali usmeritev politike.

b) *Za lastniško financiranje:*

V okviru oddelka za EU se bo podpora za lastniško financiranje prek posrednikov (tudi prek soinvesticijskih nosilcev) zagotovila MSP in malim podjetjem s srednje veliko tržno kapitalizacijo v skladu z opredelitvama iz uredbe o InvestEU, natančneje tistim dejavnostim, ki bi prispevale k doseganju ciljev politike Unije iz člena 3 uredbe o InvestEU.

Ciljno usmerjanje lahko temelji na naložbeni strategiji upravljavca sklada z osredotočanjem na sektorje ali dejavnosti prednostnih nalog politike Unije in na življenjski cikel podjetja (na osnovi ocen trga).

6.3.2.3 Značilnosti finančnih produktov

Finančni produkti bodo dopolnjevali uporabo finančnih instrumentov držav članic za MSP na nacionalni in regionalni ravni v skladu z zahtevami glede dodatnosti iz Priloge V k uredbi o InvestEU.

a) *Za dolžniško financiranje, ki ga zagotovi izvajalski partner:*

Jamstvo EU se lahko zagotovi za operacije financiranja in naložbene operacije v obliki:

a) neposrednih posojil izvajalskega partnerja;

b) posrednih osebnih jamstev, jamstev za nadaljnje kreditiranje in drugih ureditev delitve tveganja za jamstvene sheme finančnih posrednikov ali izvajalskih partnerjev;

c) neposrednih jamstev in drugih ureditev delitve tveganja za finančne posrednike ali izvajalske partnerje;

d) neposrednih naložb v finančnega posrednika ali skupaj z njim, ne glede na to, ali gre za investicijski sklad, (so-) investicijsko shemo ali subjekt za posebne namene, ki neposredno ali posredno vlaga v nadrejeni ali podrejeni dolg.

Namen jamstva EU je s takimi ureditvami zmanjšati posebne težave, s katerimi se srečujejo poslovno vzdržna podjetja pri dostopu do financiranja zaradi zaznanega višjega tveganja ali pomanjkanja (zadostnega) zavarovanja s premoženjem. To je mogoče doseči s podporo med drugim naslednjim transakcijam:

a) zagonskemu financiranju;

b) poslom financiranja z znatno manjšimi zahtevami glede zavarovanja s premoženjem ali brez teh zahtev (nezavarovana posojila);

c) podrejenemu financiranju;

d) poslom financiranja s pogoji ali obdobji odplačevanja, ki jih finančni posredniki običajno ne zagotavljajo.

Upravičenost predloga finančnega posrednika za oblikovanje portfelja poslov financiranja se določi za vsakega posrednika in v primeru neposrednega financiranja za vsakega izvajalskega partnerja glede na njegove obstoječe poslovne dejavnosti. Načeloma naj bi z jamstvom EU finančni posrednik ali izvajalski partner razširil svojo poslovno dejavnost s posli financiranja, ki jih brez jamstva EU ne bi financiral zaradi višjega profila tveganja takega portfelja. Če ima finančni posrednik že oblikovan namenski produkt financiranja za MSP z višjim tveganjem, vendar je njegova zmožnost za odzivanje na povpraševanje na trgu omejena, se lahko jamstvo EU uporabi za podporo znatnemu povečanju obsega takega produkta financiranja za MSP z višjim tveganjem.

Posli financiranja, ki so lahko vključeni v portfelje, bodo med drugim vključevali naložbena posojila, sheme obratnega kapitala (vključno z obnavljajočimi se shemami), financiranje trgovine, posojila (vključno s tistimi, ki so vgrajena v tekoči račun ali so z njim povezana), bančna jamstva, posle finančnega zakupa, podrejena posojila ter posojila za izdajo nadrejenega in podrejenega dolga.

b) *Za lastniško financiranje, ki ga zagotovi izvajalski partner:*

Jamstvo EU bo krilo naložbe v posredniške sklade tveganega kapitala, tudi v sklade skladov in soinvesticijske nosilce, ki zagotavljajo lastniški in navidezni lastniški kapital MSP in malim podjetjem s srednje veliko tržno kapitalizacijo v kateri koli fazi njihovega razvoja, ter v sklade, ki zagotavljajo dolžniško financiranje MSP in malim podjetjem s srednje veliko tržno kapitalizacijo.

Morebitni razvoj dodatnih produktov:

Sklop za MSP bo na voljo tudi za oblikovanje pilotnih finančnih produktov za obravnavanje tržnih nepopolnosti ali naložbenih okoliščin, ki niso optimalne, ali za pritegnitev več zasebnih naložb (na primer z zagotavljanjem jamstev za vlagatelje). Če bodo take pilotne sheme uspešne, se lahko nato uvedejo v celoti. Te pilotne sheme lahko v ustrezno utemeljenih primerih na podlagi ocen trga odstopajo od pogojev iz oddelkov 4 in 5 teh naložbenih smernic.

6.4 **Sklop za socialne naložbe ter znanja in spretnosti**

6.4.1 *Področja posredovanja*

Podpora v okviru sklopa za socialne naložbe ter znanja in spretnosti mora spodbujati uvedbo projektov za krepitev socialne razsežnosti Unije, kot je poudarjena v evropskem stebru socialnih pravic. Poudarek v okviru tega sklopa je namenjen ustvarjanju pozitivnega socialnega učinka. Ukrepi v okviru tega sklopa so osredotočeni zlasti v navzgor usmerjeno konvergenco, zmanjšanje neenakosti, povečanje odpornosti in vključenosti s spodbujanjem zaposlovanja in razvoja znanj in spretnosti, vključno s podjetništvom in samozaposlitvijo, socialnih podjetij, socialnega gospodarstva in socialne vključenosti, izboljšanje zdravja, dobrobiti in splošne kakovosti življenja državljanov, s čimer se spodbujajo rezultati izobraževanja in zagotavljanje znanj in spretnosti ter podpira pravičen prehod na nizkoogljično gospodarstvo. Namen ukrepov bo prav tako povečati razpoložljivost mikrofinanciranja in financiranja ter izboljšati dostop do njiju za socialna podjetja, podpirati operacije financiranja in naložbene operacije v zvezi s socialnimi naložbami ter znanji in spretnostmi ter razviti in utrditi trge za socialne naložbe na področjih iz člena 8(1)(d) ter v skladu s členom 3(2)(d) uredbe o InvestEU. Sklop za socialne naložbe ter znanja in spretnosti bo spodbujal razvoj znanj in spretnosti ter ključnih kompetenc, usklajevanje in večjo uporabo znanj in spretnosti prek izobraževanja in usposabljanja, vključno z usposabljanjem na delovnem mestu in povezanimi dejavnostmi, da se dosežejo cilji politike iz programa znanj in spretnosti za Evropo ([102]), priporočila Sveta o poklicnem izobraževanju in usposabljanju ([103]), evropskega izobraževalnega prostora ([104]) in akcijskega načrta za digitalno izobraževanje za obdobje 2021–2027 ([105]).

Področja, ki so upravičena do operacij financiranja in naložbenih operacij v okviru sklopa za socialne naložbe ter znanja in spretnosti, so navedena v Prilogi II k uredbi o InvestEU, zlasti v točki 12. Upravičena področja se lahko prednostno razvrstijo v skladu z oddelkom 2.3.2.1 teh naložbenih smernic.

Sklop za socialne naložbe ter znanja in spretnosti bo podpiral mikrofinanciranje in socialna podjetja. V primeru mikrofinanciranja mikroposojilo (ali mikrokredit) pomeni posojilo v višini do 50 000 EUR. Zlasti se bo spodbujalo zagotavljanje naložbenih zneskov v višini do 500 000 EUR za socialna podjetja, večji zneski v višini do 2 000 000 EUR pa bodo namenjeni spodbujanju njihove širitve in rasti.

Podpora bo vključevala tudi ukrepe za spodbujanje enakosti spolov in enakosti na drugi podlagi, socialno vključenost, ponudbo znanj in spretnosti ter povpraševanje po njih, izobraževanje, usposabljanje in povezane storitve, vključno z razvojem trajnostne socialne infrastrukture v mestih in na podeželju. Sklop bo podpiral tudi socialno infrastrukturo (vključno z zdravstveno in izobraževalno infrastrukturo ter socialnimi in študentskimi stanovanji), projekte, ki vključujejo socialne inovacije, zdravstvene storitve, staranje in dolgotrajno oskrbo, dostop do preventive, inovativno zdravljenje in možnosti e-zdravja, vključevanje in dostopnost, pa tudi kulturne in ustvarjalne dejavnosti z družbenimi cilji.

Sklop za socialne naložbe ter znanja in spretnosti se bo osredotočal tudi na zagotavljanje trajnostnega in etičnega financiranja končnim prejemnikom, ki se soočajo z omejitvami ali ovirami, ki vplivajo na njihove človekove pravice in temeljne svoboščine. Zlasti bo usmerjen v projekte, ki vključujejo razumno stopnjo (predvidene) finančne donosnosti, vendar jim trg ne zagotavlja financiranja (oziroma ne v zadostnem obsegu) zaradi višjega tveganja, pomanjkanja zavarovanja s premoženjem, ker ne dosegajo optimalnega obsega brez podpore javnega sektorja ali zaradi drugih tržnih ovir. Podprti projekti morajo prispevati k privabljanju zasebnih naložb za odgovor na neizpolnjene potrebe.

([102]) Sporočilo Komisije o programu znanj in spretnosti za Evropo za trajnostno konkurenčnost, socialno pravičnost in odpornost (COM (2020) 274 final).

([103]) Priporočilo Sveta 2020/C 417/01 z dne 24. novembra 2020 o poklicnem izobraževanju in usposabljanju (PIU) za trajnostno konkurenčnost, socialno pravičnost in odpornost (UL C 417, 2.12.2020, str. 1).

([104]) Sporočilo Komisije o uresničitvi evropskega izobraževalnega prostora do leta 2025 (COM(2020) 625 final).

([105]) Sporočilo Komisije o akcijskem načrtu za digitalno izobraževanje 2021–2027: Novi temelji za izobraževanje in usposabljanje v digitalni dobi (COM(2020) 624 final).

Cilj operacij financiranja in naložbenih operacij bo zagotavljanje **socialne infrastrukture** in povezanih storitev, ki se lahko nanašajo na:

a) vključujoče izobraževanje in usposabljanje, vključno s predšolsko vzgojo in varstvom, ter povezano izobraževalno infrastrukturo in storitve, alternativno in vključujoče otroško varstvo, študentska stanovanja in digitalno opremo, ki so dostopni za vse, spodbujanje digitalne pismenosti od zgodnjih let izobraževanja, univerzalno uporabo IKT in dostop do nje v vseh ustanovah za izobraževanje in usposabljanje ter orodja in platforme za dostop na daljavo in učenje na daljavo;

b) cenovno dostopna socialna stanovanja;

c) zdravstveno oskrbo in dolgotrajno oskrbo, vključno s klinikami, bolnišnicami, primarno oskrbo, storitvami na domu in oskrbo v skupnosti;

d) projekte zdravstvene infrastrukture, ki prispevajo k razvoju strateške in geografsko uravnotežene mreže posodobljene, digitalizirane in odporne preventivne in zdravstvene infrastrukture, ki lahko zagotavlja univerzalen dostop do kritične zdravstvene infrastrukture in storitev po vsej EU. Podprti projekti lahko obravnavajo tudi posebne potrebe nujne zdravstvene oskrbe in nujnega odziva ([106]) z razvojem mobilnih in terenskih zdravstvenih postaj ali medicinskega prevoza;

e) omogočanje socialnih storitev, ki se zagotavljajo na ravni skupnosti in, kjer je to izvedljivo, na celosten način.

Socialna infrastruktura, ki jo običajno financirajo subjekti javnega sektorja ali odvisni subjekti, se sooča z znatnimi vrzelmi v financiranju. Zaradi posledic pandemije COVID-19 so se te potrebe še povečale.

Naložbe v socialno infrastrukturo v smislu točke 12(d) Priloge II k uredbi o InvestEU, namenjene obravnavanju tržnih nepopolnosti ali naložbenih okoliščin, ki niso optimalne, lahko vključujejo operacije s subjekti javnega sektorja. V takem primeru se lahko v okviru sklopa za socialne naložbe ter znanja in spretnosti v sporazumu o jamstvu doseže dogovor o finančnem produktu, namenjenem naložbi v socialno infrastrukturo, katere pobudniki so subjekti javnega sektorja, da se obravnavajo tržne nepopolnosti, kot je navedeno v točki 2(f) oddelka A Priloge V k uredbi o InvestEU. Operacije financiranja in naložbene operacije v okviru takega finančnega produkta izpolnjujejo zahteve dodatnosti iz točke (b) člena 209(2) finančne uredbe in Priloge V k uredbi o InvestEU.

Skladnost z ustrezno socialno zakonodajo Unije oziroma nacionalno ali regionalno socialno zakonodajo, kot je ustrezno, je pogoj za podporo operacijam v okviru Sklada InvestEU. Pri posredovanju bi bilo treba v celoti spoštovati načelo subsidiarnosti z dopolnjevanjem nacionalnih in regionalnih programov podpore, če ti obstajajo. Kjer je to primerno, se morajo storitve v okviru podprtih projektov izvajati na lokalni ravni, ki temelji na skupnosti. Kar zadeva infrastrukturo na področju zdravja, mora biti poudarek na razvoju modelov za prehod z institucionalne oskrbe na preventivo, primarno zdravstveno varstvo in oskrbo v skupnosti ter storitvah, ki podpirajo celostno oskrbo, osredotočeno na posameznika, in neodvisno življenje, kar je v skladu s Konvencijo ZN o pravicah invalidov.

([106]) Glej na primer *Pregled naravnih nesreč in nesreč, ki jih povzroči človek, ter tveganj za Evropsko unijo:* https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/285d038f-b543-11e7-837e-01aa75ed71a1.

Kar zadeva naložbe v cenovno dostopna socialna stanovanja, bo poseben poudarek namenjen zagotavljanju stanovanjskih rešitev, katerih cilj je odpraviti socialno izključenost v dopolnjevanju z nacionalnimi ali regionalnimi programi podpore, če ti obstajajo. Za namene naložb, ki jih podpira Sklad InvestEU, bi bilo za cenovno dostopna socialna stanovanja ([107]) treba šteti, da so namenjena prikrajšanim osebam ali skupinam z manj socialnimi ugodnostmi ([108]), ki se zaradi dohodkovnih ali socialnih omejitev soočajo s hudo stanovanjsko prikrajšanostjo ali ne morejo pridobiti stanovanja pod tržnimi pogoji. Pri osredotočanju na osebe, ki spadajo pod opredelitev brezdomstva in stanovanjske izključenosti v okviru evropske tipologije ETHOS, bi zagotavljanje socialnih stanovanj moralo v čim večji meri slediti pristopu zagotavljanja čimprejšnje stalne in primerne nastanitve ter ustrezne podpore (housing-led approach). Infrastruktura in storitve bi morale spoštovati veljavne standarde kakovosti in konvencije ZN ter ne smejo povzročiti segregacije ali izolacije posebnih skupin.

Poleg rešitev financiranja, ki jih zagotavljajo tradicionalni finančni posredniki, so lahko do posrednih koristi jamstva EU upravičene tudi organizacije, ki zagotavljajo storitve v naravi, kot so ustanove za izobraževanje in usposabljanje ali ponudniki zdravstvenih in socialnih storitev ter storitev oskrbe, in sicer prek izvajalskega partnerja.

Poseben poudarek sklopa za socialne naložbe ter znanja in spretnosti bo na vključevanju **oseb v ranljivem položaju** in njihovem dostopu do kakovostnih storitev, tudi storitev vključevanja, in na **dostopnosti za invalide in starejše prebivalstvo**.

Podpora v okviru tega sklopa bo prav tako namenjena zagotavljanju vključujočega **izobraževanja in usposabljanja, vključno s poklicnim usposabljanjem, ter s tem povezanih storitev**, ki zajemajo tako začetno kot tudi nadaljnje izobraževanje in usposabljanje, tudi za odrasle, ter organizacijskim in procesnim inovacijam, vključno z novimi in inovativnimi poslovnimi modeli. Sklop za socialne naložbe ter znanja in spretnosti bo podpiral tudi inovativne zdravstvene rešitve, kot so storitve e-zdravja in novi modeli oskrbe. Cilj podpore bo spodbujati **enakost spolov** in enakost na drugi podlagi, samozaposlitev in socialno vključenost oseb v ranljivem položaju, vključno z državljani tretjih držav.

Posebna pozornost mora biti namenjena **socialnim podjetjem** in njihovim dejavnostim, kot so pobude za širitev ter spodbujanje razvoja digitalnih in podjetniških spretnosti v prikrajšanih skupinah, da bi se na teh področjih odpravile razlike med spoloma in razlike na drugi podlagi. Podpora v okviru sklopa za socialne naložbe ter znanja in spretnosti bo obravnavala tržne nepopolnosti po vsej Uniji na področju financiranja socialnih podjetij in socialnih učinkov ter vrzeli v financiranju in inovacije na področjih mikrofinanciranja, zdravstva, staranja prebivalstva, izobraževanja in stanovanj, in sicer z večjim posredovanjem Unije in učinkovitejšimi tržnimi preizkusi, da bi se okrepila socialna razsežnost Evrope.

Sklop za socialne naložbe ter znanja in spretnosti bo podprl **povpraševanje po znanjih in spretnostih in njihovo ponudbo**, obravnaval vrzeli v znanjih in spretnostih končnih prejemnikov ali izboljšal njihovo uporabo ter spodbujal trge za naložbe v znanja in spretnosti.

Svetovalna podpora lahko prispeva tudi k iskanju novih načinov za zagotavljanje socialnih storitev ter na splošno pomaga pri razvoju ponudbe znanj in spretnosti ter povpraševanja po njih v skladu z uredbo o InvestEU.

Kar zadeva **mikrofinanciranje**, je cilj politike spodbujati kakovostno, trajnostno zaposlovanje in socialno vključenost s podpiranjem ustvarjanja delovnih mest in dejavnosti, ki ustvarjajo dohodek, zlasti za osebe v ranljivem položaju, ki želijo ustanoviti ali razviti mikropodjetje, tudi v obliki samozaposlitve. Poleg tega morajo finančni posredniki, dejavni na področju mikrofinanciranja, neposredno ali posredno zagotavljati nefinančne storitve, kot so storitve razvoja podjetij (mentorstvo,

([107]) Projekti cenovno dostopnih socialnih stanovanj lahko zajemajo dejavnosti, kot so:
a) zagotavljanje novih, nesegregiranih in dostopnih najemniških socialnih stanovanj z enim ali več naslednjimi ukrepi:
- gradnjo novih stavb;
- prenovo ali preoblikovanjem obstoječih stavb;
- pridobivanjem posameznih stanovanjskih enot na zasebnem stanovanjskem trgu (z nakupom ali posredovanjem);

b) ustanovitev agencije za oddajanje socialnih stanovanj;
c) rešitve v skladu s pristopom zagotavljanja čimprejšnje stalne in primerne nastanitve ter ustrezne podpore (housing-led solutions), ki združujejo zagotavljanje najemniških stanovanjskih enot ter omogočanje podpornih storitev v bližini (tj. storitev na kraju samem ali zlahka dostopnih storitev);
d) prilagoditev obstoječih socialnih stanovanj potrebam invalidov, vključno s stanovanji, v katerih bivajo lastniki;
e) ciljno usmerjena podpora za marginalizirane skupnosti, ki se soočajo s hudo prikrajšanostjo v trenutnih stanovanjskih razmerah, vključno s stanovanji, v katerih bivajo lastniki.

([108]) Kot so opredeljene na nacionalni, regionalni ali lokalni ravni, kakor je ustrezno, in/ali glede na gospodarske in socialne razmere.

svetovanje in usposabljanje), ki so sestavni del mikrofinanciranja. Pogoji, kot so stroški najemanja posojil (vključno s posojilno obrestno mero) in zahteve glede zavarovanja s premoženjem za mikrofinanciranje, ki se neposredno ali posredno podpira v okviru InvestEU, morajo odražati koristi, ki izhajajo iz podpore, ter biti upravičeni glede na osnovna tveganja in dejanske stroške financiranja, povezane s posojilom.

Kot osnovni pogoj za podporo v okviru Sklada InvestEU morajo finančni posredniki, ki zagotavljajo mikrofinanciranje, podpisati (če niso banke) ali potrditi (če so banke) evropski kodeks pravilnega ravnanja za ponudnike mikrokreditov ([109]), da se zagotovijo visoki etični posojilni standardi, med drugim v smislu upravljanja, poslovodenja in varstva potrošnikov. Finančni posredniki si prizadevajo preprečiti prezadolženost posameznikov in podjetij, med drugim tako, da upoštevajo njihovo zmožnost odplačevanja in zagotavljajo cenovno dostopne stroške najemanja posojil.

Podpora v okviru sklopa za socialne naložbe ter znanja in spretnosti bo v skladu s cilji ESS+, vključno s predlaganimi operativnimi cilji za podporo razvoju tržnega ekosistema, povezanega z zagotavljanjem financiranja za socialna podjetja in mikrofinanciranja za mikropodjetja v zagonski in razvojni fazi, zlasti tista, ki zaposlujejo osebe v ranljivem položaju. Komisija bo v okviru ESS+ zagotovila tudi smernice za razvoj socialne infrastrukture (vključno s stanovanji ter infrastrukturo za zdravstvo, otroško varstvo, dolgotrajno oskrbo ter izobraževanje in usposabljanje), potrebne za izvajanje evropskega stebra socialnih pravic. Vendar sodelovanje v ESS+ ni pogoj za dostop do podpore iz Sklada InvestEU.

Podpora iz sklopa za socialne naložbe ter znanja in spretnosti bo namenjena tudi **socialnim inovacijam**, ki lahko vključujejo inovativne socialne rešitve in sheme za spodbujanje **socialnih učinkov in rezultatov**, da bi prispevali k doseganju ciljev politike v okviru tega sklopa.

Pri uresničevanju teh ciljev se bo spodbujalo **kombiniranje podpore iz Sklada InvestEU s prispevki donatorjev, filantropov, fundacij in drugih akterjev zasebnega sektorja**. Namen Sklada InvestEU bo okrepiti sodelovanje zasebnega sektorja, da bi se prispevalo k uresničevanju evropskega stebra socialnih pravic, s tem pa bi se med drugim podprla kakovostna delovna mesta, vključujoče izobraževanje in usposabljanje, zdravstvo, socialno vključevanje in dejavna udeležba v družbi ter dostopnost in vključevanje invalidov. Akterji zasebnega sektorja bodo lahko prispevali k ciljem sklopa za socialne naložbe ter znanja in spretnosti bodisi z neposrednimi prispevki (donacije, vračljive in nevračljive oblike podpore) in/ali soinvesticijami v projekte ali finančne posrednike, ki jih posredno podpira Sklad InvestEU.

Prav tako se spodbuja **združevanje manjših projektov**, saj je veliko projektov na socialnem področju premajhnih, da bi pritegnili zanimanje zasebnih vlagateljev ali učinkoviteje uporabili javna sredstva. Reforme na področju socialne politike lahko na primer vključujejo uvedbo socialne infrastrukture in storitev, na primer za nove modele socialnega in zdravstvenega varstva ter oskrbe, na več lokacijah v pristojnosti nacionalnega ali regionalnega organa s številnimi manjšimi projekti. Morda bo treba majhne projekte združiti v en sam naložbeni predlog, da se pritegne zanimanje vlagateljev. Združevanje projektov lahko vključuje:

a) združevanje majhnih projektov socialne infrastrukture ali tehnologije ali projektov socialnih storitev v en sam naložbeni predlog, ki vključuje številne podprojekte na različnih lokacijah;

b) združevanje potreb po naložbah v socialno infrastrukturo, tehnologijo in socialne storitve v en sam projekt ali naložbeni predlog. To lahko zahteva kombiniranje virov financiranja ali instrumentov;

c) združevanje potreb po naložbah v socialno infrastrukturo in storitve v večje investicijske nosilce za prenovo ali razvoj mest ali podeželja s ciljem socialne vključenosti ali v okviru shem „državljanskega ujemajočega financiranja“.

Ukrepi, opisani v točkah (a) do (c) prejšnjega odstavka, se lahko dopolnijo s **spremljevalnimi ukrepi**, katerih cilj je (i) pomagati nosilcem projektov in finančnim posrednikom pri razvoju znanj in spretnosti za oblikovanje naložbenih strategij, kombiniranje ali hibridno financiranje, načrtovanje in združevanje projektov; (ii) podpreti razvoj socialnih inovatorjev, socialnih podjetij, vlagateljev, ki želijo doseči socialni učinek, in filantropov, vključno z vlagatelji, ki se ukvarjajo s človekoljubnimi tveganimi naložbami, ter (iii) vzpostaviti vseevropsko mrežo relejnih in mentorskih centrov za

([109]) https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=8312&furtherPubs=yes.

socialni učinek in socialne inovacije, inovativnih storitev izobraževanja in usposabljanja, kot so izvajalci storitev poklicnega usmerjanja, napovedovanja potreb po znanjih in spretnostih, vrednotenja in potrjevanja znanj in spretnosti ali storitev, ki prispevajo k usklajevanju ponudbe znanj in spretnosti ter povpraševanja po njih, pa tudi partnerstev med ponudniki izobraževanja in podjetji ter centrov odličnosti, vključno s centri poklicne odličnosti.

Navedeni ukrepi se lahko dopolnijo tudi z zbiranjem podatkov na ravni EU o tržnih nepopolnostih ali naložbenih okoliščinah, ki niso optimalne, na področjih politike, povezanih s sklopom za socialne naložbe ter znanja in spretnosti, ter z objavo teh podatkov.

6.4.1.1 Strateške naložbe v okviru sklopa za socialne naložbe ter znanja in spretnosti

Podpora **izobraževanju in usposabljanju** bo zlasti usmerjena v projekte, ki prispevajo k digitalizaciji evropskih sistemov izobraževanja in usposabljanja, vključno s spodbujanjem digitalne pismenosti od zgodnjih let izobraževanja, univerzalne uporabe IKT in dostopa do nje v vseh ustanovah za izobraževanje in usposabljanje ter orodij in platform za dostop na daljavo in učenje na daljavo. Podprti ukrepi bi morali biti usmerjeni tudi v druge programe digitalizacije, namenjene vseživljenjskemu in vključujočemu dostopu do digitalnih spretnosti in rešitev za vse družbene in starostne skupine ter podpori pri njihovi uporabi. Poleg tega bi morala podpora izobraževanju in usposabljanju spodbuditi razvoj novih znanj in spretnosti ter okrepiti uveljavljena znanja in spretnosti, kar bi zagotovilo učinkovito delovanje strateških in kritičnih dejavnosti iz oddelkov 6.1.1.8 in 6.2.1.1 teh naložbenih smernic.

6.4.2 *Značilnosti potencialnih finančnih produktov*

6.4.2.1 Finančni posredniki, ki bodo vključeni

a) *Za dolžniško financiranje:*

Upravičeni so lahko finančni posredniki, vključno z nacionalnimi spodbujevalnimi bankami in institucijami, komercialnimi bankami, jamstvenimi družbami in institucijami, diverzificiranimi dolžniškimi skladi, ki zagotavljajo nadrejeno in podrejeno financiranje, mikrofinančnimi institucijami, lizinškimi družbami, platformami za množično posojanje in množično financiranje lastniškega kapitala, subjekti za posebne namene, subjekti za ujemajoče financiranje, soinvesticijskimi skladi ali shemami, nebančnimi finančnimi institucijami, vključno s posojilnimi skladi, ponudniki potrpežljivega kapitala, kot so zadruge, kreditne zadruge, zavarovalnice, pokojninski skladi, skladi zasebnega kapitala/skladi poslovnih angelov, skladi skladov.

Upravičeni so tudi subjekti, ki omogočajo razvoj trga socialnih naložb (vključno s posredniki za spodbujanje pripravljenosti za naložbe in posredniki za gradnjo zmogljivosti, dejavnimi na področju mikrofinanciranja in financiranja socialnih podjetij, finančnotehnološkimi podjetji, visokošolskimi ustanovami, univerzami, raziskovalnimi centri in skupnostmi znanja in inovacij Evropskega inštituta za inovacije in tehnologijo, fundacijami, platformami za množično financiranje ter ustanovami poklicnega izobraževanja in usposabljanja, vključno s centri poklicne odličnosti in partnerstvi med ponudniki izobraževanja in podjetji). Upravičene so lahko tudi druge skupine vlagateljev, vključno s podjetji, ki vlagajo v druga podjetja, vlagatelji, ki želijo doseči socialni učinek, (socialnimi) poslovnimi angeli, izobraževalnimi podjetniki (na primer množični odprti spletni tečaji), vlagatelji, ki se ukvarjajo s človekoljubnimi tveganimi naložbami, in filantropi.

Upravičeni so lahko posredniki v javni lasti in tisti, ki delujejo na področju socialne infrastrukture, financiranja socialnih podjetij in socialnega gospodarstva (kot so etične ali alternativne banke, zadružne banke), ki lahko zagotovijo financiranje na upravičenih področjih, zajetih v sklopu za socialne naložbe ter znanja in spretnosti, ob popolnem upoštevanju veljavne nacionalne zakonodaje in zakonodaje Unije ter ustreznih zahtev finančne uredbe.

Tudi morebitni javni finančni posredniki, navedeni v teh smernicah, imajo lahko vlogo pri združevanju podpore iz Sklada InvestEU z drugimi osrednjimi programi financiranja Unije in skladi v okviru deljenega upravljanja.

b) *Za lastniško financiranje:*

Finančni posredniki lahko med drugim vključujejo nacionalne spodbujevalne banke in institucije, komercialne banke, jamstvene družbe in institucije, posojilne sklade, dolžniške sklade, pokojninske sklade, mikrofinančne institucije, lizinške družbe, platforme za množično posojanje in množično financiranje lastniškega kapitala, subjekte za posebne namene, nosilce ujemajočega financiranja, soinvesticijske sklade ali sheme.

Upravičeni finančni posredniki za lastniško financiranje lahko vključujejo tudi nebančne finančne institucije, vključno s ponudniki potrpežljivega kapitala, kot so zadruge, kreditne zadruge, zavarovalnice in subjekti, ki bodo ustanovljeni, sklade skladov, sklade zasebnega kapitala, sklade tveganega kapitala, sklade poslovnih angelov, sklade za prenos tehnologije, soinvesticijske sklade ali sheme, sklade tveganega dolga, druge ureditve ali sheme, ki zagotavljajo naložbe v lastniški kapital, navidezni lastniški kapital, hibridni dolžniško-lastniški kapital in druge oblike mezanin financiranja.

Upravičeni so lahko tudi subjekti, ki omogočajo razvoj trga socialnih naložb (vključno s posredniki za spodbujanje pripravljenosti za naložbe in posredniki za gradnjo zmogljivosti, dejavnimi na področju mikrofinanciranja in financiranja socialnih podjetij, finančnotehnološkimi podjetji, visokošolskimi ustanovami, univerzami, raziskovalnimi centri in skupnostmi znanja in inovacij Evropskega inštituta za inovacije in tehnologijo, fundacijami, platformami za množično financiranje ter ustanovami poklicnega izobraževanja in usposabljanja, vključno s centri poklicne odličnosti in partnerstvi med ponudniki izobraževanja in podjetji). Druge skupine vlagateljev, vključno s podjetji, ki vlagajo v druga podjetja, vlagatelji, ki želijo doseči socialni učinek, (socialnimi) poslovnimi angeli, izobraževalnimi podjetniki (na primer množični odprti spletni tečaji), vlagatelji, ki se ukvarjajo s človekoljubnimi tveganimi naložbami, in filantropi, lahko delujejo kot finančni posredniki ob popolnem upoštevanju veljavne nacionalne zakonodaje in zakonodaje Unije, če so sposobni oblikovati projekte ali naložbene portfelje na področjih, ki jih zajema sklop za socialne naložbe ter znanja in spretnosti.

Upravljavci finančnih posrednikov (vključno z upravljavci ali svetovalci začetniki) morajo dokazati zmožnost in izkušnje za izvedbo takih naložb na področju v okviru sklopa za socialne naložbe ter znanja in spretnosti, zmožnost za zbiranje sredstev in pritegnitev zasebnega kapitala ter predvideno sposobnost ustvarjanja donosov (vključno s premišljeno naložbeno strategijo), kar bi privabilo več zasebnih naložb v ta posebni razred finančnih instrumentov.

6.4.2.2 Ciljni končni prejemniki

Sklop za socialne naložbe ter znanja in spretnosti je osredotočen na podporne ukrepe na različnih področjih politike, zato je usmerjen v širok krog končnih prejemnikov, ki lahko vključujejo:

a) fizične osebe:

   i) osebe v ranljivem položaju (kot so socialno izključene osebe ali osebe, ki jim grozi socialna izključenost, vključno z brezdomci ali osebami, ki živijo v hudi stanovanjski prikrajšanosti, osebe, ki so izgubile zaposlitev ali jim to grozi, osebe, ki se soočajo s težavami pri vstopu ali ponovnem vstopu na trg dela, osebe iz manjšinskih skupin, državljani tretjih držav, osebe v slabšem položaju glede dostopa do konvencionalnega kreditnega trga, ki želijo ustanoviti ali razviti svoja mikropodjetja);

   ii) otroke, starše, učitelje in upravitelje šol;

   iii) potencialne ali trenutne študente in učence (vključno z odraslimi);

b) podjetja:

   i) mikropodjetja, vključno s samozaposlenimi, zlasti mikropodjetja, ki zaposlujejo ranljive osebe;

   ii) socialna podjetja;

   iii) javna podjetja;

   iv) MSP;

   v) druga podjetja iz zasebnega sektorja;

c) izvajalce izobraževanja, usposabljanja in povezanih storitev, vključno z evropskimi univerzami, šolami ter ustanovami za izobraževanje in usposabljanje, tudi centre poklicne odličnosti in izvajalce predšolske vzgoje in varstva;

d) subjekte za posebne namene;

e) združenja, fundacije, vzajemne zavarovalnice in zadruge;

f) nevladne organizacije;

g) javne organe;

h) zdravstvene organe, izvajalce zdravstvenih storitev, izvajalce socialnih storitev, ponudnike tehnologije, zdravstvene delavce, paciente, posameznike;

i) na področju socialne infrastrukture so lahko ciljni končni prejemniki nosilci projektov, javna podjetja, upravljavci stavb, ponudniki socialnih stanovanj in javno-zasebna partnerstva.

Naložbene operacije in operacije financiranja bodo podpirale tudi projekte organizacij zasebnega in javnega sektorja, ki so dejavne na področju socialnih naložb ali ki take naložbe potrebujejo.

Take organizacije med drugim vključujejo MSP, velike korporacije, zadruge, fundacije, vlagatelje, ki se ukvarjajo s človekoljubnimi tveganimi naložbami, podjetja, ki si prizadevajo doseči učinek, ustanove in izvajalce izobraževanja in usposabljanja, podjetja, ki namenjajo enako pozornost ljudem, dobičku in planetu (triple bottom line ventures), ter lokalne in občinske organe.

Njihove dejavnosti zajemajo različne sektorje in podsektorje, med drugim pametno in vključujočo mobilnost, prenovo mest, socialno-ekonomsko oživitev podeželja, ustvarjanje skupnosti in medgeneracijsko solidarnost, vključujoče skupnosti, brezdomstvo, vključevanje oseb v ranljivem položaju, vključno z invalidi, osebami z demenco in osebami, ki imajo težave z duševnim zdravjem, razvoj skupnosti, vključevanje državljanov tretjih držav z obravnavanjem demografskih in migracijskih izzivov, vključevanje novega prebivalstva, digitalno vključenost in podjetniške spretnosti.

6.4.2.3 Splošni finančni produkti

Podpora iz Sklada InvestEU bo podprta z enotnim proračunskim jamstvom EU za finančne produkte, ki obravnavajo razpršen portfelj tveganj. To lahko med drugim vključuje bančna jamstva, posojila, lastniški kapital, vmesni dolg, namenske sklade in naložbene platforme (ki imajo lahko večplastno strukturo FLP, vmesne tranše in nadrejenega dolga), podporo naložbam v sheme in partnerstva sklepanja pogodb z družbenimi učinki ter obratni kapital, podporo za nakup opredmetenih in neopredmetenih sredstev ter posle zakupa. Zapadlost finančnih poslov je najmanj 12 mesecev, vendar se za določene segmente s krajšo običajno zapadlostjo od povprečne, na primer mikrofinanciranje, minimalna zapadlost lahko skrajša na najmanj tri mesece. Posebna pozornost bo namenjena zagotavljanju potrpežljivega kapitala brez takojšnjih donosov, pri čemer se pričakuje dolgoročno ustvarjanje vrednosti.

To se lahko med drugim izvede prek namenskih investicijskih nosilcev, ki lahko zagotovijo posojila, lastniški kapital, hibridni kapital in instrumente za delitev tveganja posrednikom ali neposredno financiranje končnim prejemnikom.

Jamstva bodo izvajalskim partnerjem in posrednikom omogočila, da se usmerijo v končne prejemnike, opredeljene v oddelku 6.4.2.2, pod boljšimi finančnimi in nefinančnimi pogoji, kot bi jih imeli brez jamstva, s tem pa nanje prenesejo koristi, ki izhajajo iz posredovanja EU. Za operacije v okviru sklopa za socialne naložbe ter znanja in spretnosti, ki jih podpira Sklad InvestEU, se lahko zlasti razmisli o zmanjšanju premije za tveganje, ki se zaračuna končnim prejemnikom. Poleg tega bo v skladu s profilom tveganja sredstev (pogosto neopredmetenih) v okviru sklopa za socialne naložbe ter znanja in spretnosti omogočeno kritje FLP z jamstvom.

Podprejo se lahko pilotne sheme za sklepanje pogodb z družbenimi učinki, vključno z naložbami v sheme izplačil na podlagi rezultatov in obveznice s socialnim učinkom na posebnih področjih, na katerih si javni organi naročniki (ali tudi zasebni organi) prizadevajo za socialne učinke na podlagi vnaprej določenih socialnih rezultatov, če imajo za posledico dodatnost v skladu s Prilogo V k uredbi o InvestEU. Te bodo vključevale prevzemanje tveganj s strani zasebnega sektorja in ne bodo spadale med osnovne socialne storitve, pri katerih bi morali v primeru neuspeha ukrepati javni organi. Če se bo to upoštevalo, lahko morebitna področja posredovanja vključujejo dostop do izobraževanja in usposabljanja ter zdravstva in oskrbe, migracije in vključevanje državljanov tretjih držav, zaposlitvene storitve, nadgrajevanje znanj in spretnosti ter socialne storitve. Pri osredotočanju na socialne storitve se lahko uvedejo pilotne sheme sklepanja pogodb z družbenimi učinki, da se preveri, ali je inovativno posredovanje učinkovito in ali ga je mogoče razširiti. Take sheme bi morale zagotavljati preglednost glede njihove strukture, delovanja in spremljanja njihove učinkovitosti.

a) *Za dolžniško financiranje, ki ga zagotovi izvajalski partner:*

Dolžniški instrumenti, podprti z jamstvom EU prek izvajalskih partnerjev in finančnih posrednikov, bodo usmerjeni predvsem v projekte, ki imajo težave pri pridobivanju dolžniškega financiranja na trgu, med drugim zaradi pomanjkanja zavarovanja s premoženjem, kreditne zgodovine, visokega profila tveganja ali nizkih pričakovanih donosov.

Jamstvo EU se lahko zagotovi za operacije financiranja in naložbene operacije v obliki:

a) neposrednega dolga (vključno s podrejenimi posojili), obveznic, nezavarovanega kreditiranja, posojil brez zavarovanja s premoženjem, posojil podjetjem, mezanin naložb, nadrejenih posojil in kreditnih linij;

b) izboljšanja kreditne kakovosti (projektnih obveznic, bančnih posojil ali kombinacije obojih) za nove naložbe in posojila za projekte socialne in izobraževalne infrastrukture, posojila podjetjem, nadrejeni dolg in podrejena posojila subjektom za posebne namene in strukturam javno-zasebnih partnerstev (v shemah financiranja projektov);

c) posrednega dolga, vključno z okvirnimi posojili, izplačanimi prek finančnih posrednikov in z več končnimi prejemniki;

d) (posrednih osebnih) jamstev, jamstev za nadaljnje kreditiranje, stvarnih jamstev in drugih ureditev delitve tveganja za sheme finančnih posrednikov ter jamstva (stvarna in nestvarna) tretjim vlagateljem;

e) jamstvenih produktov, ki zajemajo novo odobrena posojila, ki lahko ob upoštevanju veljavnih predpisov in po potrebi s soglasjem ustreznih nacionalnih regulatorjev finančnim posrednikom zagotovijo regulatorno kapitalsko olajšavo;

f) ciljno usmerjenih jamstvenih mehanizmov, ki se lahko oblikujejo za omogočanje in podpiranje socialnih naložb sredstev, ki izhajajo iz dotacij ustanov in človekoljubnih organizacij, in prispevajo k zmanjšanju tveganja takih naložb in doseganju določene ravni donosa. Ti bodo običajno povezani z zavezo, da se bodo donosi, ustvarjeni na strani vlagateljev z uporabo jamstva, porabili za nepovratna sredstva in nevračljivo pomoč v skladu s prednostnimi področji financiranja InvestEU.

b) *Za lastniško financiranje, ki ga zagotovi izvajalski partner:*

Lastniško financiranje se mora uporabiti za doseganje kritične mase in omogočanje prožnosti pri strukturah financiranja, ki je običajno povezana z bančnimi posojili. Operacije v zvezi z lastniškim kapitalom lahko privabijo precej potrpežljivega kapitala, ki se uporablja v fazah zagona podjetij v vseh sektorjih, preden ta postanejo dobičkonosna, in socialnim podjetjem omogočajo, da se postopoma prenehajo financirati z nepovratnimi sredstvi ter izboljšajo svoj potencial za inovacije in rast.

Potencialni produkti lastniškega kapitala, ki se lahko krijejo z jamstvom EU, vključujejo:

a) **(ne)posredne naložbe v lastniški kapital in navidezni lastniški kapital**, hibridni dolžniško-lastniški kapital in druge oblike mezanin financiranja v sklade zasebnega ali javnega kapitala, zasebne dolžniške sklade, sklade tveganega kapitala, finančne posrednike, kot so mikrofinančne institucije in ponudniki socialnega financiranja (na primer za gradnjo zmogljivosti, za podpiranje skladov, povezanih z inkubatorji ali pospeševalniki ali ki zagotavljajo storitve inkubatorja za socialna podjetja in socialne inovatorje, vključno z inovativnimi izvajalci izobraževanja, usposabljanja in s tem povezanih storitev, ali za soinvesticije s socialnimi poslovnimi angeli in vlagatelji, ki se ukvarjajo s človekoljubnimi tveganimi naložbami, ter za podpiranje nekaterih inovativnih finančnih rešitev). V nekaterih posebnih okoliščinah se lahko razmisli o odstopanju od tradicionalnega načela enakovrednosti (*pari passu*) v korist asimetričnemu modelu delitve tveganja in donosa;

b) **neposredne kapitalske udeležbe**, lastniški kapital, konvertibilna posojila delničarjev in kombinacije različnih vrst kapitalskih udeležb, izdanih vlagateljem. Preuči se tudi možnost, da se omogočita asimetrična delitev donosa in tveganja;

c) odprte kapitalske udeležbe, tihe udeležbe, posojila delničarjev in kombinacije različnih vrst kapitalskih udeležb, izdanih vlagateljem, ter donacije, vključno z vnaprejšnjimi vračljivimi in nevračljivimi oblikami podpore. Ti produkti ne bodo vključevali glasovalnih pravic ali pravic upravljanja za vlagatelje (vključno s sovlagatelji).

Razvrstitev izvajalskih partnerjev, ki koristijo jamstvo EU, bi morala biti vsaj enakovredna (na podlagi načela *pasi passu*) drugim vlagateljem. Vendar se v okviru sklopa za socialne naložbe ter znanja in spretnosti v utemeljenih primerih to načelo enakovrednosti (*pari passu*) morda ne bo uporabljalo, tj. naložbe izvajalskih partnerjev, ki koristijo jamstvo EU, bodo lahko v podrejenem položaju ter asimetrične glede na tveganje in prihodke, porazdeljene po kaskadnem pristopu.

Nabor vlagateljev, ki so pripravljeni vlagati v socialne instrumente, je trenutno omejen glede na dojemanje donosa in tveganja. Izvajanje programa ne bo namenjeno ustvarjanju kar največjih možnih donosov, temveč doseganju ravni donosa, ki zadostuje za zagotovitev **uskladitve spodbud in sodelovanja vlagateljev**. Glede na to, da bo poudarek na ustvarjanju socialnega in ne finančnega donosa, je lahko ciljni donos portfelja za operacijo celo 0 %.

6.4.2.4 Tematski finančni produkti

Takšni produkti so lahko v obliki pilotnih finančnih produktov in platform za odpravljanje tržnih nepopolnosti ali naložbenih okoliščin, ki niso optimalne, za pospeševanje razvoja trga socialnih naložb ali za privabljanje več zasebnih naložb in prispevanje k prilagojenim finančnim rešitvam za socialni učinek ([110]).

V primeru financiranja s strani izvajalskega partnerja, da se podprejo mikrofinančne institucije in ponudniki socialnega financiranja za namene gradnje njihovih zmogljivosti, se zahteva, da izvajalski partner zagotovi prispevek iz lastnih sredstev v višini 5 % v FLP, kot je navedeno v oddelku 4.2.2 zgoraj, ne uporablja.

([110]) Npr. z zagotavljanjem jamstev za vlagatelje, vzpostavitvijo pospeševalnikov za upravljavce subjektov, ki si prizadevajo za socialni učinek, ali oblikovanjem mehanizmov za spodbujanje socialnega učinka za socialna podjetja).